

РЕШЕНИЕ

28 января 2022 г.

п.г.т. Алексеевское

КАРАР

№ 90

**Татарстан Республикасы
«Алексеевск муниципаль районы»
муниципаль берәмлеге
Уставы турында**

Совет рәисе урынбасарының докладын тыңлаганнан һәм фикер алышканнан соң, Алексеевск район Советы гамәлдәге законнардагы үзгәрешләр белән бәйлә рәвештә «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында» карар проекты эшләнүен билгеләп үтә, ул район халкы белән гавами тыңлауларда фикер алышунун барлык кирәкле процедураларын игълан ителгән һәм узган.

Проект район халкы белән фикер алышу барышында кергән гавами тыңлауларда әйтелгән тәкъдимнәрне исәпкә алып эшләнгән.

Югарыда баян ителгәннәрдән чыгып, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 маддәсе, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 08 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законның 7 маддәсе, Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Уставының 94-96 маддәләре нигезендә

Алексеевск муниципаль районы Советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы «Алексеевск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын яңа редакциядә кабул итәргә (Кушымта).

2. Әлеге карарны законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен жиберергә.

3. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы»нда хокукый акт текстын урнаштыру юлы белән дәүләт теркәвенә алганнан соң игълан итәргә.

4. Үз көчә югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының 2015 елның 08 июнендәге 402 номерлы Алексеевск район Советы карары белән кабул ителгән Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Уставы;

Алексеевск муниципаль районының 2016 елның 12 декабрәндәге 69 номерлы карары;

- «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында» 2018 елның 21 маендагы 172 номерлы Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Советы карары;

- «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында» 2019 елның 29 июлендәге 265 номерлы Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Советының карары.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Совет рәисе урынбасары Г.В.Беловага йөкләргә.

6. Әлеге карар, әгәр федераль законда башкасы каралмаган булса, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 маддәсендәге 3 өлеше нигезендә үз көченә керә.

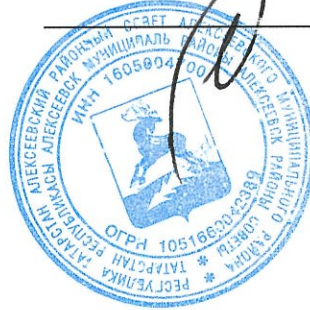
**Муниципаль район башлыгы,
Совет рәисе**

С.А.Демидов

Татарстан Республикасы
Алексеевск муниципаль
районының Алексеевск районы
Советы тарафыннан 2022 елның
28 гыйнварындагы 90 номерлы
карар кабул ителде

Алексеевск район Советы рәисе
С.А.Демидов

Татарстан Республикасы
«Алексеевск муниципаль районы»
муниципаль берәмлеге
УСТАВЫ
яңа редакциядә

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 нче маддә. Муниципаль район һәм аның статусы

1. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районына муниципаль берәмлеге «Алексеевск муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 11-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән муниципаль район статусына ия булды.

2. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы (алга таба - район) муниципаль берәмлегенә рәсми исеме, кыскартылган исеме - Алексеевск муниципаль районы.

2 нче маддә. Районның территориаль корылышы

1. Район территориясе составына Алексеевск шәһәр тибындагы бистәсе, Биләр авыл җирлеге, Зур Псыянка авыл җирлеге, Зур Тигәнәле авыл җирлеге, Бутлеровка авыл җирлеге, Зойкино авыл җирлеге, Зирекле азыл җирлеге, Кыркүл авыл җирлеге, Көрнәле азыл җирлеге, Лебедино авыл җирлеге, Лебяжье авыл җирлеге, Левашево авыл җирлеге, Майна авыл җирлеге, Урманасты Шонталысы авыл җирлеге, Родники авыл җирлеге, Ромодан авыл җирлеге, Сахаровка авыл җирлеге, Урта Тигәнәле азыл җирлеге, Кыр Шонталысы авыл җирлеге, Ялкын авыл җирлеге керә.

2. Районның административ үзәге булып Алексеевск шәһәр тибындагы поселогы тора.

3. Район чикләре «Алексеевск муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 11-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Район чикләре җирлекарә характердагы мәсьәләләргә хәл итү өчен районның җирле үзидарә органнары тарафыннан шартлар тудыру кирәклеген исәпкә алып, шулай ук районның бөтен территориясендә күрсәтелгән органнарға федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән.

5. Район чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 нче маддә. Районның рәсми символлары

1. Районның үз рәсми символлары - тарихи, мәдәни һәм башка җирле традицияләргә һәм үзенчәлекләргә чагылдыручы флаг һәм гербы бар, шулай ук гимны да булырга мөмкин.

2. Рәсми символларны тасвирлау, алардан файдалану тәртибе район Советы раслаган район флагы һәм гербы турындагы нигезләмәләр белән билгеләнә.

3. Район гербын бастырып чыгару район җирле үзидарәсенә матбугат, бланк һәм башка рәсми документларында, районның җирле үзидарә органнары фасадларында, район Советының утырышлар залында, район башлыгының эш кабинетларында һәм район башкарма комитеты җитәкчесенә эш кабинетларында урнаштырыла. Район гербын рәсми рәвештә янадан бастыруның башка очраклары район Советы карары белән билгеләнә.

4. Районның рәсми символлары федераль кануннарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт төркеве узарга тиеш.

4 нче маддә. Районда яшәучеләрнең җирле үзидарә органнарына хокукы

1. Районда җирле үзидарә Россия Федерациясе гражданны тарафыннан җирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда, турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләре аша, шулай ук әлеге Уставта каралган сайлау һәм башка җирле үзидарә органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга турыдан-туры, шулай ук үз вәкилләре аша жәнесе, расасы, милләте, теле, чыгышы, мөлкәти һәм вазифаи хәле, дингә, инануларына, жәмәгать берләшмәләренә каравына бәйсез рәвештә тигез хокуклы.

3. Район территориясендә даими яки нигездә яшәүче чит ил гражданнары жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

4. Һәр физик яки юридик зат турыдан-туры жирле үзидарә органнарына һәм районның жирле үзидарә вазифаи затларына мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүмат алырга хокуклы.

5. Районның жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылучы документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук, әгәр законда башкасы каралмаган булса, гражданнарның район жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында тулы һәм ышанычлы мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә бурычлы.

6. Районның жирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка районның һәм аның аерым территорияләренә үсешенә аеруча мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр чөптәрен үстөрү, социаль ташламалар турында даими рәвештә хәбәр итәләр, «Дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турындагы мәгълүматка үтмәллекне тәмин итү хакында» 2009 елның 9 февралендәге 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә жәмәгать тәртибен саклауның торышы турында.

7. Гражданнар, оешмалар, әгәр аларның хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, судта жирле үзидарә органнарының һәм вазифаи затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмауларына) шикәят бирергә хокуклы.

5 нче маддә. Районның жирле үзидарә органнары структурасы

1. Районның жирле үзидарә органнары структурасына район Советы, район башлыгы, район башкарма комитеты, районның Контроль-хисап палатасы, районның Финанс-бюджет палатасы, районның Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы, әлеге Устав нигезендә төзелә торган башка жирле үзидарә органнары керә.

2. Районның жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән башкарыла.

6 нчы маддә. Районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) район бюджеты проектын төзү һәм карау, район бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, район бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) район жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм гамәлдән чыгару;

3) районның муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкәләтләр чикләрендә жирлекләренә электр һәм газ белән тәмин итүне оештыру;

5) район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә, район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын муниципаль тикшереп торуну гамәлгә ашыру, юл хәрәкәтен оештыру һәм аларда юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәмин итү, шулай ук автомобиль юлларынан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкәләтләрне гамәлгә ашыру;

6) халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм район чикләрендә

7) террорчылыккы һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук район территориясендә террорчылык һәм экстремизм чагылышлары нәтижеләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) юкка чыгаруда катнашу;

8) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, муниципаль район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен яклауга һәм үстерүгә, жирле аз санлы халыкларның һәм башка милли азчылыklarның хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тәмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру;

9) муниципаль район территориясендә гадәттән тыш хәлләр нәтижеләрен кисәтү һәм бетерү эшендә катнашу;

10) муниципаль милиция районы территориясендә жәмәгәт тәртибен саклауны оештыру;

11) районның административ участогында эшләү өчен бина бирү, полиция участкак уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә;

12) әйләнә-тирә мохитне саклау буенча жирлекара характердагы чараларны оештыру;

13) муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру (федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс ягынан тәмин итү вәкаләтләренән тыш), муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру (Балаларга өстәмә белем бирүдән тыш), финанс белән тәмин итү (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла), балаларны карау һәм карау, балаларны муниципаль мәгариф оешмаларында тоту өчен шартлар тудыру, шулай ук үз вәкаләтләре чикләреендә балаларның каникул вакытында ялын оештыруны тәмин итү чараларын, шул исәптән аларның тормыш һәм сәламәтлеге куркынычсызлыгын тәмин итү чараларын гамәлгә ашыру;

14) район территориясендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру (халыкка медицина ярдәме күрсәтү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль багикарма хакимият органы карамагындагы медицина оешмаларында медицина ярдәме белән тәмин ителә торган территорияләреннән Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган исемлегенә кертелгән территорияләрдән тыш) гражданнырга медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләреннән территорияль программасы нигезендә аерым территорияләр халкына медицина ярдәме күрсәтү функцияләрен гамәлгә ашыручы территорияләреннән исемлеген;

15) район территориясендә каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау), жыю, транспортровкау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнашу;

16) районның территорияль планлаштыру схемаларын раслау, территорияль планлаштыру схемасына нигезләнәп эерләнгән территорияне планлаштыру документларын раслау, район территориясендә тормышка ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәмин итүен мәгълүмати системасын алып бару, муниципаль ихтияжлар өчен жир кишәрлекләрен резервтау һәм алу, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрларын планлаштырыла торган төзү турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән белдерүнамәнен жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын урнаштыру мөмкинлеген һәм билгеләнгән параметрлар буенча билгеләнгән параметрларга туры килүе турында хәбәрнамәне жиберү, хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрларының планлаштырыла торган параметрларына туры килмәве һәм (яки) индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштырырга ярамау турында хәбәрнамәләр, пәхси торак төзелеше яисә бакча йортының төзелгән яки үзгәртеп корылган объектының яки тиешле торак территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләрендә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы закон таләпләренә туры килмәве яисә туры килмәве турында хәбәрнамәләр, Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә, авылара территориядә урнашкан үз белдекләре белән корылманы сүтү турында Карар кабул итү, үз белдекләре белән төзелгәнне сүтү турында Карар кабул итү., билгеләнгән таләпләргә туры китерү, максатчан билгеләнмәгән яисә Россия Федерациясе законнарын бзып файдаланыла торган яисә авылара территориядә урнашкан жир кишәрлеген

очрактарда, билгелэнгән таләпләргә туры китерү, жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планын биерү, жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планын биерү, жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планын билгеләү, шулай ук авылара территориядә урнашкан;

17) реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын раслау, район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатациялүгә рөхсәт биерү, мәндый рөхсәтләренә юк итү, муниципаль район территориясендә үз белдеге белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен демонтажлау турында күрсәтмәләр биерү (алга таба - «Реклама турында» гы 2006 елның 13 мартындагы 38 - ФЗ номерлы Федераль закон) (алга таба - «Реклама турында»гы Федераль закон);

18) жирлекләренә архив фондларын саклауны да кертеп, муниципаль архивны формалаштыру һәм эчтәлегә;

19) район территориясендә жирлеккара жирләр урыннарын карап тәстү, ритуаль хезмәтләр оештыру;

20) район составына керүче авыл жирлекләрен элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтә күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

21) жирлеккара китапханәләр тарафыннан халыкка китапханә хезмәтә күрсәтүне оештыру, аларның китапханә фондларын туплау һәм саклауны тәмин итү;

22) район составына керүче авыл жирлекләрен мәдәният оешмалары хезмәтләре һәм ял оештыру буенча хезмәтләр белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

23) район составына керүче жирлекләрдә жирле традицион халык сәнгәтен үстерү өчен шартлар тудыру;

24) район территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкәрләренә) саклау, куллану һәм популярлаштыру, мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләренә) саклау;

25) район составына керүче жирлекләренә бюджет тәмин ителешә дәрәжәсен бюджет акчалары исәбеннән тигезләр;

26) территорияль оборона һәм гражданныр оборонасы, халыкны һәм район территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

27) район территориясендә дөвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәмин итү, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигат территорияләреннән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

28) район территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизациян әзәрләр чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

29) су объектларында кешеләрнә куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

30) жирлекләрдә авыл хужалыгы житештерүен үстерү өчен шартлар тудыру, авыл хужалыгы продукциясә, чимат һәм азык-төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта эшкүарлыкны үстерүгә ярдәм итү, социаль юнәлешлә коммерциячел булмаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм волонтерлыкка (волонтерлыкка) ярдәм итү;

31) район территориясендә физик культура, мәктәг спорты һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тәмин итү, муниципаль районның рәсми физкультура-сәламәтлендерү һәм спорт чараларын үткәрүне сештыру;

32) балалар һәм яшләр белән эшләр буенча жирлеккара характердагы чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

33) Россия Федерациясә су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, шәхси һәм көнкүреш ихтыяжлары өчен гомуми файдаланудагы су объектларынан файдалану кагыйдәләрен билгеләр, гражданнырның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына иреккә үтеп керүен тәмин итүне дә кертеп;

34) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

35) муниципаль район ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен карәктә

36) район чикләрендә коррупциягә каршы тору чараларын гамәлгә ашыру;

37) адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк әһәмиятендәге яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), районның авылара территориясә чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый атамаларны үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыру;

38) районның авылара территориясендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру;

39) федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләрен башкаруны оештыру һәм территориянең карта-планын раслау;

2. Районның жирле үзидарә органнары район составына керүче аерым жирлекләреннән жирле үзидарә органнары белән район бюджетыннан Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә тиешле жирлекләр бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренең бер өлешен аларга тапшыру турында килешүләр төзәргә хокуклы.

Район составына керүче аерым жирлекләреннән жирле үзидарә органнары район жирле үзидарә органнары белән әлеге жирлекләр бюджетларыннан Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә район бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренең бер өлешен аларга тапшыру турында килешүләр төзәргә хокуклы.

Күрсәтелгән килешүләр билгеле бер вакытка төзеләргә, аларның гамәлдә булуын туктату нигезләрен һәм тәртибен, шул исәптән әлеге өлештә күрсәтелгән бюджетара трансфертларның еллык күләмен билгеләү тәртибен, тапшырыла торган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк булган нигезләмәләрне, шулай ук килешүләрне үтәмәгән ечен финанс санкцияләрен күздә тотарга тиеш. Килешүләр төзү тәртибе район Уставы һәм (яки) район Советының норматив хокукый актылары белән билгеләнә.

Күрсәтелгән килешүләр нигезендә тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен жирле үзидарә органнары район Советы карары белән каралган очракларда һәм тәртиптә үз матди ресурсларыннан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалану хокукына ия.

7 нче маддә. Составына керүче авыл жирлекләренең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча районның вәкаләтләре

1. Районның жирле үзидарә органнары аның составына керүче авыл жирлекләре территорияләрендә жирле әһәмияттәге түбәндәге мәсьәләләрне хәл итә:

1) район составына керүче авыл жирлекләре чикләрендә (алга таба – авыл жирлекләре), электр, жылылык, газ белән тәэмин итүне оештыру, Россия Федерациясә законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә;

2) аларда юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыру һәм функцияләүне тәэмин итү, авыл жирлекләренең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юл хәрәкәтен оештыру, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген Россия Федерациясә законнары нигезендә гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

3) авыл жирлекләрендә яшәүче һәм аз керемле гражданның торак урыннарына мөхтаж торак урыннары белән тәэмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак тезелеше өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру, шулай ук жирле үзидарә органнарының торак законнары нигезендә башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;

- күпфатирлы йортларда биналарның милекчеләренә капитал ремонт фондын формалаштыру ысуллары, капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау тәртибе турында мәгълүмат бирү;

- күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәткә капитал ремонт ясауда кичектергесез ихтыяж тууганда жирле бюджет акчалары ысулына кирәк һәм (яки) кирәк кайтарылмый торган нигезлә

- күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау һәм күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә гомуми жылыштын чакыру турындагы карарны кабул итү нәтижеләре турында хәбәр итү, әгәр мондый карар Россия Федерациясе Торак кодексының 170 маддәсендәге 6 өлешендә элетрәк кабул ителмәгән булса, капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау мәсьаләсен хәл итү өчен, күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау турында карар кабул ителү нәтижеләре турында хәбәр итү.;

- милекчеләре капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлаган яисә алар сайлаган ысулны сайлаган йортка карата капитал ремонт фондын формалаштыру турында Карар кабул итү, шул исәптән, Россия Федерациясе Торак кодексының 170 маддәсендәге 7 өлешендә, әлеге йортта биналарның милекчеләренә кабул ителгән карар турында хәбәр итү дә тормышка аштырылмады.

- капитал ремонтның региональ программасы нигезендә, күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә кабул ителгән карар, шул исәптән системаны кулланып, капитал ремонт үткәру турында Карар кабул итү, Россия Федерациясе Торак кодексының 189 маддәсендәге 6 өлешендә каралган очракта, кабул ителгән карар турында, шул исәптән системаны кулланып, капитал ремонт үткәру турында арар кабул итү;

4) халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм авыл жирлекләре чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

5) терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук авыл жирлекләре чикләрендә терроризм һәм экстремизм күренешләренә нәтижеләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә катнашу;

6) милләтара һәм конфессиональара татулыкны ныгытуга, авыл жирлекләре территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтыларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

7) авыл жирлекләре чикләрендә гадәттән тыш хәлләргә кирәк һәм бетерү буенча катнашу;

8) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, авыл жирлекләре китапханәләренә китапханә фондларының сакланышын тәмин итү һәм комплектау;

9) жирлек милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклау, куллану һәм популярлаштыру, жирлек территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкәрләренә) саклау, куллану һәм популярлаштыру;

10) жирле традицион халык сәнгәтен үстерү өчен шартлар тудыру, авыл жирлекләрендә халык сәнгәтен саклап калу, торгызу һәм үстерүдә катнашу;

11) авыл жирлекләрендә яшәүчеләренә массакүләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирелә үтеш керүен тәмин итү;

12) авыл жирлекләренә генераль планнарын, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен раслау, авыл жирлекләренә генераль планнары нигезендә эзерләнгән территорияне планлаштыру документларын раслау, авыл жирлегә чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планын бирү, төзелешкә рөхсәтләр бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), Капиталь төзелеш объектларын төзеткәндә, реконструкцияләгәндә объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәтләр бирү, авыл жирлегә чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексында каралган очракларда биналарны, корылмаларны карау һәм мондый тикшерүгә барышында ачыкланган бозуларны бетерү турында рекомендацияләр бирү, авыл жирлегә чикләрендә жирләргә резервлау һәм жир кишәрлекләрен алу, авыл жирлегә чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру, авыл жирлегә чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексында каралган очракларда гамәлгә ашыру, биналарны, корылмаларны карау һәм мондый тикшерүгә

күрсәтелгән хәбәрнамәнең (алга таба - индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектынның планлаштырыла торган (параметрлары һәм жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын урнаштыру мөмкинлеге, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрларын планлаштырыла торган төзү турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәвә һәм (яисә) жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын урнаштыруның рөхсәт ителмәвә турында хәбәрнамә, авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан шәхси торак төзелеше яки бакча йортының төзелгән яки үзгәртеп корылган объектларын тезгәндә яки реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы законнар таләпләренә туры килү-килмәү турында хәбәрнамәләр, максатчан билгеләнмәгән яисә Россия Федерациясә законнарың бозып файдаланыла торган жир кишәрлеген тартып алу турында карарлар, Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда үз белдеге белән төзелгән корылманы сүтүне яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерүне гамәлгә ашыру;

13) территорияль оборона һәм гражданныр оборонасы, халыкны һәм авыл жирлекләре территорияләрен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

14) авыл жирлекләре территорияләрендә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яки) авария-коткару формироваииләрен төзү, карап тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру;

15) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

16) авыл жирлекләре территорияләрендә дөвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәэмин итү, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигать территорияләреннән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

17) Россия Федерациясенен су законнары белән билгеләнгән чикләрдә, су объектлары милекчесә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, халыкка аларны куллану чикләүләре турында хәбәр өтү;

18) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

19) полициянен участок уполномоченныйлары вазыйфаларын биләүче хезмәткәрләргә жирлекләреннән хезмәт күрсәтелә торган административ участокларында эшләү өчен бина бирү;

20) «Коммерциясез оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 маддәләрендә билгеләнгән вәкаләтләр кысатарында социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

21) авыл жирлекләре ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәэмин итү, федераль закон нигезендә ясалма жир участгы төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткөрү;

22) авыл жирлекләре чикләрендә коррупциягә каршы тсру чараларын гамәлгә ашыру;

23) «Кадастр эшчәнлегенә турында» 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә жирлекләр территориясендә Комплекслы кадастр эшләрен башкаруда катнашу;

24) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан шәһәр урманнарын, аеруча саклана торган табигать территорияләреннән файдалану, саклау, яклау, яңадан торгызуны оештыру;

25) жылылык белән тәэмин итүнең бәя зоналарында жылылык белән тәэмин итүче бердәм оешма тарафыннан жылылык белән тәэмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яки) модернизацияләү буенча, жылылык белән тәэмин итү системасының ышанычлылыгын һәм энергетика нәтижәләлеген үстерү өчен кирәк булган һәм «Жылылык белән тәэмин итү турында» 2011 елның 27 июлендәге 190-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жылылык белән тәэмин итү системасының ышанычлылыгын һәм энергетик нәтижәләлеген арттыру өчен кирәкле чараларны үтәүгә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру.

8 нче маддә. Районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итүгә хокуклары

1. Районның жирле үзидарә органнары хокукка ия:

1) район музейларын булдыру;

2) өлкә һәм федераль дәрәҗәләрдәге торак пунктларда торак пунктларын булдыру;

3) район территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятларнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

4) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм район территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр әлкәсендә чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү;

5) 2008 елның 31 декабренә торышы буенча алар карамагында булган югары белем биру муниципаль мэгариф оешмаларын гамәлгә куючы функцияләрен гамәлгә ашыру;

6) туризмны үстөрү өчен шартлар тудыру;

7) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

8) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

9) «Кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында» 2012 елның 20 июлендәге 125-ФЗ номерлы Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыру;

10) федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү сыйфатын бәйсез бәяләүне үткөрүне оештыру өчен шартлар тудыру, шулай ук ведомство буйсынуындагы оешмалар житәкчеләре эшчәнлеген бәяләгәндә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларын бәйсез бәяләү нәтижеләрен куллану һәм оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларын бәйсез бәяләү нәтижеләре буенча ачыкланган житешсезлекләренә бетерү буенча чаралар күрүне тикшереп тору, федераль законнар нигезендә;

11) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

12) инвалидлар, саламәтлекләре чикләнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм күрсәтү;

13) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

14) полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорында торак урыны биру.

15) алкогольле, наркотик яки башка токсик исерек хәлдә булган затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

2. Районның жирле үзидарә органнары әлеге маддәнең 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләренә хәл итәргә, федераль законнарда каралмаган булса, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга, шулай ук башка муниципаль берәмлекләреннән жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән аларның компетенциясеннән төшереп калдырылмаган башка мәсьәләләренә, жирле бюджетлар керемнәре исәбенән, бюджетара трансфертлардан тыш, жирле бюджетлар керемнәре исәбенә хәл итәргә хокуклы, һәм түләүләреннән өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керемнәреннән кәргән керемнәренә исәпкә алып, Татарстан Республикасы бюджет системасының башка бюджетара трансфертлары исәбенән гамәлгә ашырыла.

9 нчы маддә. Районның жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен биру

Районның жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен биру федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

Районның жирле үзидарә органнары тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашыру өчен

Тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру дәүләт хакимияте органнары контролендә. Районның жирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тикшереп торыу шартлары һәм тәртибе федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә. Район Советы үз вәкаләтләрне чикләрендә район жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финансы чараларыннан өстәмә файдаланыу очракларын һәм тәртибен аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен билгеләргә хокуклы.

10 нчы маддә. Районның муниципальара хезмәттәшлек итүдә катнашуы

Районның муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

11 нче маддә. Районның жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Районның жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасындагы үзара мөнәсәбәтләр дәүләт хакимияте органнары ярдәмендә гамәлгә ашырыла:

- 1) районның социаль-икътисади үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда районның жирле үзидарә органнарының катнашуы;
- 2) районның жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (киләшүләр) төзү;
- 3) даими яисә вакытлыча координацияләү, консультатив, киңәшмә һәм башка эш органнарын булдыру;
- 4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында район Советының закон чыгару инициативасы;
- 5) законнарда белгеләнгән башка хезмәттәшлек формалары.

II бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ТУРЫДАН-ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРЫЛУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ ФОРМАЛАРЫ

12 нче маддә. Халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда турыдан-туры катнашуы

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасында жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның катнашуы һәм жирле үзидарә органнарының турыдан-туры жирле үзидарә органнары тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашырылу рәвешләре булып тора:

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакырттып алу буенча тавыш биру;
- 4) район чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш биру;
- 5) халык жыены;
- 6) гражданның хокукый инициативасы;
- 7) инициативалы проектлар;
- 8) территориаль ижтимагый үзидарә;
- 9) ачык тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар;
- 10) гражданның жыелышы;
- 11) гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 12) гражданның сәләтле...

14) Россия Федерациясе Конституциясенә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законга, башка федераль законнарға һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар.

13 нче маддә. Жирле референдум

1. Жирле референдум федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә район халкы тарафыннан жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Жирле референдум 2002 елның 12 июнендәгә «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» гы 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «Жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләргә исәпкә алып, районның бөтен территориясендә үткәрелә.

3. Жирле референдумда яшәү урыны район чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданның катнаша ала. Россия Федерациясенә халыкара килешүләргә нигезендә һәм законда билгеләнгән тәртиптә район территориясендә даими яшәүче чит ил гражданны да Россия Федерациясе гражданны кебек үк жирле референдумда катнаша.

4. Жирле референдум билгеләү турындагы карар район Советы инициативасы белән кабул ителә:

1) жирле референдумда катнашу хокукына ия гражданны;

2) уставлары федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка иҗтимагый берләшмә, сайлаулар һәм (яки) референдумнарда катнашуну күздә тоткан, алар Федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән;

3) район Советы һәм район башкарма комитеты житәкчесе, выдвинутый алар белән бергә.

5. Әлегә маддәнен 4 өлешендәгә 2 пунктында күрсәтелгән гражданны, сайлау берләшмәләргә, башка иҗтимагый берләшмәләргә инициативасы буенча жирле референдумны билгеләү шарты булып әлегә инициативага ярдәм итү өчен имзалар жыйнау тора, алар саны Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә һәм федераль закон нигезендә район территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар саныннан биш проценттан артмый.

Референдум үткөрү инициативасы әлегә маддәнен 4 өлешендәгә 2 пунктында күрсәтелгән гражданны, сайлау берләшмәләргә, башка иҗтимагый берләшмәләргә тарафыннан күрсәтелгән, Федераль законда һәм аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелә.

6. Референдум үткөрү инициативасы район Советы һәм район башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан район Советы карары һәм район башкарма комитеты карары белән рәсмиләштерелә.

7. Район Советы жирле референдумны район Советына жирле референдум билгели.

8. Референдумда тавыш бирүне үткөрү датасы билгеләнгән көнгә кадәр 25 көннән дә соңга калмыйча, район Советы карары буенча аны дәүләт хакимияте органнарына яисә жирле үзидарә органнарына билгеләнгән сайлауларда тавыш бирү көне яисә башка билгеләнгән референдумда тавыш бирү көне белән берләштерү максатларында район Советы карары буенча соңрак (эмма 90 көннән дә артык түгел) вакытка күчерелгә мөмкин.

9. Жирле референдумда кабул ителгән тавыш бирү нәтижеләргә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелгә) тиеш.

10. Жирле референдумда кабул ителгән карар район территориясендә мәжбүри үтәргә тиеш һәм дәүләт хакимиятенә нинди дә булса органнары, аларның вазыйфай затлары яки жирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

11. Районның жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарның әлегә Уставта билгеләнгән вәкәләтләргә инициативасы нигезендә үткәрелә торган

12. Жирле референдум үткәрү, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карарга гражданнар, жирле үзидарә органнары, прокурор, федераль закон белән вәкалетле дәүләт хакимияте органнары тарафыннан суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

13. Гражданнарның жирле референдумда катнашу хокуклары гарантияләре, шулай ук жирле референдумны эзерләү һәм үткәрү тәртибе «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнәндәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «Жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә.

14 нче маддә. Муниципаль сайлаулар

1. Муниципаль сайлаулар депутатлар, Жирле үзидарәнә сайланулы органы әгъзаларын, жирле үзидарәнә сайланулы вазыйфаи затларын яшерен тавыш биргәндә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә сайлау максатларында үткәрелә.

2. Муниципаль сайлаулар район Советы тарафыннан билгеләнә.

3. Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар 90 көннән дә соңга калмыйча һәм тавыш бирү көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Сайлауларны билгеләү турындагы карар массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә кабул ителгән көннән биш көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга тиеш. Вакытыннан алда сайлауларны билгеләгәндә күрсәтелгән сроклар, шулай ук башка сайлау гамәлләрен гамәлгә ашыру сроклары кыскартылырга мөмкин, ләкин өчтән бер өлештән дә артмаска тиеш.

Федераль закон белән билгеләнгән очрактарда, муниципаль сайлаулар Татарстан Республикасы Яшел Үзән районы территорияль сайлау комиссиясе яисә суд тарафыннан билгеләнә.

4. Муниципаль сайлауларны үткәргәндә гражданнарның сайлау хокуклары гарантияләре, муниципаль сайлаулар нәтижеләрен билгеләү, эзерләү, үткәрү, билгеләү һәм аларның нәтижеләрен билгеләү тәртибе Федераль закон һәм аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә. Татарстан Республикасы законы белән федераль законнар нигезендә муниципаль сайлауларны үткәргәндә кулланыла ала торган сайлау системалары төрләре һәм аларны куллану тәртибе билгеләнә.

5. Муниципаль сайлаулар нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

15 нче маддә. Район Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Чакыртып алу буенча тавыш бирү «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнәндәге 57-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарәнә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган үзәнчәлекләренә исәпкә алып, жирле референдум уздыру өчен Татарстан Республикасы законы нигезендә кабул ителә торган тәртиптә халык инициативасы белән уздырыла.

2. Депутатны чакыртып алу өчен нигез булып, аларны суд тәртибендә раслаган очракта, аның конкрет хокукка каршы карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы) гына хезмәт итә ала.

Депутатны чакыртып алу процедурасы аңа сайлаучыларга чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында аңлатмалар бирү мөмкинлеген тәэмин итергә тиеш. Өгәр чакыртып алу өчен муниципаль берәмлектә (сайлау округында) теркелгән сайлаучыларның ичиндә яртысы тавыш бирсә, депутат сайланган дип санала.

3. Депутатны чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

16 нчы маддә. Чикләренә үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләренә үзгәртү, районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның күрсәтелгән шикәятчә эзгәртүгә районны үзгәртеп коруга нигезләнә алу максатыннан

2. Чикләрен үзгәртү, районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү районның бетен территориясендә яисә аның территориясе өлешендә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда үткәрелә.

3. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү район Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән үзенчәлекләргә исәпкә алып үткәрелә. Моның белән бергә «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон, «жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм «Жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезләмәләре, дөүләт органнары, жирле үзидарә органнары, дөүләт яки муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар, шулай ук референдумда кабул ителгән карарның юридик көчен билгели торган нигезләмәләр кулланылмый.

4. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда район халкының яртысыннан артыгы яки районның сайлау хокукына ия булган өлешендә катнашса, узган дип санала. Халыкның район чикләрен үзгәртүгә ризалыгы, районны үзгәртеп кору, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен үзгәртеп кору тавыш бирүдә катнашкан район халкының яртысыннан артыгы тавыш бирсә, алынган дип санала.

5. Чикләргә үзгәртү, районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижеләре һәм кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

17 нче маддә. Халык жыены

1. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очракларда гражданнар жыены үткәрелергә мөмкин:

1) әлегә торак пункт территориясен башка муниципаль район территориясенә кертүгә китерә торган күрсәтелгән торак пункт составына керә торган район чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торак пунктта;

2) жирлек составына керүче яки район чикләрендә урнашкан торак пунктта әлегә торак пункт территориясендә гражданның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

3) Татарстан Республикасы Законы нигезендә район чикләрендә урнашкан торак пункт территориясе өлешендә торак пунктның әлегә өлешендә гражданның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча.

2. Әлегә маддәнең 1 өлешендәге 3 пунктында каралган гражданнар жыены 10 кешедән дә ким булмаган торак пункт территориясенә тиешле өлешендә яшәүчеләр төркеме инициативасы буенча район Советы тарафыннан чакырылырга мөмкин.

Гражданның үзара салым акчасын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча гражданнар жыены үткәрелергә мөмкин булган район чикләрендә авылара территориядә урнашкан торак пункт территориясенә бер өлеш чикләрен билгеләү критерийлары Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.

3. Әлегә маддәдә каралган гражданнар жыены анда торак пунктта яшәүчеләрнен (яисә аның территориясенә бер өлешендә) сайлау хокукына ия кешеләрнең яртысыннан артыгы катнашуда хокуклы. Торак пунктта бер үк вакытта әлегә торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан артык кешенең бергә булу мөмкинлеге булмаса, әлегә Устав нигезендә гражданнар жыены этаплап, гражданнар жыенын үткөрү турында Карар кабул ителгәннән соң бер ай эчендә эшләнә. Шул ук вакытта өлкәдә гражданның үзара салым акчаларын кертү

нашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, халык жыйыны карары кабул ителгән дип санала.

18 нче маддә. Гражданның хокукый инициативасы

1. Сайлау хокукына ия булган гражданның инициатив төркеме, әлеге Устав һәм район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокукый инициатива белән чыгыш ясарга мөмкин.

2. Сайлау хокукына ия булган, район халкы саныннан 3 проценттан артмаган гражданның төркеме хокукый инициатива белән чыгыш ясарга мөмкин.

Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибен жайга салучы район Советының норматив хокукый акты булмаган очракта, гражданның керткән муниципаль хокукый акт проекты карап тикшерүгә һәм карап тикшерүгә кабул итү 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

3. Хокукый инициативаны гамәлгә ашыру максатларында гражданның хокукы:

яшәү (эш) урыны буенча гражданның жыйынышларын һәм хокукый чыгару инициативасы турында фикер алышу һәм тәкъдим итү буенча башка күмәк чаралар сештирергә һәм үткәргә;

хокукый инициативаны тәкъдим итүгә ярдәм итү өчен имзалар жыйып буенча инициативалы төркемнәр булдыру;

район халкына имзалар жыйып һәм законнарға каршы килми торган юллар белән Закон чыгару инициативасын тәкъдим итү өчен агитация алып бару.

4. Районның жириле үзидарә органны һәм вазыйфай затлары гражданның хокукый инициативаны гамәлгә ашыруда ярдәм итәргә бурычлы.

5. Муниципаль хокукый акт проекты, гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән, район Советы, аның ачык утырышында, район башлыгы яки район Башкарма комитеты жятәкчесе тарафыннан әлеге Уставта билгеләнгән тиешле акты кабул итү үз компетенцияләренә керә, аны керткән көннән өч ай эчендә мәжбүри каралырга тиеш.

6. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты караганда гражданның инициатив төркеме вәкилләренә үз позициясен белдерү мөмкинлегенә тәмин ителергә тиеш.

7. Гражданның хокукый инициативасын тормышка ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты карау процедурасы район Советы Регламенты, район башлыгының, район Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты карау нәтижеләре буенча кабул ителгән дәлиләнгән карар рәсми рәвештә аның инициатив төркеменә керткән гражданның язма рәвештә житкерелергә тиеш.

19 нчы маддә. Инициативалы проектлар

1. Тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау инициативалы проектлар, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе район Советы тарафыннан билгеләнә.

2. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар хисабына финанс ярдәм алу өчен тәкъдим ителә торган инициативалы проектларга карата инициативалы проектлар, инициативалы проектларны карау тәртибе, шул исәптән аларга ярдәм итүдән баш тарту өчен нигезләр, мондый инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе һәм критерийлары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә.

20 нче маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданның жыйынышын һәм конференцияләре үткәру юлы белән, шулай ук территорияле ижтимагый үзидарә

2. Территориаль ижтимагый үзидарә гражданнар яшәешенә түбәндәге территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла ала: күп фатирлы торак йорт подъезды; күп фатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; авыл жирлеге булмаган авыл торак пункты; муниципаль район чикләрендә гражданнарның башка яшәү территорияләре.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре Алексеевск муниципаль районы Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдими буенча, Алексеевск муниципаль районы Советы тарафыннан расланган территориаль жәмәгать үзидарәсе турындагы нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә аның Уставы нигезендә юридик зат була ала һәм коммерциячел булмаган сешманың оештыру-хокукый формасында дәүләт төркевенә алынырга тиеш.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында билгеләнә:

- 1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;
- 2) Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары, формалары һәм төг юнәлешләре;
- 3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты;
- 4) карарлар кабул итү тәртибе;
- 5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм файдалану тәртибе;
- 6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

6. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жылышы, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән беренән дә ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

7. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар жылышының, конференцияләренә аерым вәкаләтләренә керә:

- 1) территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;
- 2) Территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү;
- 3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;
- 4) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә төп юнәлешләрен билгеләү;
- 5) территориаль ижтимагый үзидарәнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәеше турындагы хисапны раслау;
- 6) территориаль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлегенә турындагы хисапнары карау һәм раслау.

8. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары:

- 1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен тәкъдим итәләр;
- 2) гражданнарның жылышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәмин итәләр;
- 3) территорияне карап тоту, төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбенән дә, район Башкарма комитеты белән килешү нигезендә, район бюджеты акчаларын кулланып башкара.;
- 4) жирле үзидарә органнарына әлеге органнар һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мөжбүри каралырга тиешле муниципаль норматив хокукый актлар проектларын кертергә хокуклы.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлеге Устав һәм район Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру максатларында районда яшәүчеләр жылы

эшләүне һәм территориядә яшәүче гражданныр жыелышларын оештыруны гамәлгә ашыручы инициатив төркөм оештырыла, аның чикләрендә әлеге территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла.

11. Гражданныр жыелышы район территориясендә территориаль ижтимагый үзидарә оештыру турында Карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркәү белән бәйлә мөһәлләләр буенча район Советында гражданныр жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтләр вәкилләр (вәкилләр) билгели.

12. Территориаль ижтимагый үзидарә район Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркәгән мизгелдән гамәлгә куелган дип санала.

13. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркәү өчен гражданныр жыелышының вәкаләтләр вәкилләр (вәкаләтләр вәкилләр) район башлыгына тапшырыла:

1) территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркәү турында гражданныр жыелышының барлык вәкаләтләр вәкилләр тарафыннан имзаланган гариза;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру турында карар кабул ителгән гражданныр жыелышының беркетмәсе, анда, фамилиясен, исемен, әтисенә исемен, туган көнен, сериясен, паспорт бирү номерын һәм датасын, гражданин паспортын алыштыручы документны, һәр вәкаләтләр вәкилләр яшәү урыны адресын күрсәтә, гражданныр жыелышының беркетмәсе.

3) территориаль ижтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

14. Башка документларны тапшыру турындагы таләп, әлеге маддәнең 13 өлешендә билгеләнгән документлардан тыш, рәхсәт ителми.

Вәкаләтләр вәкилләр документлар алу өчен, исемлек һәм аны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

15. Район башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркәү турындагы документлар кертгән көннән ике атна эчендә аның уставын төркәү яки аны төркәүдән баш тарту турында район Советы карары проекты алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

16. Гражданныр жыелышының вәкаләтләр вәкилләр территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм район Советы утырышында киңеш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы.

17. Район Советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркәү яки аны төркәүдән баш тарту турында карар кабул итә. Уставын төркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

18. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркәүдән баш тарту өчен нигез булып территориаль ижтимагый үзидарә уставы нормаларының Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, әлеге Уставка, башка муниципаль норматив хокукый актларға каршы килүе тора.

19. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркәүдән баш тарту территориаль ижтимагый үзидарә оештыруның максатка ярашсызлыгы аркасында рәхсәт ителми.

20. Район Советы тарафыннан кабул ителгән территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркәү мөһәлләсе буенча дәлилләнгән карар өч көн дәвамында рәсми рәвештә гражданныр жыелышының вәкаләтләр вәкилләр (вәкаләтләр вәкилләр) язма рәвештә житкереләргә тиеш.

21. Район Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркәү турында Карар кабул ителгән очракта, уставның бер нөсхәсе, аны төркәү турындагы тамга белән, гражданныр жыелышының вәкаләтләр вәкилләр тапшырыла, икегә нөсхәсе район Советында саклана.

22. Территориаль ижтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр район Советы тарафыннан әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә төркәүгә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр аларны төркәгән көннән үз көченә керә.

21 нче маддә. Халык тыңлаулары

1. Фикер алышу өчен, муниципаль норматив хокукый актлар мөһәлләләр буенча жирле әһәмияттәге район халык катнашында район Советы, район башлыгы үткәреләргә мөмкин

2. Ачык тыңлаулар халык, район Советы, район башлыгы, район Башкарма комитеты житөкчөсө инициативасы белән үткөрөлө, ул үз вәкаләтләрен контракт нигезендә башкара.

Халык инициативасы белән яки район Советы тарафыннан үткөрөлгән торган ачык тыңлаулар район Советы, ә район башлыгы яки район Башкарма комитеты житөкчөсө инициативасы белән, үз вәкаләтләрен контракт нигезендә район башлыгы белән билгеләнә.

3. Ачык тыңлауларга чыгарылырга тиеш:

1) район Уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, район Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында төгөл янадан күрсәтү формасына үзгәрешләр керту очракларынан тыш;

2) жирле бюджет проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисады үсеше стратегиясе проекты;

4) районны үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләр, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсе нигезендә районны үзгәртеп кору өчен тавыш бирү юлы белән йә гражданныр жыеннарында белдерелгән район халкының ризалыгын алу таләп ителә.

4. Гавами тыңлаулар үткөрү турындагы карар, әгәр законда башкасы каралмаган булса, тиешле орган яисә районның вазыйфаи заты тарафыннан муниципаль норматив хокукый акт проектына карау көненә 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Ачык тыңлаулар уздыру турындагы карар, әгәр гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, гавами тыңлаулар уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча, гавами тыңлаулар уздыру вакыты һәм урыны күрсәтелгән тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Халык алдында тыңлаулар үткөрү турындагы карар басылып чыккан көннән алып һәм аларны үткөрү көненә кадәр район халкы район башлыгына язмача тәкъдимнәр һәм искәрмәләр жиберергә хокуклы, выносимые мәсьәлә буенча гавами тыңлаулар, шул исәптән төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр проектына выносимых муниципаль норматив-хокукый акт. Район башлыгы кергән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр ачык тыңлауларда катнашучыларга житкерелә.

7. Ачык тыңлаулар, гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, муниципаль норматив хокукый акт проектына карау көненә 7 көннән дә соңга калмыйча үткөрөлә. Ачык тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар чакыруы белән үткөрөлә, ачык тыңлауларда районның һәр кешесе катнаша ала.

8. Ачык тыңлаулар үткөрү нәтижәләре буенча жирле үзидарә органнары һәм районның вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, алар компетенциясенә муниципаль норматив хокукый акт проектына ачык тыңлауларга кабул иту кертелгән.

9. Ачык тыңлаулар нәтижәләре, кабул ителгән карарларның дәлилленгән нигезләнүен дә кертеп, гавами тыңлаулар уздырганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

10. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләре межалау проектлары, территорияләре төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертуне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, капитал төзелеш объектын рөхсәт ителгән төзелешнең, үзгәртеп коруның чик параметрларынан читкә китүгә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары буенча, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектыннан файдалануның башка төренә рөхсәт ителгән бер төрен үзгәртү мәсьәләләре буенча, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә расланмаган булганда, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы закон нигезләмәләрен исәпкә алып, ижтимагый фикер алышулар үткөрөлә, аларны оештыру һәм үткөрү тәртибе район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

11. Халык тыңлауларын оештыру һәм үткәрү тәртибе район Советы тарафыннан расланган Халык алдында тыңлаулар турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

12. Әлеге маддәдә күрсәтелгән сроклар гамәлдә булган законнар белән гавами тыңлаулар өчен каралган башка сроклар билгеләнмәгән очракта кулланыла.

22 нче маддә. Гражданныр жыелышы

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, халыкка жирле үзидарә органнары һәм районның жирле үзидарә вазыйфай затлары эшчәнлегенә турында мәгълүмат бирү, инициативалы проектларны кертү һәм аларны карау, территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен район территориясендә гражданныр жыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданныр жыелышлары микрорайоннар, торақ массивлар, кварталлар, урамнар, торақ йортлар, районның торақ пунктлары буенча чакырыла.

2. Гражданныр жыелышы халык, район Советы, район Башлыгы инициативасы белән, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Район Советы яки район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданныр жыелышы район Советы яки район башлыгы тарафыннан билгеләнә.

Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданныр жыелышы район Советы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданныр жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

5. Гражданныр жыелышында инициативалы проектларны кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләр катнашырга хокукты. Инициативалы проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм фикер алышу максатларында гражданныр жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе район Советы муниципаль берәмлегенен вәкилләклә органының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

6. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданныр жыелышы район Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә органнары, Тиешле территориядә яшәүче һәм әлеге территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, сешма житәкчеләре, жыелышта катнашырга хокукты гражданныр саныннан кимендә 10 проценты булган гражданныр төркемә язма тәкъдиме белән билгеләнә.

Гражданныр жыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карап тикшерүгә чыгарыла торган мәсьәләләр исемлегенә, жыелышны үткәрү вакыты һәм урыны булырга тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә жыелышны үткәрү инициативасы белән бер төркем гражданныр – бу гражданныр мөрәжәгать итсә, аларнын һәркайсының фамилиясен, исмен, атасының исмен, тутан көнен, яшәү урынын күрсәтеп.

Район Советы карый кертелгән тәкъдимне үткәрү турында гражданныр жыелышын якын арада.

Район Советы да хокукты түгел, баш тартырга жыелышны үткәрү, мөтивлар буенча, анын максатка ярашсызлыгы.

7. Гражданныр жыелышын үткәрү вакыты һәм урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр жыелыш уздырылган көнгә кадәр жиде көннән дө соңга калмыйча, массакүләм мәгълүмат чараларын, почта хәбәрләрен, һәр фатирны (шәхси) тикшерү, белдерүләр һәм башка мөмкин булган чараларны кулланып хәбәр ителәр.

Гражданныр жыелышына эзерлекне һәм үткәрүне район Башкарма комитеты тәэмин итә.

8. Жыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия 18 яшькә житкән гражданныр катнаша ала. Жыелышта катнашырга хокукты гражданнырнын гомуми саны Россия Федерациясә гражданнырнын яшәү урыны һәм яшәү урыны буенча теркәү исәбенә алу күрсәткеләре нигезендә билгеләнә.

Гражданныр жыелышы жыелышта катнашырга хокукты гражданныр саныннан кимендә

Жыелыш карарлары жыельшта катнашкан гражданның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

9. Гражданның жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм районның жирле үзидарә вазыйфай затларына мәрәжәгатьләр кабул итәргә, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм районның жирле үзидарә вазыйфай затлары белән узара мөнәсәбәтләрдә гражданның жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

10. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча гражданның жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

11. Гражданның жыелышы тарафыннан кабул ителгән мәрәжәгатьләр жирле үзидарә органнары һәм районның жирле үзидарә вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш, алар мәрәжәгатьләрдә булган мәсьәләләргә хәл итү компетенциясенә кертелгән, язмача җавап жиберү белән.

12. Гражданның жыелышын билгеләү һәм үткәру тәртібе, шулай ук гражданның жыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

13. Гражданның жыелышы нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

23 нче маддә. Гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм район халкының фикерен ачыклау зарурилыгы очрагында үткәрелә. Район территориясендә бер өлешендә яшәүче халык арасынан гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданның жыелышын чакыру авырайган очракларда үткәрелә.

2. Гражданның (делегатлар жыелышларын) билгеләү һәм үткәру, делегатлар сайлау тәртібе әлеге Устав һәм (яки) район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

3. Гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданның жыелышының вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, район Советы, район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Район Советы яки район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданның конференциясе район Советы яки район башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы) район Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы), әгәр анда сайланган делегатларның яртысынан артыгы катнашса, хокуклы дип санала. Конференция карарлары (делегатлар жыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданның конференциясе, әгәр анда уналтынчы яшкә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләреннән кемдә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

6. Гражданның (делегатлар жыелышлары) конференциясе нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

24 нче маддә. Гражданның сораштыру

1. Гражданның сораштыру район территориясендә яки район территориясендә халкының фикерен ачыклау һәм жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары, шулай ук дөүләт һәм муниципаль органнары тарафыннан карарлар кабул иткәндә исәпкә алу өчен үткәрелә.

Сораштыру нәтижеләре тәкъдим итү характерына ия.

2. Гражданның сораштыруда сайлау хокукына ия район халкы катнаша ала. Гражданның сораштыруда район яки аның өлешендә яшәүчеләр катнашырга хокуклы, аларда үзләренең фикерен ачыклау һәм фикерен ачыклау мәсьәләләре буенча үзләренең фикерен ачыклау хокукына ия.

1) район Советы яки район башлыгы – жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;
 2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - район жирләренә максатчан билгеләнешен республика һәм тебәкара әһәмияттәге объектлар өчен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

3) уналтынчы яшькә җиткән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган муниципаль берәмлек халкы яисә аның өлешендә яшәүчеләр - әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнарны билгеләү һәм үткәру тәртибе район Уставы һәм (яки) район Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

5. Карар билгеләү турында сораштыру гражданнарны кабул ителә район Советы. Гражданнарны сораштыру үткәру өчен Алексеевск муниципаль районының рәсми сайты «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә (алга таба – рәсми сайт) файдаланылырга мөмкин. Карарында район Советы билгеләү турында сораштыру гражданнар билгеләнә:

- 1) сораштыру үткәру датасы һәм сроклары;
- 2) Сораштыру уздырганга тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формулировкалау;
- 3) сораштыру үткәру методикасы;
- 4) сораштыру кәгазе формасы;
- 5) сораштыруда катнашучы район халкының минималь саны;
- 6) рәсми сайттан файдаланып, гражданнар арасында сораштыру уздырган очракта сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.

6. Районда яшәүчеләр гражданнар арасында сораштыру үткәру турында 10 көннән дә ким булмаган мәгълүмат җиткерелергә тиеш.

7. Гражданнарны сораштыру әзерләүгә һәм үткәругә бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

- 1) район бюджеты акчалары хисабына-жирле үзидарә органнары яки район халкы инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә;
- 2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганга.

8. Сораштыру нәтижеләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Сораштыру нәтижеләре белән районның һәр кешесе таныша ала. Сораштыру нәтижеләре районның жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул иткәндә мәҗбүри исәпкә алынырга тиеш.

25 нче маддә. Жирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәҗәгатә

1. Гражданнар районның жирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм коллектив мөрәҗәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнарның мөрәҗәгатьләре «Россия Федерациясе гражданнары мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәҗәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә һәм вакытларда каралырга тиеш.

3. Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен жирле үзидарәнен вазыйфай затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә җавапты булалар.

26 нчы маддә. Районның Ижтимагый (консультатив) советлары

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар эшләгәндә һәм гамәлгә ашырганда, жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә җәмәгать контролен гамәлгә ашырганда, халыкның ихтыяжларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу максатларында районның Ижтимагый советы тәзелергә мөмкин.

2. Районның ижтимагый советы район халкы ижтимагый берләшмәләре һәм башка ком

3. Район Ижтимагый советын формалаштыру тәртибе, аның утырышларын үткөрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, мәгълүмат бирү, консультация бирү һәм район Ижтимагый советы эшчәнлегенә булышлык итүнең башка мәсьәләләре буенча район жирле үзидарә органнарының хокуклары, бурьчлары һәм жаваплылыгы, аны тарату процедурасы, шулай ук аны оештыру һәм эшчәнлегенә башка мәсьәләләре район Советы тарафыннан расланган Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка ижтимагый (консультатив) Советлар район жирле үзидарә органнарында аларның карарлары нигезендә барлыкка килергә мөмкин.

5. Ижтимагый (консультатив) советларда эш ижтимагый башлангычларда алып барыла.

27 нче маддә. Жирле үзидарә халкы тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашырылу һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Әлеге Уставта каралган федераль закон нигезендә халык тарафыннан турыдан-туры жирле үзидарә гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы белән бергә гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формаларда катнашырга хокуклы.

2. Жирле үзидарә халкының турыдан-туры гамәлгә ашырылуы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Жирле үзидарә органнары һәм районның жирле үзидарә вазыйфалы затлары халыкка жирле үзидарә органнары тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашырылуда һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. РАЙОН СОВЕТЫ

28 нче маддә. Район Советы - районның вәкилләккә жирле үзидарә органы

1. Район Советы район жирле үзидарәсенә даими эшләүче коллегиаль вәкилләккә органы булып тора.

2. Район Советының рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Алексеевск район Советы».

3. Район Советының вәкаләтләре вакыты - 5 ел.

4. Район Советы район халкына хисап тотты һәм контрольдә тотылды.

5. Район Советының үз исеме язылган мөһер, бланклары бар.

6. Район Советы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

7. Район Советы юридик зат хокукларына ия.

29 нчы маддә. Район Советы составы

1. Район Советы 40 депутаттан тора.

2. Район Советы аның составына билгеләнгән саныннан кимендә өчтән ике депутатны сайлаганда хокуклы була.

30 нчы маддә. Район Советы депутатларын сайлау тәртибе

1. Район советы составына район составына район составына керүче жирлекләр башлыклары һәм күрсәтелгән жирлекләрнең вәкилләккә органнары депутатлары, халык санына тигез бәйсез рәвештә, һәр жирлектән бер вәкил санында рәислек итү нормасы нигезендә, үз составыннан сайланган.

2. Жирлекнең вәкилләккә органы депутатлары арасынан сайланган район Советы депутаты Ява вәкилләккә органын эшләүче жирлек вәкилләккә органының вәкаләтләре составында беренче

утырыштан соң бер айдан да соңга калмыйча сайланьрга тиеш, шул исәптән әлеге чакырылыш органы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта да.

3. Жирлекнең вәкилләклә органы депутатлары арасынан район Советы депутатын сайлау яшерен тавыш бирү юлы белән башкарыла һәм күрсәтелгән орган карары белән рәсмиләштерелә.

4. Жирлек башлыгын сайлау һәм жирлекнең вәкилләклә органы депутаты итеп сайлау турында жирлекнең вәкилләклә органы карары өч көн эчендә район Советына жиберелә.

31 нче маддә. Район Советы депутаты статусы

1. Район Советы депутаты вәкаләтләре муниципаль район составына керүче яисә жирлекнең вәкилләклә органы депутатлары арасынан район Советы депутаты итеп сайланган көннән башлана һәм яңа сайланган жирлек башлыгы вазыйфасына кәргән көннән яисә әлеге жирлектән муниципаль районның вәкилләклә органы составына депутат сайлау турындагы карар үз көченә кәргән көннән туктатыла.

2. Депутат район Советы эшли даими, совмещая эшчәнлегә белән бергә, совмещая хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын үтәү буенча төп эш урыны буенча, моннан тыш, әлеге Уставта билгеләнгән очраклардан тыш.

Район Советының билгеләнгән санынан кимендә 10 процент депутат даими нигездә эшли ала.

Район Советы депутатына, үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, даими рәвештә, эш урынын (вазыйфасын) аена дүрт эш кененә саклап калу гарантияләнә.

3. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты хокуклы түгел:

1) эшмәжәрлек эшчәнлегә белән шәхсэн яки ышанычлы затлар аша шөгьльләнергә;

2) түбәндәге очраклардан тыш, коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәяси партия, һөнәр берлегә органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милек милекчеләр ширкәтенен гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия белән идарә итүдә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы, Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтләренең съездында (конференциясендә) яисә гсмуми жыелышында катнашудан тыш) катнашу;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советында, башка муниципаль берәмлекләренең берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исемнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер)булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) мәнфәгатләрен муниципаль берәмлек исемнән гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатләрен;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүгә эшчәнлек белән шөгьльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик шул ук документларда билгеләнгән һәм иштәп берләшкән һәм берләшкән

булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенен халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яки күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хәкүмәтнеке булмаган һәм атарның структур бүлекчәләре составына керергә.

4. Депутатка район Советы тәэмин ителә, тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен үз вәкаләтләрен нигезендә законнар, әлеге Устав, район Советы карарлары.

5. Район Советы депутаты бурычлы үтәргә депутат этикасы кагыйдәләрен район Советы тарафыннан раслана, шул исәптән үтәргә түбәндәге йөкләмәләренә:

1) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм депутат статусын жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләренә хәл иткәндә йогынты ясау өчен файдаланмаса;

2) депутат бурычларын объектив башкаруда шик уятырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яки Совет абруена зыян китерә торган низаглы ситуацияләрдән котылырга.;

3) мәнфәгатьләр каршылыгы барлыкка килү куркынычы янаганда – шәхси кызыксыну (турыдан-туры яки турыдан-туры) депутат вазыйфаларының тиешле, объектив, гадел башкарылуына тәэсир итә яки йогынты ясый алганда-бу хакта район советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликттан булдырмауга яки жайга салуга иснәлтелгән аның карарын үтәргә.;

4) район Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегенә белән бәйлә булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәү белән бәйлә рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаса һәм кулланмаса.;

6) физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күнел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйлә рәвештә акчалата бүләк алмаса.

6. Район Советы депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты 2008 елның 25 декабрендәге «Коррупциягә каршы тору турында» 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. Депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләре «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда, «Аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертмәләр) ачуны һәм аларны (кертмәләр) ачуны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтемәгән очракта вакытыннан алда туктатыла, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләрне сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) файдаланырга.

7. Район Советы депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты тарафыннан коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, милек һәм милек характерындагы йөкләмәләр турында белешмәләренә дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Президенты карары буенча Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

8. Әлеге статьяның 7 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль

«Аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (керемнәр) ачуны һәм аларга ия булуны тың турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе территориясендә чытга урнашкан чыт ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләрне сакларга, чыт ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) файдаланырга, Татарстан Республикасы Президенты район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата башка җаваплылык чарасын куллану турында гариза белән мөрәҗәгать итә, тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Советына яки судка.

9. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дәрәҗә булмаган мәгълүмат биргән район Советы депутатына карата, әгәр дә бу мәгълүматларны бозып күрсәтү мөһим булмаса, түбәндәге җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфа биләүдән, аның вәкаләтләре вакыты беткәнчә, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфа биләүдән мәхрүм итеп, район Советы депутатын муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфадан азат итү;

3) даими нигездә вәкаләтләренә гамәлгә ашырудан азат итү, аның вәкаләтләре вакыты беткәнчәгә кадәр даими нигездә вәкаләтләренә гамәлгә ашыру хокукыннан мәхрүм итү;

4) муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында аның вәкаләтләре срогы темамланганчы вазыйфаларны биләүне тыя;

5) вәкаләтләр срогы темамланганчы даими нигездә вәкаләтләрен үтәүне тыю.

10. Район Советы депутатына әлеге маддәнең 9 өлешендә күрсәтелгән җаваплылык чараларын куллану турында карар кабул итү тәртибе Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

11. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белгемәләр «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә район сайтында урнаштырыла һәм (яки) муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларын бастырып чыгару өчен бирелә.

12. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткәру тормыш белән тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемент объектларының функцияләвен бозу, җәяүлеләрнең һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә ксмачаулык тудырмау яки гражданның торақ урыннарына яки транспорт, яки социаль инфраструктура объектларына керүенә юл куймау шарты белән үткәрелә. Мондый очрашулар турында Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яисә жирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шуңа күрә депутат күрсәтелгән органнарда аларны үткәру датасы һәм вакыты турында алда хәбәр итәргә хокуклы.

13. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәру өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгелиләр, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәру өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган урыннар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

14. Район Советы депутаты сайлаучылар белән очрашулар халык алдында чара формасында җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

15. Депутатның сайлаучылар белән җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган газами чара формасында сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә үткәругә комачаулау

16. Район Советы депутатларының жинаять яисә административ жаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларның жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата эш башкару, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны булган депутатларга карата оператив-эзләнү чаралары, аларның багжлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар файдалана торган элемтә чаралары турында язмалар федераль законнар белән билгеләнә.

17. Район Советы депутаты тавыш биргәндә әйтелгән фикер, позиция, депутатның тиешле статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, әйтелгән фикерләре ечен жинаять яки административ жаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә район Советы депутаты тарафыннан халык алдында кимсетүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга жибәрелгән очрақларга кагылмый.

18. Дайми нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы район Советы депутаты гражданлык, административ яисә жинаять эше буенча йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил буларак катнаша алмый.

32 нче маддә. Район Советында фракцияләр

1. Сәяси партияләр (аларның төбәк бүлекчәләре яки башка структур бүлекчәләре) тарафыннан күрсәтелгән кандидатлар исемлеге составында сайланган район Советы депутатлары депутат берләшмәләренә (фракцияләргә) (алга таба - фракция) керә, моннан тыш, әлеге маддәнең 3 өлешендә каралган очрактан тыш. Фракция кандидатларның тиешле исемлеге составында сайланган (сайланган) барлык депутатларны (депутатларны) үз эченә ала. Фракцияләргә шулай ук бер мандатлы яки күп мандатлы сайлау округлары буенча сайланган депутатлар һәм әлеге маддәнең 3 өлешендә күрсәтелгән сәяси партия кандидатлары исемлеге (аның төбәк бүлегә яки башка структур бүлекчәсә) составында сайланган депутатлар (депутат) керә ала.

2. Фракцияләрнең эшчәнлегә тәртибе гамәлдәге законнар нигезендә район Советы Регламенты белән билгеләнә.

3. Бу очракта сәяси партия эшчәнлегә туктатылган очракта, аны юкка чыгару яки үзгәртеп кору белән бәйлә рәвештә, аның фракциясә эшчәнлегә район советында, шулай ук депутатларның әлеге фракциядә әгъзалыгы туктатыла көннән башлап, юридик затларның бердәм дәүләт реестрына тиешле язма кертелгәнән соң.

4. Сәяси партия (аның төбәк бүлегә яки башка структур бүлекчәләре) тарафыннан күрсәтелгән кандидатлар исемлеге составында сайланган Депутат әлеге маддәнең 1 өлешендә торган фракциядән чыгарга хокукты түгел. Күрсәтелгән депутат үзе сайланган кандидатлар исемлеге составында сәяси партиянең генә әгъзасы була ала.

5. Бер мандатлы яки күп мандатлы сайлау округы буенча сайланган һәм фракциягә керүче Депутат яисә әлеге маддәнең 3 өлешендә күрсәтелгән сәяси партия кандидатлары исемлеге составында сайланган һәм фракциягә керүче депутат фракциясенә кергән сәяси партия әгъзасы була ала.

6. Әлеге маддәнең 3 өлешендә күрсәтелгән сәяси партия кандидатлары исемлеге составында сайланган һәм муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында үз фракциясә булган сәяси партиягә кергән Депутат әлеге фракциягә керә һәм аннан чыгарга хокукты түгел.

7. Әлеге маддәнең 4-6 өлешләрендә каралган таләпләренә үтәмәү депутат вәкаләтләрен туктатуга китерә.

33 нче маддә. Район Советы депутаты район халкы белән үзара мөнәсәбәтә

1. Район Советы депутаты район халкы, шулай ук район территориясәңдә урнашкан предприятие, оешма, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Район Советы депутаты жирлек халкы алдында хисап тоты, аның вәкиле булып тора, үз эше турында елына бер тапкырдан да ким булмаган мәгълүмат бирә, район Советы эше турында дайми хәбәр итә, шулай ук айта бер тапкыр халыкны кабул итә.

3. Район Советы депутаты район халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфегатләрән тәэмен итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кәргән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дәрәс һәм үз вакытында хәл итәргә бурычлы.

34 нче маддә. Яңа сайланган район Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш район Советы беренче сессиягә район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кемәндә өчтән икесе сайланганнан соң 30 көн эчендә жыела. Сайлаулардан соң беренче район Советы сессиясен район Советының алдагы чакырылышы белән сайланган район башлыгы, ә аның булмаганда район Башкарма комитеты житәкчесе чакыра һәм әзерли.

2. Сайлаулардан соң беренче район Советы сессиясен район башлыгы сайланганчы ача һәм алып бара яше буенча иң өлкән депутат район Советы.

35 нче маддә. Район Советы компетенциясе

1. Район Советының аерым компетенциясендә:

1) кабул итү уставын район һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
 2) Алексеевск муниципаль районының рәсми символларын билгеләү;
 3) район территориясендә гомуми мәжбүри кагыйдәләр билгеләү;
 4) район бюджетын раслау һәм аның үтәләше турында хисап;
 5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлекләр бюджетларына федераль, региональ һәм жирле салымнардан һәм жыемнардан, махсус салым режимнарында каралган салымнардан, бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль районнар бюджетларына күчерелергә тиешле салымнардан жирлекләр бюджетларына күчерүләр нормативларын билгеләү;

6) салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә жирле салымнары һәм жыемнары билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

5) районның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен раслау;

6) чикләренә үзгәртү, үзгәртеп кору турында инициативаны тәкъдим итү.;

7) жирле референдум билгеләү;

8) сайлауларны билгеләү;

9) район башлыгын сайлау;

10) район башлыгы урынбасарын сайлау;

11) жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи затларына, жирле үзидарәнен сайланулы органнары әгъзаларына, муниципаль берәмлекләренә вәкиллекле органнарына депутатлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру;

12) район башкарма комитеты житәкчесен билгеләү, аның отставкасын кабул итү;

13) район башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренә чик санын билгеләү;

14) район башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына конкурс үткөрү тәртибен билгеләү, конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

15) районның Контроль-хисап палатасы турындагы Нигезләмәне раслау, районның финан-бюджет палатасы турындагы Нигезләмәне һәм районның милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы турындагы Нигезләмәне раслау;

16) район башлыгы тәкъдима белән районның Контроль-хисап палатасы рәисен, районның финан-бюджет палатасы житәкчесен, районның милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы житәкчесен билгеләү һәм аларның отставкасын кабул итү;

17) район сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

18) чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү билгеләү;

19) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон иңгәри инициативасын хокукын

20) районның муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән аны федераль законнар нигезендә хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; читләштереп калдыру Совет тарафыннан килештерелеп яки расланганнан соң гамәлгә ашырыла торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;

21) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртеп кору һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәт күрсәтүләренә тарифларны билгеләү тәртибен билгеләү һәм аларны билгеләү, әгәр федераль законнарда башкача каралмаган булса, аларны билгеләү;

22) районның муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

23) жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягынан тәмин итү тәртибен билгеләү.;

24) жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан жирле аһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен башкаруны контрольдә тоту;

25) районның һәм авыл жирлекләренә территорияль планлаштыру документларын, жирдән файдалану һәм авыл жирлекләрен төзү кагыйдәләрен, район һәм авыл жирлекләрен шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау.;

26) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;

27) жирлекләренә бюджет тәмин ителеше дәрәжәсен тигезләү өчен район бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

28) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерцияле булмаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

29) үз массакуләм мәгълүмат чараларын гамәлгә кую;

30) район Уставын һәм район Советы карарларын аңлату;

31) кабул итү регламентын район Советы һәм башка карарлар оештыру мәсьәләләре буенча үз эшчәнлеген;

32) район Советы Аппараты турында нигезләмә раслау;

33) район башлыгын отставкага жибәрү турында карар кабул итү;

34) билгеләнгән тәртиптә Контроль-хисап палатасы ээисен һәм әгъзаларын (аудиторларын) билгеләү;

35) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль районнарының вәкиллекле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән район Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Район Советы район башлыгы, район Башкарма комитеты жетәкчесенә район башлыгына караган башка жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә нәтижеләре, шул исәптән район Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык отчетларын тыңлый.

36 нчы маддә. Район Советының эш тәртибе

1. Эш тәртибе район Советы билгеләнә, әлеге Уставы һәм регламенты район Советы

2. Район Советы эшчәнлегенә төп формасы булып, аның утырышлары, аларда район Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Район Советы утырышлары хокуклы, әгәр аларда катнаша кимендә ечтән икесе билгеләнгән саныннан район Советы депутатлары.

4. Район Советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, әмма кимендә еч айга бер тапкыр үткәрелә.

5. Совет утырышлары район башлыгы тарафыннан чакырыла. Район Советы депутатлары һәм чакырылган затлар хәбәр ителә вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында чираттагы сессиянен кимендә биш көн, ә чираттан тыш сессия-бер көннен де соңга калмыйча, аны үткөрү.

6. Район Советы утырышлары үткәрелә ачыктан-ачык һәм хәбәрдар.

Бу очракларда, каралган регламентта, район Советы карар кабул итәргә хокуклы үткөрү

7. Район Советының һәр утырышы беркетмә рәвешендә үткәрелә. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчәрелә һәм тавыш биру нәтижәләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Район советы утырышы беркетмәсенә кул куйганнан соң, район башлыгы аның белән районның һәр кешесе таныша ала.

8. Район Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Район Советы депутаты башкара, үз хокукы тавыш биру шәхсэн. Тавыш биру район Советы утырышларында булырга мөмкин ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен. Тавыш бирүнең һәр төрән куллану очраклары әлеге Устав, район Советы Регламенты белән билгеләнә.

9. Район башлыгы тавышы исәпкә алына каршындагы карарлар кабул итү, район Советы депутаты, район Советы.

10. Россия Федерациясе, йә татарстан Республикасы территориясендә, йә Алексеевск муниципаль районы территориясендә югары эзерлек режимы, гадәтгән тыш хәл режимы, чикләү чаралары (карантин), гадәтгән тыш яки хәрби хәл көртелгән чорда, Совет рәисе карары буенча, район советы утырышларын үткәрүнең аерым тәртибе билгеләнергә мөмкин.

11. Район Советы утырышларының аерым тәртибе гамәлдә булган чорда, утырышлар видеоконференцэлементә рәвешендә, мәгълүмат - телекоммуникацион элементә чөлтәрләрәннән файдаланып (алга таба - дистанцион формада) үткәрелергә мөмкин.

12. Карар үткәрү турында утырышлар район Советы дистанцион формада кабул ителә район башлыгы-район Советы Рәисе.

Шөһәр Советы утырышын үткәрү турындагы карарда дистанцион формада әлеге утырышка чакырылган затлар исемлегә билгеләнә.

Район Советы утырышында катнашу мөмкинлегә район башкарма комитеты жетәкчесенә, Татарстан Республикасы Алексеевск районы прокурорына мәжбүри тәртиптә тәэмин ителә.

13. Утырышны үткәрү турында мәгълүмат район Советы утырышын дистанцион рәвештә жиберелә депутатларга район Советы (чакырылган) һәм урнаштырыла рәсми сайтында.

14. Район Советы утырышында катнашу район Советының күрсәтелгән әгъзалары булмаган затларның дистанцион формада район башлыгы карары буенча, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм муниципаль норматив-хокукый актлар тәләпләрән исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

15. Карарлар район Советы утырышында дистанцион формада кабул ителә ачык тавыш биру юлы белән. Тавыш биру, язылу, чыгышларга язылу утырышта катнашучы депутатларны сораштыру юлы белән үткәрелә (кул күтәрү, башка ысуллар, билгеләнгән район Советы депутаты тарафыннан утырыш башында дистанцион формада).

16. Район Советы утырышын дистанцион формада район башлыгы карары белән рәсми сайтта трансляцияләү мөмкин.

17. Утырышны үткәргендә, район Советы дистанцион формада рәсмиләштерелә беркетмә утырыш, кул куелган утырышта рәислек итүче.

18. Район Советы утырышы протоколына дистанцион формада өстәмә рәвештә программа чаралары турында мәгълүмат кертелә, утырыш барышында кулланыла торган, утырыш башлану һәм тәмамлау вакыты. Беркетмәгә утырышның аудио - һәм видеозаписасы теркәлә.

37 нче маддә. Район Советы эшчәнлеген оештыру

1. Район Советы эшчәнлеген оештыруны район башлыгы башкара.

2. Район Советы Регламенты нигезендә, район Советы компетенциясенә кергән мәсьәләләрне алдан карау һәм эзерләү өчен, депутатлар арасыннан, район башлыгы һәм аның урынбасары(ана), даими нигездә эшләүче(ана) арасыннан, район Советы эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча даими комиссияләр төзелә, шулай ук вакытлы комиссияләр төзелергә мөмкин. Депутат ике даими комиссиядә дә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программалар, Район Советы карарлары проектларын эзерләү район ка-

аның карары буенча депутатлар, район башкарма комитеты, ижтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр. Белгечләр, экспертлар һәм район халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре оештырыла ала.

4. Район Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәмин итүне район Советы аппараты башкара.

38 нче маддә. Район Советының контроль функцияләрен тормышка ашыру

1. Район Советы район территориясендә әлеге Уставның район Советы тарафыннан кабул ителгән норматив актларның үтәлешен, район бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар, район үсеше программаларын куллануны, район башкарма комитеты һәм аның житәкчесе эшчәнлеген контрольдә тотат.

2. Районның жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфай затлары тарафыннан закон, әлеге Устав һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, район Советы карары белән, депутатлар арасынан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләре төзелергә мөмкин.

3. Закон нигезендә, район Советы карары белән, район башлыгы район бюджеты акчаларын максатчан файдалану, муниципаль милекне файдалануның нәтижәлегенә, шулай ук район башкарма комитеты финанс-хужалык эшчәнлегенә башка мәсьәләләре буенча тикшерүләр (ревизияләр) үткәргә мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәргүгә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре билгеләнгән тәртиптә жалеп ителергә мөмкин.

4. Район башкарма комитеты, аның житәкчесе, предприятие, учреждение, оешма, вазыйфай затлар, әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, район Советы, аның контроль комиссияләре, район Советы депутаты мәрәжәгәте буенча соратып алына торган мәгълүматны район Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча бирергә, ә законнарны, муниципаль хокукый актларны бозган очракта, закон бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Район Советы, контроль функцияләре башкарып, район башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

39 нчы маддә. Район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин тәртиптә һәм нигезләр буенча каралган 73 маддәсендә каралган «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон. Вәкаләтләре район советы шулай ук туктатыла очракта:

1) кабул итү, район Советы карар үз-үзен таркату турында. Шулай ук вакытта үз-үзен таркату турында карар устав белән билгеләнгән тәртиптә кабул ителә;

2) Татарстан Республикасы Югары суды карары үз кеченә керү турында әлеге составның район Советы депутатларының, шулай исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен туктатуга бәйле рәвештә;

3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсендәге 4, 6 өлешләре нигезендә, шулай ук бетерелгән очракта районны үзгәртеп кору;

4) район чикләрен үзгәртү нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучылар санын 25 процентка арттыру.

2. Вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату район Советы влечется вакытыннан алда туктату, аның депутатлары.

3. Район Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлекләренә вәкиллеке органнары бер ай дәвамында район советы составына башка депутатлар сайларга тиеш.

1. Карар үз-үзен таркату турында район Советы кабул ителергә мөмкин инициативасы белән район башлыгы яки тәркем депутатлар саны кимендә яртысыннан район Советы депутатлары.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы күрсәтелергә тиеш түгел:

1) Район Советы сайланган соң беренче ел дәвамында;

2) район бюджетын кабул итү һәм аның үтәләше турында хисап раслау чорында;

3) Бу очракта вакытыннан алда туктатылган район башлыгы вәкаләтләре кадәр яңа район башлыгы.

3. Язма тәкъдим турында саморосуске район Советы үз эченә тиеш мотивлары саморосуску, шулай ук ана кушылырга мөмкин башка материаллар, нигезли сәбәпләре самороспуска.

4. Мәсьәләне алдан карау өчен үз-үзен таркату арасынан район Советы карары белән комиссия төзәлә. Карары буенча, район Советы яки Район башлыгы турында мәсьәлә саморосуске район Советы булырга мөмкин вынесено бу гавами тыңлаулар.

5. Район Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карау дәвамлылығы район Советы депутатлары һәм район халкы тарафыннан үз-үзләрен таркату инициативасы буенча төрле яклап һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турында карар үз-үзен таркату турындагы инициативаны тәкъдим иткән кеннә ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Район Советының үз-үзен таркату турындагы карар район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яшерен тавыш бирү юлы белән өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Бу очракта, район Советы тарафыннан үз-үзен таркату турында тәкъдимнәр кабатланган инициативасы турында саморосуске мөмкин выдвинут кимендә бер елдан соң, тавыш бирү көне мәсьәләсе буенча саморосуске.

41 нче маддә. Район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Вәкаләтләре район Советы депутаты вакытыннан алда туктатыла очракта:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

5) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, аларга чит ил гражданлыгын алырга йә аларга Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы яисә башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы чит ил дәүләте гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы, жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучыларны жирлекнең тиешле вәкиллекле органы депутаты буларак, чакыртып алу. Район Советы депутаты, шул исәптән район башлыгы чакыртып алуның нигезләре булып, тиешле жирлек сайлаучыларының үзенә карата ышанычыг шик астына куя тәрған һәм район башлыгының депутат вазыйфаларын яисә бурычларын үтәмәүдә, депутат, район башлыгы статусына туры килмәгән гамәлләр кылуда һәм Россия Федерациясе Конституциясенә, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының суд тәртибендә расланган конкрет хокукый карарлар яисә гамәлләре (гамәл кылмау) тора., һәм башка муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару һәм аларның үз көчләренә керү тәртибе. Чакыртып алу процедурасы тиешле жирлек уставы белән билгеләнә;

9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очрактарда.

2. Район Советының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында карары район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында кабул ителә, барлыкка килгән көннән соң барлыкка килгән нигез вакытыннан алда туктату ечен вәкаләтләр. ә әгәр бу нигез район Советы сессияләре арасында барлыкка килгән чорда - мондый нигез барлыкка килгән көннән эч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы Президенты район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату ечен нигез барлыкка килгән көн - район Советына әлеге гариза керткән көн.

3. Карарында район Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турында, район Советы, күрсәтелгән очрактарда 1-7, 10 һәм 11 пунктларында 1 маддәсенә 1 өлешендә район Советы депутаты вәкаләтләрен туктату көне билгеләнә.

4. Әлеге маддәнең 1 өлешендәгә 8 пункттында каралган очракта, район Советы депутаты вәкаләтләре жирлекнең тиешле вәкилләкле органы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

5. Район Советы депутаты вәкаләтләре, әлеге маддәнең 1 өлешендәгә 9 пункттында каралган очракта, район Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә жирлек башлыгы яисә жирлекнең вәкилләкле органы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

6. Тиешле жирлекнең вәкилләкле органы депутатлары арасынан район Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, күрсәтелгән орган бер ай дәвамында район советы составына башка депутатны сайларга тиеш.

IV бүлек. РАЙОН БАШЛЫГЫ

42 нче маддә. Район башлыгы - районның иң югары вазыйфаи заты

1. Район башлыгы районның иң югары вазыйфаи заты булып тора.
2. Район башлыгы район Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәкисе вәкаләтләрен башкара.
3. Район башлыгы вазыйфасының рәсми атамасы – Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы башлыгы.

43 нче маддә. Район башлыгын сайлау тәртібе

1. Район башлыгы район Советы депутатлары арасынан яңа сайланган район Советының беренче утырышында район Советы вәкаләтләре чорына яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана. Район башлыгын сайлау район Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасынан, шул исәптән район составына керүче жирлекләренә вәкилләкле органнары, район халкы, ижтимагый берләшмәләр. Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр район Советы депутаты район Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысынан күбрәге сайланса, район башлыгы булып санала.

3. Район башлыгы сайланганнан соң түбәндәгә антны бирә:

"Алексеевск муниципаль районы башлыгының миңа йөкләнгән югары бурычларын гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, Алексеевск муниципаль районы Уставын сакларга, Алексеевск муниципаль районы халкының иминлеген тәэмин итү, кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен бөтен көчен һәм белемнәрен куярга ант итәм".

1. Район башлыгы даими нигездә эшли.
2. Район башлыгы үз эшчәнлегендә район халкына һәм район Советына федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә контрольлек итү һәм хисап биру каралган.
3. Район башлыгы үзенен эшчәнлеге турында район Советы алдында елына бер мәртәбә хисап тота.
4. Район башлыгы «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (көртөмнәр) ачуны һәм счетлары (көртөмнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны тәү турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тәү турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш.

45 нче маддә. Район башлыгы вәкаләтләре

Район башлыгы:

- 1) башка муниципаль берәмлекләреннән жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә район исемнән эш итә, ышаныч-намәсез район исемнән эш итә;
- 2) район Советы эшен оештыра, район советы утырышларын, президиум утырышларын чакыра һәм аларга рәислек итә;
- 3) район Советының чираттан тыш утырышы чакыруын таләп итәргә хокуклы;
- 4) әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә район Советы кабул иткән хокукый актларга кул куя һәм халыкка житкәрә;
- 5) үз вәкаләтләре чикләрендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм Совет эшчәнлеген оештыру буенча хокукый актлар чыгара;
- 6) район Башкарма комитеты житәкчесе белән контракт төзи;
- 7) район Советы эшендә хәбәрдарлык һәм жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алу буенча чаралар күрә;
- 8) гражданнырны кабул итүне, аларның мөрәжәгәтләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;
- 9) район Советы утырышлары беркетмәләренә кул куя;
- 10) район Советы аппараты эшенә житәкчелек итә;
- 11) Район Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;
- 12) район Советы эшчәнлеген карап тоту һәм тәмин итү өчен район бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;
- 13) эштыра кабул итү хокукый актын тормышка ашыру буенча карар кабул итү юлы белән кабул ителгән турыдан-туры волоизъявления гражданнырны закон һәм әлеге Устав;
- 14) район территориясендә гамәлдә булган жирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән тиешле бәйләнешен тәмин итә;
- 15) район исемнән икътисадый һәм социаль-мәдәни елкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләреннән жирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр һәм килешүләр төзи;
- 16) финанс органы турындагы Нигезләмә нигезендә бюджетның агымдагы үтелешен контрольдә тотуны гамәлгә ашыра;
- 17) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә һәм жирле

18) муниципаль-хосусый партнерлык проектын гамәлгә ашыру турында муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә карар кабул итә, әгәр муниципаль берәмлек гавами партнер булса йә муниципаль берәмлек катнашында уртак конкурс уздыру планлаштырылса (Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы катнашында уртак конкурс уздыру планлаштырылган очракта тыш), шулай ук «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законда, Россия Федерациясенен башка федераль законнарында һәм норматив хокукый актларында, Татарстан Республикасының норматив хокукый актларында, районның уставында һәм норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

19) «Россия Федерациясендә дәүләт-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законның 18 маддәсендәге 2 өлешендә каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга вәкаләтле жирле үзидарә органы билгели;

20) «Россия Федерациясендә дәүләт-хосусый партнерлык, муниципаль - хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законның 9 маддәсендәге 2-5 өлешләре нигезендә проектынң нәтижеләгән бәяләү уздыру һәм аның чагыштырма өстенлеген билгеләү өчен Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органына муниципаль-хосусый партнерлык проектын жиберә;

21) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль район башлыктары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлегә Устав, район Светы карарлары белән район башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

46 нчы маддә. Район башлыгы вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату

1. Район башлыгының вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

үлем;

үз теләге белән отставкалар;

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 маддәсе нигезендә отставкага китү;

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 маддәсе нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылу;

суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә үлгән дип игълан ителсә;

аңа карата судның гаепләү карары закон көченә керүе;

Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы чит дәүләт органнарына сайланьрга, аларга чит дәүләт гражданлыгы алырга йә яшәүгә рөхсәт яисә Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ яисә башка документ алырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы;

сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

сәләмәтлеге торышы буенча суд тәртибендә район башлыгы вәкаләтләрне гамәлгә ашырырга сәләтсез булуында билгеләнгән;

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсендәге

6 өлешләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган муниципаль берәмлекне, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта үзгәртеп кору;

район чикләре үзгәртүгә бәйле рәвештә муниципаль район сайлаучыларының санын 25 проценттан артыгракка арттыру;

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 26 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм Башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләргә үтәмәү.

2. Район башлыгының, аның хатынының һәм балигъ булмаган балаларының «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмләр) ачуны һәм счетлары (кертәмләр) булуны, акча һәм кыйммәтле эйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тыю очрагында район башлыгы вәкаләтләре шулай ук Россия Федерациясе Президентының ышанычын югалтуга бәйле рәвештә вакытыннан алда туктатыла

3. Район башлыгының әлеге маддәнең 1 өлешендәге 1-10 пунктларында күрсәтелгән нигезләрдә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта йә суд карары белән аны сак астына алу яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чаралары кулланылган очракта, районның яңа башлыгын сайлау район Советының якындагы сессиясендә гамәлгә ашырыла.

Район башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә суд карары буенча сак астына алу рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чаралары кулланылган яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерелгән очракта, аның вәкаләтләрен вакытлыча жирле үзидарәнең вазыйфазаты яисә район Уставы нигезендә билгеләнә торган район Советы депутаты башкара.

4. Район башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, район Советы тарафыннан үз составыннан сайланучы район башлыгын сайлау вәкаләтләре шул рәвешле туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Район Советы вәкаләтләре срогы чыкканчы алты айдан кимрәк вакыт калса, район башлыгын район Советы составыннан сайлау район Советының беренче утырышында башкарыла.

5. Вәкаләтләре вакытыннан алда Татарстан Республикасы Президентының район башлыгы вазыйфасыннан баш тарту турында хокукый акты нигезендә йә район башлыгын стставкага чыгару турында район Советы карары нигезендә туктатылган район башлыгы әлеге хокукый актка яисә суд тәртибендә карарга карата шикаять белдерсә, район Советы үз составыннан яисә конкурс нәтижеләре буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасынан район башлыгын сайлау турында карар кабул итәргә хокуклы түгел.

47 нче маддә. Район башлыгының отставкага китүе

1. Район Советы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә район башлыгын отставкага жиберү хокукына ия.

2. Район башлыгын отставкага жиберү өчен нигез булып тора:

1) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 маддәсендәге 1 өлешендә 2 һәм 3 пунктларында каралган нәтижеләргә китергән район башлыгының карарлары, гамәлләре (гамәл кылмау);

2) жирле аһемияттәге мәсьәләләргә хәл итү, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, башка федераль законнарда, әлеге Уставта каралган вәкаләтләргә гамәлгә ашыру буенча өч һәм аннан да күбрәк ай дәвамында жирле үзидарә органнарының федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү буенча бурычларын һәм (яисә) бурычларын үтәмәү өчен үтәргә тиешле берәмлекнең берәмлекчел булуы.

3) район башлыгы эшчәнлегенә канәгатьләнерлек булмаган бәя бирү нәтижәләре буенча, аның район Советы алдында еллык отчет, әлеге ике тапкыр рәттән;

4) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның кеременеренә башка затлар җыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясендә чыгымнарны үтәү өчен ил банкларында счетлар (көрсәтмә) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм җыйымнарны эйберләр саклауны, чыгымнар финансы инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны, бурычларны үтәмәү;

5) расага, милләткә, теленә, диненә һәм башка шартларга, расага, милли, телгә һәм дингә һәм башка шартларга карап, кеше һәм граждандар хокукларының һәм ирекларенә тигезлеге дәүләт гарантияләрен массакүләм төстә бозуга, раса, милли, тел яки дини билгеләр буенча хокукларны һәм дискриминацияне чикләүгә һәм дискриминацияләүгә юл куймау; әгәр бу милләтләргә һәм конфессияләргә татулыкны бозуга китерә һәм милләтләргә (этникаларга) һәм конфессияләргә конфликтлар барлыкка килүгә ярдәм итә.

3. Район Советы депутатларының район башлыгын отставкага чыгару турындагы инициативалары район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән берен алга чыгарыл, район Советына кертелә торган мөрәҗәгать рәвешендә расмиләштерелә. Күрсәтелгән мөрәҗәгать район Советының район башлыгын отставкага чыгару турындагы карары проекты белән бергә кертелә. Әлеге инициативаны күрсәтү турында район башлыгы һәм Татарстан Республикасы Президенты күрсәтелгән мөрәҗәгатькә район Советына керткән көннән иртәгесеннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

4. Район Советы депутатларының район башлыгын отставкага чыгару турындагы инициативасын карау Татарстан Республикасы Президенты фикерен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

5. Әгәр район Советы депутатларының район башлыгын отставкага жиберү турындагы инициативасын караганда, жириле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жириле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итүгә кагылышлы мәсьәләләргә һәм (яисә) район башлыгының нәтижәләре килеп чыгуга китергән карарларын, гамәлләрен (гамәл кылмауларын) карап тикшерү күздә тотыла, «Россия Федерациясендә жириле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 маддәсендәге 1 өлешенә 2 һәм 3 пунктларында каралган, район башлыгын отставкага жиберү турында карар бары тик Татарстан Республикасы Президенты ризалыгы белән генә кабул ителергә мөмкин.

6. Татарстан Республикасы Президентының район башлыгын отставкага жиберү турындагы инициативасы мөрәҗәгать рәвешендә расмиләштерелә, ул район Советының тиешле карары проекты белән бергә район Советына кертелә. Выдвижение әлеге инициатива район башлыгына хәбәр ителә, көннән дә соңга калмыйча, көн кәргән әлеге мөрәҗәгать район Советына.

7. Район Советы депутатлары яки Татарстан Республикасы Президентының район башлыгын отставкага жиберү турындагы инициативасын карау район Советы тарафыннан тиешле мөрәҗәгать кәргән көннән бер ай эчендә гамәлгә ашырыла.

8. Карар район Советы бәтерү турында район башлыгын отставкага кабул ителгән дип санала, әгәр аның өчен тавыш бирде кимендә өчтән икесе билгеләнгән район Советы депутатлары.

9. Район Советының район башлыгын отставкага жиберү турындагы карары депутат, район Советы утырышында рәислек итүче депутат тарафыннан имзалана.

10. Район башлыгын отставкага жиберү турында район Советы тарафыннан карар кабул иткәндә һәм кабул иткәндә, район башлыгын отставкага жиберү белән тәмин ителергә тиеш:

1) тиешле утырышны уздыру датасы һәм урыны турында аларга алдан хәбәрнамә алу,

мөрәжәгатьләре һәм район Советының отставкага жибәру турында карар проекты белән танышу;

2) бирү, аңа бирү мөмкинлегенә бирү, аңа район Советы депутатларына аңлатмалар уңаеннан, выдвигаемых нигез буларак, уеннан чыгару өчен отставкага.

11. Бу очракта, әгәр район башлыгы риза түгел, район Советы карары белән бетерү турында, аны отставкага, ул хокуклы язма рәвештә изложит үзенә аерым фикерен.

12. Район Советының отставкага жибәру турында карары кабул ителгән көннән соң биш көннән дә соңга калмыйча рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш. Бу очракта, әгәр район башлыгы язма рәвештә изложил үзенә аерым фикерен удаление мәсьәләсе буенча аны отставкага, ул тиеш басылып (халыкка житкерелергә) белән бер үк вакытта район Советының күрсәтелгән карары белән.

13. Бу очракта, әгәр инициативасы район Советы депутатлары яки Татарстан Республикасы Президентының район башлыгын отставкага жибәру турында район Советы тарафыннан кире кагылган, мәсьәлә район башлыгын отставкага бетерү турындагы мәсьәлә район Советы карарына чыгарылган көннән ике айдан да соңга калмыйча, район Советы утырышы уздырыла, анда әлегә мәсьәлә каралды.

14. Район башлыгы, аңа карата район Советы тарафыннан карар кабул ителде, аны отставкага жибәру турында Карар кабул ителде, гариза белән мөрәжәгать етү турында шикаять әлегә карарның рәсми басылып чыккан көннән соң 10 көн эчендә судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

Суд гаризаны карарга һәм гариза биргән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча карар кабул итәргә тиеш.

48 нче маддә. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга салына торган чикләүләр һәм вазыйфалар

1. Район башлыгы, район башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүгә дөгъва итүче граждандар һәм район башлыгы, район башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүче затлар, район башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүче затлар, шулай ук үзләренә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында Татарстан Республикасы Президентына мәгълүматлар тапшыралар.

2. Район башлыгы, район башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүче затлар тарафыннан бирелгән керемнәр, чыгымнар, милек һәм милек характерындагы йөкләмәләр турында мәгълүматлар районның мәгълүмати сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырыла һәм (яки) массакуләм мәгълүмат чараларын муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

3. Керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында әлегә статьяның 1 өлеше нигезендә тапшырыла торган белешмәләренә дәрәслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Президенты карары буенча Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Әлегә маддәнең 3 өлеше нигезендә башкарылган тикшерү нәтижәсендә район башлыгы, район башлыгы урынбасары вазыйфасын биләүче затның 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында»гы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның чыгымнарының һәм башка затларның аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында»гы Федераль закон белән билгеләнгән бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаганда, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы «Аерым категория затларга счетлар (керемнәр) ачарга һәм аларга ия булу, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләренә саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тәю турында»гы Федераль закон белән Татарстан Республикасы Президенты район башлыгы, район башлыгы урынбасары вазыйфасын биләүче затның керемнәренә, чыгымнарына, мөлкәтенә, мөлкәти характердагы йөкләмәләренә, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәренә, чыгымнарына, мөлкәтенә, мөлкәти характердагы йөкләмәләренә турында мәгълүматлар тапшырыла торган мәгълүматларны тикшерү нәтижәсендә билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

белән мөрәжәгать итә, вәкалетле вәкил тиешле карар кабул итәргә, яки судка мөрәжәгать итәргә тиеш.

49 нчы мадда. Район башлыгы урынбасары

1. Район башлыгы тәкъдиме белән район Советы тарафыннан депутатлар арасынан район башлыгы урынбасары сайлана.

Район башлыгы урынбасары яшерен яисә ачык тавыш бирү юлы белән сайлана. Тавыш бирү ысулын сайлау турындагы карар район Советы карары белән билгеләнә.

2. Әгәр район Советы депутаты район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысынан күбрәге сайланса, район башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Район башлыгы урынбасары район Советы Регламентында билгеләнгән вазифаларны бүлү буенча функцияләргә башкара, район башлыгы йөкләмәсен үти, ә вакытлыча булмаганда (авыру яки отпускка бәйле рәвештә) яки үз бурычларын үти алмаган яки вәкаләтләрән вакытыннан алда туктаткан очракта, район Башлыгы вазифаларын башкара.

4. Район башлыгы район Советына бушатылган нигездә бер урынбасарны сайларга тәкъдим итәргә хокукты.

5. Район башлыгы урынбасары вәкаләтләре әлеге Уставның 42 маддесендә каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

6. Район башлыгы урынбасары район Башлыгы инициативасы белән кабул ителгән район Советы карары буенча яки район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кемендә өчтән бер өлеште депутатлар төркеме таләбе буенча да вазифадан алынырга мөмкин. Карар чакыртып алу турында район башлыгы урынбасарларын кабул ителә билгеләнгән саныннан күтчелек тавыш белән район Советы депутатлары.

7. Район башлыгы урынбасары 2008 елның 25 декабрәндәге «Коррупциягә каршы түрү турында» 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларга үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш.

«Коррупциягә каршы керәш турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазифаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торү турында» 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм счетлар (кертәмнәр) булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил банкларында финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта, вәкаләтләр вакытыннан алда туктатыла.

8. Район башлыгы урынбасары вәкаләтләрән гамәлгә ашыру гарантияләре әлеге Устав тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

9. Район башлыгы урынбасары район башлыгы инициативасы буенча кабул ителә торган яисә депутатлар төркеме таләбе буенча район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кемендә өчтән бер санында район Советы карары буенча вазифадан теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Район башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күтчелек тавыш белән кабул ителә.

V бүлек. ЫШАНЫЧ ЮГАЛУ СӘБӘПЛЕ, РАЙОНДА МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮЧЕ ЗАТЛАРНЫ ЭШТӘН АЗАТ ИТҮ (ВАЗЫЙФАДАН АЗАТ ИТҮ)

50 нче мадда. Ышаныч югалуга бәйле рәвештә, муниципаль вазифаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә муниципаль югалту

1) яктар тарафыннан үзе тора торган мәнфәгатьләр конфликттын булдырмау һәм (яисә) жайга салу чараларын затның күрмәве;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау йә, әгәр федераль законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса, белә торып дәрәс булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) федераль законда билгеләнгән очрактардан тыш, затның коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) эшқуарлык эшчәнлеген башкару;

5) затның Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликттына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче зат муниципаль вазыйфаны танымаган очракта, яктар аңа буйсынган зат булган мәнфәгатьләр конфликттын булдырмау һәм (яисә) жайга салу чаралары.

3. Коррупциячел хокук бозу кылган өчен ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата куллану турындагы белешмәләр, «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ нөмерлы Федераль законның 15 маддәсендә каралган ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителгән (вазыйфасыннан азат ителгән) затлар реестрына кертелә.

VI бүлек. РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

51 нче маддә. Район башкарма комитеты - район жирле үзидарә башкарма комитеты

1. Район башкарма комитеты жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча әлегә Устав һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен вәкаләтләр бирелгән районның жирле үзидарә башкарма-боеру органы булып тора.

2. Район башкарма комитеты Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган булып тора. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган буларак, район Башкарма комитетының эштыру структурасы, вәкаләтләре, функцияләре һәм эшчәнлек тәртибе, әлегә вәкаләтле органының вазыйфай затлары исемлеген һәм аларның вәкаләтләрен билгеләү районның муниципаль хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

3. Район башкарма комитетының рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Алексеевск район башкарма комитеты», кыскартылган исеме - «Район башкарма комитеты»

4. Район башкарма комитеты район Советы, район башлыгы һәм район халкы алдында хисап тәта.

5. Районның башкарма комитетына гражданлык хәле актларын дәүләт теркәвенә алу өчен тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен район гербы төшерелгән мөһер, бланклар, үз исеме булган бланклар, шулай ук Россия Федерациясенә гербы төшерелгән түгәрәк мөһер.

6. Район башкарма комитеты эшчәнлеген тәмин итүгә чыгымнар район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

1. Башкарма комитет структурасы башкарма комитет жетәкчесе тәкәдиме буенча район Советы тарафыннан раслана.

2. Район башкарма комитеты структурасына башкарма комитет жетәкчесе, аның урын-басарлары, тармак (функциональ) һәм (яисә) башка органнар керә.

3. Район башкарма комитеты органнары район Советы раслый торган нигезләмәләр нигезендә эшлиләр.

4. Район башкарма комитеты эшчәнлегендә ярдәм күрсәтү, жирле әһәмиятгә мәсьәләләренә аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләренә хәл итү буенча килешенгән бурычларны хәл итү өчен башкарма комитет карары белән район башкарма комитеты жетәкчесе тарафыннан координацион, эксперт һәм башка кинәш бирү (консультатив) органнары төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән органнар район башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш ижтимагый башлангычларда тормышка ашырыла.

53 нче маддә. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Район башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- район бюджеты проекты (бюджет проекты һәм урта сроклы финанс планын) тәзүне тәмин итә;

- район Советы раславына кирәкле документлар һәм материаллар белән район бюджеты проекты (бюджет проекты һәм уртача вакытка исәпләнгән финанс планы) кертә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яисә) бирү тәртибен эшли һәм раслый;

- район бюджетның үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын тәзүне тәмин итә, район бюджеты үтәлеше турында отчетны район Советына раслауга тапшыра;

- муниципаль бурыч белән идарә итүне тәмин итә;

- районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен эшләүне һәм тормышка ашыруны тәмин итә.;

- район бюджеты үтәлешен, комплекслы социаль-икътисади үсеш планнарын һәм программаларын үтәүне оештыра;

- районның социаль-икътисади үсеш стратегиясен үтәү турында хисаплар эзерләүне тәмин итә;

- район икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр жыоны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дүләт хакимияте органнарына бирүне оештыра;

- жирлекләренң бюджет тәмин ителеше дәрәжәләрен бюджет акчалары хисабына тигезләүне тәмин итә;

- район Советы карарлары нигезендә муниципаль бурыч алулар, муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару, кредитлар алу, муниципаль гарантияләр бирү юлы белән гамәлгә ашыра һәм муниципаль милек сага;

2) муниципаль милек белән идарә итү, район территориясендә предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- муниципаль милектәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын тезү, сатып алу, куллану, алар белән эш итү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- район Советы карары белән билгеләнгән очракларда муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкәдимнәр эзерли һәм район Советы килештерүенә (раславына) кертә;

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр булдыра, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәмин итә, муниципаль учреждениеләрен һәм предприятиеләрен үзгәртел кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның ижтимагый башлангычларда тормышка ашырыла.

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән районның икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек итү турында килешүләр төзи; район территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- муниципаль заказ формалаштыра һәм урнаштыра, район ихтыяжлары өчен эшләргә заказ бирүче булып тора;

- бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль йәкләмә үтәлешен финансы ягынан тәмин итүне гамәлгә ашыра;

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләренән хезмәт хакы күләмен һәм шартларын билгели;

- Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль учреждениеләр һәм предприятиеләр тарафыннан район Советы билгеләгән тәртиптә күрсәтелә торган хезмәтләргә тарифларны билгели һәм гамәлгә ашыра;

- районның хезмәт күрсәтелә торган административ участогында полиция участка уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә эш өчен бина бирә;

- полиция участка уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазифа буенча бурычларны үтәү чорында торак урыны бирә;

- жирлекнең хезмәт күрсәтә торган административ участогында полиция участка уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә эш урыны бирә.

3) территорияль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирәлекне саклау өлкәсендә:

- районның территорияль планлаштыру документлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, районны шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары проектларын эшли һәм район Советы раславына кертә һәм аларны тормышка ашыруны тәмин итә;

- район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәмин итүнең мәгълүмати системаларын алып баруны гамәлгә ашыра;

- муниципаль милектә булган жирләрдән рациональ файдалану һәм саклауны планлаштыра һәм оештыра;

- законнарда билгеләнгән тәртиптә район территориясендә жир кешәрлекләрен бирә һәм ала;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарга предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы гамәлләре турында хәбәр итә;

- жирлеккара характердагы әйләнә-тирә мохитне саклау чараларын оештыра;

- көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыра;

- район территориясендә девалау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыра, үстерүне һәм саклауны тәмин итә, жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигый территорияләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- авыл жирлекләре территориясендә девалау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыра, үстерүне һәм саклауны тәмин итә, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигый территорияләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясенең су законнарында билгеләнгән чикләрдә, су объектлары милекчесе вәкаләтләре чикләрендә, гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе поллосаларына ирәкле үтеп керүен тәмин итүне дә кертеп, гомуми файдаланудагы су объектларыннан файдалану кагыйдәләрен билгели;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

- муниципаль район ихтыяжлары өчен ясалма жир кешәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләргә башкаруны тәмин итә, федераль закон нигезендә ясалма жир участогы төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткәрә;

- авыл жирлекләре ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәмин итә, федераль закон нигезендә ясалма жир уңастогы төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткәрә;

- 2007 елның 24 июлендәге «Кадастр эшчәнлеге турында» 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләрән башкаруны һәм территория планы картасын раслауны оештыра;

- 2007 елның 24 июлендәге «Кадастр эшчәнлеге турында» 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә жирлек территориясендә комплекслы кадастр эшләрән башкаруны оештыра;

- район территориясен планлаштыру документларын, авыл жирлекләре территорияләренә карата территорияне планлаштыру документларын раслый, төзелешкә рөхсәт бирә (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактардан тыш), авыл жирлекләре территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирә, жирләрне резервлы һәм авыл жирлекләре чикләрендә муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлекләрен ала., муниципаль жир контролен авыл жирлекләре чикләрендә гамәлгә ашыра, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда, биналарны, корылмаларны карау һәм мондый тикшерү барышында ачыкланган житешсезлекләрне бетерү турында тәкдимнәр бирү, индивидуаль торак төзелеш объектны яки бакча йорты параметрларын планлаштырылган тезү турында белдерүдә күрсәтелгән параметрларның туры килүе һәм жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеш объектны яки бакча йортын урнаштыруның рөхсәт ителүе турында хәбәрнамә жиберү, хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеш яисә бакча йорты параметрларының планлаштырыла торган параметрларына туры килмәве һәм (яки) индивидуаль торак төзелеш объектны яки бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштырырга ярамау турында хәбәрнамәләр, шәхси торак төзелеш яисә бакча йортының төзелгән яки үзгәртеп корылган объектның яки тиешле торак территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләрендә шәһәр төзелеш эшчәнлеге турындагы закон таләпләренә туры килмәве яисә туры килмәве турында хәбәрнамәләр, Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә, авылара территориядә урнашкан үз белдекләре белән корылманы сүтү турында карар кабул итү, үз белдекләре белән төзелгәнне сүтү турында карар кабул итү, билгеләнгән таләпләргә туры китерү, максатчан билгеләнеше буенча кулланылмаган яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган яисә авылара территориядә урнашкан жир кишәрлеген тартып алу, авылара территориядә урнашкан корылманы үз белдеге белән сүтү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексында каралган очрактарда, билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карарлар кабул итүне гамәлгә ашыра;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан шәһәр урманнарын, аеруча саклауа торган табигать территорияләреннән файдалану, саклау, яклау, яңадан торгызу эшләрән оештыра.

4) Төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- район территориясендә торак төзелеш өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

- район чикләрендә торак пунктлардан читтә урнашкан жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыруны тәмин итә, район чикләрендә торак пунктлардан читтә урнашкан жирле эһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын, юл хәрәкәтен оештыруны, шулай ук автомобиль юлларынан файдалану һәм юл эшчәнлеген Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәмин итә;

- халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм муниципаль транспорт оешмалары тезү яки халыкка транспорт хезмәте күрсәтүгә шартнамәчел башлангычларда шәхси һәм башка транспорт предприятиеләре, оешмалар һәм оешмалар жәлеп итү юлы белән район чикләрендәге жирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыруны тәмин итә;

- район чикләрендәге торак пунктлар арасында халыкка хезмәт күрсәтүче Жәмәгать транспортының маршрутларын, хәрәкәт графигын, тукталыш урыннарын раслый яки килештерә;

- район чикләрендәге торақ пунктлардан читтә жәмәгать транспорты тукталышлары өчен бүлөп бирелгән урыннарны тәзекләндерүне тәмин итә;

- жирлекләрне элемтә хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- авыл жирлекләрендә яшәүче һәм аз керемле гражданның торақ урыннарына мохтаж булган торақ урыннарын тәмин итә, муниципаль торақ фондын төзүне һәм карап тотуны сештыра, торақ төзелеше өчен шартлар тудыра, муниципаль торақ констреле, шулай ук жирле үзидарә органнарынның торақ законнары нигезендә башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү һәм авыл жирлекләре чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен шартлар тудыра;

5) торақ-коммуналь көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә, шулай ук тәзекләндерү һәм авыл хужалыгы өлкәсендә:

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаһарны тормышка ашыра;

- бүлмәләре район чикләрендә муниципаль торақ фонды булган күп фатирлы йортларга энергетика тикшерүен үткөрүне оештыра һәм үткәрә; энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру турында законнарда каралган башка чаралар сештыра һәм үткәрә;

- район чикләрендә жирлекләрне электр һәм газ белән тәмин итүне оештыра;

- «Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль законда каралган су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- муниципаль торақ фонды наймы буенча торақ-коммуналь хезмәтләргә тарифларны билгели;

- «Жылылык белән тәмин итү турында» 2010 елның 27 июлендәге 190-ФЗ номерлы Федераль законда каралган жылылык белән тәмин итүне оештыру вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- район составына керүче авыл жирлекләрен жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- жирлекара китапханәләр тарафыннан халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, аларның китапханә фондларының сакланышын тәмин итүне һәм туплауны оештыра;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм жирлекара жирләү урынарын карап тотуны тәмин итә;

- муниципаль район составына керүче жирлекләрдә жирле традицион халык сәнгәтен үстерү өчен шартлар тудыра;

- муниципаль район составына керүче авыл жирлекләрен ял оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

- жирлекләрдә авыл хужалыгы житештерүен үстерү, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра, Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итә;

- район территориясендә физик культура һәм массакуләм спортны үстерүне тәмин итә, ресми физкультура-сәләмәтләндерү һәм спорт чаралары үткөрүне оештыра;

- реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын раслый, муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга рөхсәт бирә, мондый рөхсәтләрен юкка чыгара, муниципаль район территориясендә үз белдеге белән яңа урнаштырылган реклама конструкцияләрен демонтажлау турында күрсәтмәләр бирә;

- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, авыл жирлекләре китапханәләренең китапханә фондларының сакланышын тәмин итүне һәм туплауны оештыра;

- авыл жирлекләре милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклай, куллана һәм популярлаштыра, әлегә жирлекләр территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкәрләрен) саклай, саклай һәм саклай;

- жирле традицион халык сәнгәтен үстерү өчен шартлар тудыра, авыл жирлекләрендә халык сәнгәтен саклап калу, торгызу һәм үстерүдә катнаша;

- район территориясендә каты коммуналь калдыкларны жыю, жыю, ташу, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү буенча эшчәнлекне (шул исәптән аерым туглану) оештыруда катнаша;

- күпфатирлы йортларда биналарның милекчеләренә капитал ремонт фондын формалаштыру ысуллары, капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау тәртибе турында мәгълүмат бирә;

- күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәткә капитал ремонт ясауда кичектергесез ихтыяж туганда, жирле бюджет асчалары хисабына кире һәм (яки) кире кайтарылмый торган нигездә өстәмә ярдәм күрсәтү тәртибен һәм очраклары исемлеген раслый;

- күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау һәм күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә гомуми жыелышын чакыру турындагы карарны кабул итү нәтижәләре турында хәбәр итү, әгәр мондый карар Россия Федерациясе Торак кодексының 170 маддәсендәге 6 өлеше нигезендә элегрәк кабул ителмәгән булса, капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау мәсьәләсен хал итү өчен, күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау турында карар кабул ителү нәтижәләре турында хәбәр итә;

- күпфатирлы йортка карата капитал ремонт фондын формалаштыру турында карар кабул итү, аның милекчеләре капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлап алган яки алар сайлаган ысул белән, мондый йортта биналарның милекчеләренә кабул ителгән карар турында, шул исәптән, Россия Федерациясе Торак кодексының 170 маддәсендәге 7 өлеше нигезендә, системаны кулланып, хәбәр итү дә тормышка ашырылмаган.

- капитал ремонт үткәру турында Карар кабул итү капитал ремонтның региональ программасы нигезендә, күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә кабул ителгән карар, шул исәптән системаны кулланып, Россия Федерациясе Торак кодексының 189 маддәсендәге 6 өлешендә каралган очракта, кабул ителгән карар турында хәбәрнамә белән, капитал ремонт үткәру турында карар кабул итү;

б) Мәгариф һәм сәламәтлек саклау өлкәсендә:

- төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез башлангыч гомуми, төп гомуми, урта (тулы) гомуми белем бирүне оештыра, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләренә кертелгән белем бирү процессын финанс ягынан тәмин итү вәкаләтләренән тыш;

- район территориясендә балаларга өстәмә белем бирүне (төбәк эһәмиятендәге учреждениеләрдә балаларга өстәмә белем бирүдән тыш) һәм һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем бирүне оештыра, шулай ук балаларның каникул вакытында ялын оештыра;

- муниципаль район территориясендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыра халкы башкарма хакимиятнең аерым территорияләр халкын медик-санитар тәмин итү функцияләрен гомуми ашыручы федераль органы карамагындагы медицина оешмаларында медицина ярдәме белән тәмин ителә торган территорияләреннән Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган исемлегенә кертелгән жирлекләр территорияләреннән тыш) гражданның медицина ярдәме күрсәтүенә дәүләт гарантияләренә территорияль программасы нигезендә;

- жирлекара характердагы балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

7) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү, Халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- район территориясендә законнар, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары актлары үтәлешен, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта, жирле үзидарә органнарының һәм дәүләт вазыйфай затларының, предприятиеләреннән, учреждениеләреннән, оешмаларның хокукларын бозучы актларына карата шикаять бирә;

- федераль закон нигезендә муниципаль милиция тарафыннан жәмәгать тәртибен

- Гражданнар оборонасы, халыкны һәм район территориясен табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм тормышка ашыруны тәмин итә; гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен жирле финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыруны тәмин итә;

- район территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизация эзерләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы яки барлыкка килү куркынычы турында үз вакытында хәбәр итүне һәм хәбәр итүне тәмин итә;

- су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау буенча чараларны тормышка ашыруны тәмин итә;

- жирле референдумны эзерләү һәм үткәргүне, район чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник яктан тәмин итә;

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәданиятен үстерүгә, аз санлы халыкларның һәм башка милли азчылыкларның хокукларын тормышка ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тәмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны эшләүне һәм тормышка ашыруны тәмин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә терроризмны һәм экстремизмны профилактикалау, шулай ук муниципаль район территориясендә терроризм һәм экстремизм күренешләре нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү буенча чаралар күрүне тәмин итә;

Район башкарма комитеты жирле эһәмиятгә мәсьәләләрне хәл иткәндә, терроризмны профилактикалауда катнашу, шулай ук аның нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү буенча:

1) терроризмны профилактикалау, шулай ук аның күренешләре нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү өлкәсендә муниципаль програмаларны эшли һәм тормышка ашыра;

2) муниципаль берәмлекләрдә терроризмның асылын һәм аның ижтимагый куркынычын аңлату, шулай ук гражданнарда терроризм идеологиясен булдыру буенча, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату эшләре алып бару һәм башка чаралар үткәргү юлы белән, мәгълүмат-прсгаганда чараларын оештыра һәм үткәрә;

3) террорчылыкны профилактикалау, шулай ук федераль башкарма хакимият органнары һәм (яки) Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары тарафыннан оештырыла торган аның күренешләре нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү чараларында катнаша;

4) муниципаль милектә булган яки жирле үзидарә органнары карамагында булган объектларның террорчылыкка каршы якланышына карата таләпләрне үтәүне тәмин итә;

5) терроризмны профилактикалауда катнашу мәсьәләләре буенча, шулай ук аның күренешләрен нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү мәсьәләләре буенча тәкъдимнәрне Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына жиберә;

6) жирле эһәмиятгә мәсьәләләрне хәл итү буенча терроризмны прсфилактикалауда катнашу, шулай ук аның күренешләре нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү буенча башка вәкаләтләргә гамәлтә ашыра:

- район чикләрендә коррупциягә каршы тору чараларын гамәлгә ашыра;

- авыл жирлекләре чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисетүдә һәм бетерүдә катнаша;

- территорияль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм авыл жирлекләре территорияләрен табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

- авыл жирлекләре территорияләрендә авария-коткару хезмәтләре һәм (яки) авария-коткару формирваниеләре төзи, үз эченә ала һәм эшчәнлеген оештыра;

- авыл жирлекләре территорияләрендә урнашкан су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын тормышка ашыра;

- авыл вәкаләтләре чикләрендә коррупциягә каршы тору чараларын гамәлтә ашыра;

8) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә районның жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыра;
- дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларын исәпкә алып бара һәм тиешле файдалануны тәмин итә;
- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;
- район Советы карарлары нигезендә бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен район жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан эстәмә файдалануны тәмин итә;
- Россия Федерациясенә су законнары белән билгеләнгән чикләрдә район чикләрендә урнашкан су объектлары милекчесе вәкаләтләрән гамәлгә ашыра.

9) Башка вәкаләтләр:

- муниципаль программаларны раслый;
- адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк әһәмиятендәге яки муниципаль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), муниципаль районның авылара территориясе чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый атамаларны үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыру;
- муниципаль хезмәтләр реестрын формалаштыру һәм алып бару тәртибен билгели;
- муниципаль архив эшчәнлеген тәмин итә;
- үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элементларне гамәлгә ашыра;
- районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча, законнар, әлеге Устав, район Советы карарлары белән район Советы, район башлыгы яки башка жирле үзидарә органнары вәкаләтләрәннән тыш, бүтән вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- музейлар булдыра;
- опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнаша;
- район территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләрнең хокукларын тормышка ашыру белән бәйлә эшчәнлекне тормышка ашыру өчен шартлар тудыра;
- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм район территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;
- 2008 елның 31 декабренә кадәр аның карамагында булган югары белем бирү муниципаль мәгариф оешмаларын гамәлгә кую функцияләрен гамәлгә ашыра;
- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;
- кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтә.
- «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Төмүроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә;
- «Кан һәм аның компонентларының донорлыгы турында» 2012 елның 20 июльдәге 125-ФЗ номерлы Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыра;
- «Коммерциясез оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 мaddәләрендә билгеләнгән вәкаләтләр кысаларында социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтә;
- «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182 номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра.

- «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру.

- полиция участка уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорында торак урны бирү;

- алкогольле, наркотик яки башка токсик исерек хәлдә булган затларга ярдәм күрсәтү чараларын тәрмышка ашыру;

- муниципаль Янгын сагы булдыру.

3. Район башкарма комитеты, законнар, әлеге Устав, район Советы карарлары белән район Советы, район башлыгы яки башка жирле үзидарә органнары вәкаләтләрәнән тыш, районның жирле әһәмияткәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләрне дә башкара.

54 нче маддә. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган буларак, район башкарма комитеты вәкаләтләре

Район башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә район башкарма комитеты вәкаләтләрне түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда дөүләт контроле (күзәтчелеге), муниципаль контроль өлкәсендә бердәм дөүләт сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу;

2) муниципаль берәмлек территориясендә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) «Россия Федерациясендә дөүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре әлеге органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә район башкарма комитеты органнарына йөкләнергә мөмкин.

Муниципаль контроль төрләрен оештыру һәм гамәлгә ашыру «Россия Федерациясендә дөүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон белән жайга салына.

Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлеген планлы һәм планнан тыш тикшерүләр турында, аларның нәтижеләре турында һәм ачыкланган хокук бозуларның нәтижеләрен бетерү буенча кабул ителгән чаралар хакында мәгълүмат Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган тикшерүләрнең бердәм реестрын булдыру һәм алып бару кагыйдәләре нигезендә тикшерүләрнең бердәм реестрына кертелергә тиеш.

55 нче маддә. Район башкарма комитеты житәкчесе

1. Район башкарма комитетын район башкарма комитеты житәкчесе житәкли.

2. Район Башкарма комитеты житәкчесе әлеге вазифага контракт буенча билгеләнүче жирле үзидарәнең вазыйфаи заты булып тора.

3. Район башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

4. Район башкарма комитеты житәкчесе эшмәкәрлек, шулай ук башка түләүле эшчәнлек белән, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлекләрдән тыш, шөгъльләнгән алмый. Шулай ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дөүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданныгы булмаган затлар хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса. Район башкарма комитеты житәкчесе, әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каппамаган булса, аларга органнары попечительлек яки Күзәтчелек советлары Россия Федерациясе

ясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларынын башка органнары, аларның структур бүлекчәләре составына керергә хокуклы түгел.

5. Башкарма комитет житәкчесе «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торыу турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертмнәр) ачуны һәм счетлары (кертмнәр) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш.

6. Аерым оештыру-боеру функцияләрен гамәлгә ашыру өчен район Башкарма комитеты житәкчесе урынбасарлары бар. Район башкарма комитеты житәкчесе вакытлыча булмаганда (авыруга яки ялга бәйлә рәвештә) яки аның үз вазыйфаларын башкару яисә вәкаләтләре вакытлынан алда туктатылмаса, аның вәкаләтләрен район башкарма комитеты житәкчесе урынбасарларының берсе башкара.

7. Район башкарма комитеты житәкчесе:

- 1) район Советына контрольдә тотылды һәм хисап тәтылды;
- 2) район Советына үзенә эшчәнлегә һәм район башкарма комитеты эшчәнлегә, шул исәптән Совет тарафыннан куелган мәсьәләләренә хәл итү турында ел саен хисап бирә;
- 3) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә һәм аерым дәүләт вәкаләтләрен район башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашыруны тәмин итә.

56 нчы маддә. Район башкарма комитеты житәкчесен билгеләү тәртибе

1. Район башкарма комитеты житәкчесен билгеләү конкурс нигезендә башкарыла.
2. Район башкарма комитеты житәкчесе өчен контракт шартлары район Советы тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча вәкаләтләренә гамәлгә ашыруга кагылышлы өләшендә һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләренә гамәлгә ашыруга кагылышлы өләшендә раслана.

3. Район башкарма комитеты житәкчесе вазифасына кандидатлар булырга тиеш:

- югары белем;
- муниципаль хезмәт стажы ике елдан да ким булмаган яисә белгечлек, юнәлеш буенча биш елдан да ким булмаган эш стажы;
- милек формаларына бәйсез рәвештә оешма житәкчесе, житәкчесе урынбасары, дәүләт органы, жирле үзидарә органы, шулай ук аларның структур бүлекчәләре житәкчеләре вазыйфаларында биш елдан да ким булмаган идарә итү эшчәнлегә тәҗрибәсе. Идарә эшчәнлегә астында оешма житәкчесе, житәкче урынбасары, дәүләт органы, муниципаль орган, шулай ук аларның структур бүлекчәләре житәкчеләре вазыйфаларында эшләү әңләшылә.

- район Советы карары белән билгеләнә торган башкарма комитет житәкчесе вазыйфаны бурычларын үтәү өчен кирәкле күләмдә эшлекле сыйфатлар һәм күнекмәләр.

4. Район Башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс әлегә Устав һәм район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

5. Конкурс шартлары, аны үткәрү датасы, вакыты һәм урыны турында белешмәләр, контракт проекты массакуләм мәгълүмат чараларында конкурс уздырылган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга тиеш.

6. Конкурсны үткәрү өчен конкурс комиссиясе төзелә.

7. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны район Советы тарафыннан билгеләнә. Конкурс комиссиясен формалаштырганда конкурс комиссиясе әгъзаларының яртысы район Советы тарафыннан, ә икенче яртысы Татарстан Республикасы Президенты тарафыннан билгеләнә.

10) район башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук башкарма комитет эшен сештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

11) елына кимендә бер тапкыр яки район башлыгы таләбе буенча, район Советы район советына үз эшчәнлегенә һәм башкарма комитет эшчәнлегенә турында хисап бирә;

12) халыкка даими рәвештә район башкарма комитеты эшчәнлегенә турында хәбәр итә, район башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданның кабул итүне оештыра, айга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә гражданның кабул итә, гражданның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

13) дәүләт һәм башка органнарда район мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, район башкарма комитеты исемнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр бирә;

14) район башкарма комитеты органнары турындагы нигезләмәләрен проектларын район Советына раслауга тәкъдим итә;

15) район Советы билгеләгән тәртиптә район башкарма комитеты органнары житекчеләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә;

16) район башлыгы тәкъдиме белән районның финанс-бюджет палатасы рәисен, районның милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы рәисен билгели һәм аларның отставкасын кабул итә;

17) законнар, әлегә Устав, район Советы карарлары һәм төзелгән контракт нигезендә башка вәкаләтләр башкара.

59 нчы маддә. Район башкарма комитеты житекчесе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район башкарма комитеты житекчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) әлегә маддәнән 2 елгә нигезендә контрактны өзү;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 маддесе нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

7) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

8) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданның туктату, чит ил гражданның туктату - аның нигезендә чит ил гражданның жирле үзидарә органнарына сайланырга, аларга чит ил гражданның алырга йә аларга Россия Федерациясе гражданның Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы яисә башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы чит ил дәүләте гражданның булган Россия Федерациясе гражданы, жирле үзидарә органнарына сайланырга хокукы;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жиберү.

11) муниципаль берәмлеккә үзгәртеп кору, аның өлешләренә туры китереп башкарыла. 3, 3.1-1, 3.2, 3.3, 4 - 6.2, 7 - 7.2 «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсе, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта;

12) район чикләрен үзгәртү нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучылар санын 25 процентка арттыру.

13) район башлыгы, район башкарма комитеты житекчесе вәкаләтләрен башкаручы ва-

2. Башкарма комитет житәкчесе белән контракт яклар килешүе буенча яки гариза нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин:

1) район Советы яисә район башлыгы контракт шартларын жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итүгә кагылышлы өлештә бозуга бәйле рәвештә, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләргә үтәмәүгә бәйле рәвештә;

2) Татарстан Республикасы Президентын - районның жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләргә үтәмәүгә бәйле рәвештә контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә;

3) башкарма комитет житәкчесе - районның жирле үзидарә органнары һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә.

3. Район башкарма комитеты житәкчесе белән контракт «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны, бурычларны үтәмәүгә бәйле рәвештә Татарстан Республикасы Президенты гаризасы нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин, «Аерым категория затларның аерым категорияләренә Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында сәчетлар (кәртләр) ачуны һәм кыйммәтләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган бәләшмәләргә дәрәжәләнгән һәм тулылыгын тикшерү нәтижәсендә ачыкланган.

4. Башкарма комитет житәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча процессуаль мәжбүри итү чараларын кулланган очракта, аның вәкаләтләреннән вакытлыча сак астына алу яки вакытлыча читләштерү рәвешендә Башкарма комитет житәкчесе урынбасарларының берсе вакытлыча башкарыла.

VII бүлек. РАЙОН СОВЕТЫ, РАЙОН БАШЛЫГЫ ҺӘМ РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫ АРАСЫНДАГЫ МӨНӘСӘБӘТЛӘР

60 нчы маддә. Район Советы, район башлыгы һәм район башкарма комитетының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләргә бүлү нигезендә район Советы, район башлыгы һәм район башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль гамәлгә ашыралар.

2. Район Советы һәм район башкарма комитеты районның икътисади һәм социаль үсеше процесслары белән нәтижәле идарә итү максатыннан, законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән формаларда һәм аның халкы мәнфәгатләрендә хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Район Советы һәм район башкарма комитеты кабул ителгән хокукий актларны кул куйган көннән жиде көн эчендә бер-берсенә жиберәләр.

4. Район Советы, район башлыгы район башкарма комитеты житәкчесенә район башкарма комитеты житәкчесенә, район башкарма комитетының башка вазыйфаларын хокукий актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү яки тулыландыру турында тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Район башкарма комитеты житәкчесе район Советына, район башлыгына район Советының, район Советының хокукий актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү яки өстәмәләргә кергү турында тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

6. Район башлыгы район башкарма комитеты житәкчесенә район Советының эш планнарын һәм район Советы карарлары проектларын район Советы регламентында билгеләнгән тәртиптә жиберә.

7. Район Советы утырышларында, аның органнары утырышларында, район башлыгы үткерә торган утырышларда киңәш бирү тавышы хокукы белән район башкарма комитеты житәкчесе, аның урынбасарлары яки алар тарафыннан вәкаләтле затлар катнаша ала. Вазыйфай затлар, район башкарма комитеты булганда, язма чакыру булса, катнашу район Советы утырышында.

8. Район башкарма комитеты житәкчесе үткәргән утырышларда район башлыгы, район Советы депутатлары да катнашырга хокуклы.

61 нче маддә. Жирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү

Районның жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткәргү юлы белән йә суд тәртибидә хәл ителә.

VIII бүлек. РАЙОННЫҢ БАШКА ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ

62 нче маддә. Районның контроль-хисап палатасы

1. Районның контроль-хисап палатасы тышкы муниципаль финанс контроленең даими эшләүче коллегиаль органы булып тора һәм район Советы тарафыннан төзелә.

2. Районның контроль-хисап палатасы КСР рәисе һәм аппаратыннан тора.

3. Районның контроль-хисап палатасын оештыру һәм эшчәнлек тәртибе, аның вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенен гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, район Советы тарафыннан расланган районның контроль-хисап палатасы турындагы нигезләмә, башка муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнә.

Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә районның контроль-хисап палатасы эшчәнлеген хокукый жайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

63 нче маддә. Районның финанс-бюджет палатасы

1. Районның финанс-бюджет палатасы район бюджетын үтәүне, район бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турында хисап төзүне гамәлгә ашыручы жирле үзидарәнең даими эшләүче органы булып тора.

Районның финанс-бюджет палатасы район Советына хисап тота.

2. Районның финанс-бюджет палатасының район гербы төшерелгән һәм үз исеме язылган мөһер, бланклары бар.

3. Районның финанс-бюджет палатасы рәисе район башлыгы тәкъдиме белән билгеләнә, финанс-бюджет палатасы эшчәнлегенә белән житәкчелек итә һәм аның эшен оештыра.

4. Районның финанс-бюджет палатасы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

5. Финанс-бюджет палатасы үз эшчәнлеген законнар, әлегә Устав һәм район Советы тарафыннан расланган Финанс-бюджет палатасы турындагы Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашыра.

64 нче маддә. Районның Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы

1. Районның Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы үз вәкаләтләре чикләрендә муниципаль мөлкәт белән шул исәптән район мөлкәтне булган жир эшчәнлекләренә эшчәнлек

Хужалык жәмгыятларынен устав капиталларында өлешләр (кертемнәр) белән идарә итүе гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органы булып тора.

Районның Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә муниципаль милек реестрын алып бара.

Районның Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы үз вәкаләтләрен тормышка ашырганда район Советына һәм башкарма комитетына хисап тотат.

2. Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы үз эшчәнлеген законнар, әлеге Устав һәм район Советы тарафыннан расланган милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы турындагы Нигезләмә нигезендә башкара.

3. Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы рәисе Алексеевск муниципаль районы башлыгы тәкъдиме белән район башкарма комитеты житәкчесе итеп билгеләнә.

4. Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы рәисе район жирле үзидарәсенен вазифа заты булып тора, Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы эшчәнлегенә житәкчелек итә һәм аның эшен оештыра.

5. Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасының район гербы суретләнгән һәм үз исеме язылган мөһер, бланклары бар.

6. Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

IX бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

65 нче маддә. Район сайлау комиссиясе

1. Район сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, депутат, жирле үзидарәнең сайлау органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайлау органы базыйфазы затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыра.

2. Районның сайлау комиссиясе жирле үзидарә органнары структурасына керми торган муниципаль орган булып тора.

3. Район сайлау комиссиясе федераль законнар, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә район Советы тарафыннан төзелә.

4. Район сайлау комиссиясенен вәкаләтләре вакыты биш ел тәшкил итә.

5. Район сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш бирү хокукы белән 8 әгъзадан тора.

6. Район сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс ягыннан тәмин итү район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән күздә тотыла.

7. Район сайлау комиссиясенен вәкаләтләре, аның эшчәнлегенә тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән жайга салына. Район Советы мөрәжәгатен нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча район сайлау комиссиясенен вәкаләтләре территорияль сайлау комиссиясенә йөкләнә ала.

X бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ОРГАННАР ЭШЧӘН-ЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

66 нчы маддә. Юридик зат хокукларына ия районның жирле үзидарә органнары

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик затның хокукларына район Советы һәм башкарма комитеты, районның Финанс-бюджет палатасы, районның Мөлкәти һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы һәм районның Конституция мисал палатасы бирелә.

2. Район Советы карары белән юридик затка башка муниципаль органнар да, шулай ук район башкарма комитеты структурасы нигезендә аның аерым органнары бирелергә мөмкин.

67 нче мадда. Районның жирле үзидарә органнары, юридик затлар буларак

1. Район исеменнән мөлкәт һәм башка хокуклар һәм бурычлар сатып алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга район башкарма комитеты житәкчесе мөмкин.

2. Район башлыгы мөлкәти һәм башка хокукларга һәм бурычларга ия була һәм гамәлгә ашыра, район Советы, район башлыгы, депутатлар эшчәнлеген тәмин итүгә, шулай ук район Советына беркетелгән муниципаль мөлкәт күрсәтмәсе белән район бюджеты акчалары белән эш итүгә бәйлә рәвештә, судта ышанычнамәсез чыгыш ясыи.

3. Районның юридик зат хокукларына ия жирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәлүе узарга тиеш.

68 нче мадда. Районның жирле үзидарә органнарын финанслау

1. Районның жирле үзидарә органнарын тотуга киткән чыгымнары финанслау район бюджетының үз керемнәре хисабына башкарыла.

2. Законда, әлеге Уставта, район Советы карарлары белән каралган очракларда, районның жирле үзидарә органнары эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә район бюджетында аерым юл белән карала.

XI бүлек. РАЙОН БАШЛЫГЫНЫҢ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮЧЕ БАШКА ЗАТЛАРНЫҢ СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘРЕ

69 нчы мадда. Район башлыгы һәм аның урынбасарларының даими нигездә эшләүче эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре

1. Район башлыгына, аның даими нигездә эшләүче урынбасарларына әлеге Устав нигезендә ай саен акчалата бүләк түләнә.

2. Район башлыгы, аның даими нигездә эшләүче урынбасарларының хезмәт хакы күләме район Советы карары нигезендә билгеләнә.

3. Район башлыгына, аның даими нигездә эшләүче урынбасарларына 30 календарь кән күләмендә еллык түләүле отпуск бирелә, командировка чыгымнары каплана, законнар нигезендә башка түләүләр башкарыла.

4. Район башлыгы, аның даими нигездә эшләүче урынбасарларының вәкаләтләре срогы аларга гомуми һәм өзлексез хезмәт стажына яки хезмәт срогы, закон нигезендә белгечлек буенча эш стажына исәпләнә.

5. Район башлыгы, аның урынбасарлары, даими нигездә эшләүче урынбасарлары, район муниципаль хезмәткәрләрен пенсия белән тәмин итү өчен законнар һәм әлеге Устав нигезендә билгеләнгән шартларда һәм тәртиптә тиешле еллар эшләгән өчен пенсия белән тәмин итүгә хокуклы.

6. Район башлыгына, аның даими нигездә эшләүче урынбасарларына, пенсиягә чыгу сәбәпле, бер тапкыр бирелә торган акчалата түләү гарантияләнен. Шартлар, күләме һәм түләү тәртибе бер тапкыр бирелә торган акчалата түләү билгеләнә, район Советының норматив хокукый акты белән.

Әлеге әлешнең беренче абзацында каралган Гарантия «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25 маддәсенен 16 өлчәмендә үзгәртү белән, 6 октябрдә 21

5-7 пунктларында, 40 маддәсендәге 10.1 өлешендә, 73 маддәсенң 1 һәм 2 өлешләрендә каралган нигезләр буенча даими нигездә эшләүче район башлыгы, аның урынбасарларының вәкаләтләре туктатылган эчракта кулланыла.

7. Үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен район башлыгына, аның урынбасарына даими нигездә эшләүче хезмәт урыны бирелә, мебель, элемент чаралары, автотранспорт белән жиһазландырылган, шулай ук аларның эшчәнлегенә район Советы карары белән билгеләнгән башка гарантияләр бирелә.

70 нче маддә. Район Советы депутатларына, башка вазыйфай затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

Даими нигездә эшләүче район Советы депутатларына, башка вазыйфай затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр «Муниципаль берәмлекнең вәкилләкле органы депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, Татарстан Республикасында жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Заксны һәм район Советы карарлары белән билгеләнә.

71 нче маддә. Район башлыгының, район Советы депутатларының кагылышызлык гарантияләре

1. Район Советы депутатларының, шул исәптән район башлыгының хокук гарантияләре, аларны жинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлану, арест, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яки) хезмәт урыны, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чараларын исәпкә алганда, федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә район Советы депутаты да булырга мөмкин җәлеп ителгән фикергә өчен, тавыш биргәндә белдерелгән позициягә өчен, һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр район башлыгы, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыккач. Әлеге Нигезләмәдә дә кагыла очракларына, кайчан район Советы депутаты иде допущены гавами мыскыллау, яла ягу яки башка хокук бозулар, алар өчен җаваплылык каралган федераль закон.

ХII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ЖАВАПЛИЛЫГЫ

72 нче маддә. Жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының җаваплылыгы

Районның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары район халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында федераль законнар нигезендә җаваплы булалар.

73 нче маддә. Район Советы депутатларының район халкы алдында җаваплылыгы

1. Район Советы депутатларының, шул исәптән район башлыгының, район халкы алдында җаваплылыгы аны сайлаган район халкының ышанычын югалту нәтижәсендә башлана.

2. Район Советы депутаты, шул исәптән жирлекнең вәкилләкле органы депутаты буларак, ышанычын югалткан депутат федераль законнарда билгеләнгән очрактарда һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

74 нче маддә. Район жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының дәүләт алдындагы җаваплылыгы

Федераль закон нигезендә район Советының, район башлыгының, район башкарма комитеты житекчесенен дәүләт алдында жаваплылыгы алар тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары һәм әлегә Уставы бозылган очракта, шулай ук районның жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә гамәлгә ашырмау очрагында тиешле суд карары нигезендә башлана.

75 нче маддә. Физик һәм юридик затлар алдында район жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының жаваплылыгы

Физик һәм юридик затлар алдында районның жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының жаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

XII бүлек. РАЙОННЫҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКҖЙ АКТЛАРЫ

76 нчы маддә. Районның муниципаль хокукый актлары системасы

1. Районның муниципаль хокукый актлары системасына керә:

- 1) район Уставы;
- 2) жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;
- 3) район Советының норматив һәм башка хокукый актлары;
- 4) әлегә Уставта каралган район башлыгының, башкарма комитетның, башка органнарның һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затларының хокукый актлары.

2. Район Уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм районның бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлегә Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Әлегә Уставка, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга һәм алар нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законнарына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында район Уставына, Муниципаль хокукый актка каршы килү рөхсәт ителми.

4. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар районның бөтен территориясендә мәжбүри үтәләргә тиеш.

5. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданның, оешма житекчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары федераль законнар һәм административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә жаваплы.

6. Районның муниципаль хокукый актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга һәм Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, башка норматив хокукый актларына каршы килмәскә тиеш.

7. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукый акты кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнен вазыйфай затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта йә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфай затларының - жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнен вазыйфай затларының вәкаләтләре исемлегә үзгәргән очракта, муниципаль хокукый актының гамәлдә булуын туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый акты кабул итү (бастырып чыгару), шулай ук суд тарафыннан, ә жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга сала торган өлешендә - тиешенчә Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенен вәкаләтле органы йә Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен вәкаләтле органы тарафыннан кертелгән мәмүли

Норматив характердагы булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнен вазыйфай заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилнең эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиле тарафыннан бирелгән тәешле күрсәтмә алынган очракта кичекмәстән туктатылып тора. Бирелгән күрсәтмәнен үтәләше турында жирле үзидарәнен башкарма-күрсәтмә органнары яисә жирле үзидарәнен вазыйфай затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә жирле үзидарәнен вәкиллекле органнарына алар карар кабул иткән көннән алып өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

8. Эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләрне ачыклау максатларында Татарстан Республикасы законне нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары уздыра торган экспертиза үткәрелергә тиеш.

77 нче маддә. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне турыдан-туры район халкы жирле референдумда белдерелгән гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән хәл итә.

2. Әгәр район халкын турыдан-туры ихтыяр белән белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен муниципаль норматив хокукый актны, жирле үзидарә органын яисә күрсәтелгән актны кабул итү вәкаләтенә кәргән районның жирле үзидарә вазыйфай затын өстәмә рәвештә референдумда кабул ителгән карар үз көченә кәргән көннән 15 көн эчендә кабул итү, тиешле муниципаль норматив хокукый актны әзерләү һәм кабул итү вакытын билгелергә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

3. Гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару вакытын бозу район башлыгын чакыртып алу, район башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яки район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

78 нче маддә. Район жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар төрләре

1. Районның жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфай затлары үзләренә йөкләгән вәкаләтләренә үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгаралар:

- 1) район Советы - район Советы карарлары;
- 2) район башлыгы - район башлыгының карарлары һәм күрсәтмәләре;
- 3) Район башкарма комитеты житәкчесе - башкарма комитет житәкчесе карарлары һәм күрсәтмәләре.

2. Район жирле үзидарәсенә башка вазыйфай затлары әлеге Устав, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыктар чыгара.

79 нчы маддә. Муниципаль хокукый актларны әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары район башлыгы, район Советы депутатлары, район башкарма комитеты житәкчесе, районның Контроль-хисап палатасы, районның финансы органы, Алексеевск районы прокуроры, районның Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы тарафыннан аларны алып бару мәсьәләләре буенча, шулай ук район Уставы белән билгеләнгән хокук чыгару инициативасы субъектлары тарафыннан кертелә ала.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртібе аларга бушып бирелә торган

Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан билгеләнә, аларга карап тикшерүгә әлеге проектлар кертелә

3. Алексеевск районы прокуроры үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдеге норматив хокукый актларны камилләштерү зарурлыгын билгеләгәнде райснның жирле үзидарә органнарына закон чыгару инициативасы хокукына ия булган, муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, өстәмә кертү, юкка чыгару яки кабул итү турында тәкъдимнәр кертәргә хокуклы.

4. Эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар проектлары жирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә торган жайга салу йогынтысын бәяләргә тиеш.

Эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлегенә субъектлары өчен муниципаль норматив хокукый актларда каралган вазыйфаларны яңа яисә үзгәртә торган муниципаль норматив хокукый актлар проектларының жайга салу йогынтысын бәяләү эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлегенә субъектлар өчен артык вазыйфалар, тьюлар һәм чикләүләр кертә торган яисә аларны кертүгә этәрә торган нигезләмәләренә, шулай ук нигезләмәләренә ачыклау максатларында үткәрелә, эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлегенә субъектларының һәм жирле бюджетларының нигезсез чыгымнары барлыкка килүгә ярдәм итә.

5. Эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләренә ачыклау максатларында үткәрелә.

6. Муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза жирле үзидарә органнары (жирле үзидарә органнарының вазыйфалар затлары) тарафыннан, тиешле жирле үзидарә органнарында раслаған планнар нигезендә, 28 июльдәге Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән кертелде.

80 нче маддә. Район Советының хокукый актлары

1. Район Совете, аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә, мәжбүри үтәү өчен район территориясендә, карар чыгару турында район башлыгын отставкага жиберү, район Советы регламенты, район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар, шулай ук аның компетенциясенә кертгән башка мәсьәләләр буенча федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав.

2. Район Советы карарлары кабул ителә күпчелек тавыш белән билгеләнгән саныннан район Совете депутатлары, моннан тыш, билгеләнгән законнар, әлеге Устав.

3. Карарлар Советы, күздә тоту билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару жирле салымнар һәм қыемнар, гамәлгә ашыру чыгымнарын район бюджеты, гамәлгә ашыру, район Советы карагына кертеләргә мөмкин, бары тик район башкарма комитеты житәкчесе инициативасы белән яки булган очракта, аның бәяләмәсе. Күрсәтелгән бәяләмә район Советына район башкарма комитетына карар проектның тәкъдим иткән көннән алып утыз көн эчендә тапшырыла.

4. Район Советы карарлары район башлыгы тарафыннан имзалана, өч көн эчендә аларны кабул иткән көннән һәм халыкка житкерелә, алар әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә.

81 нче маддә. Район башлыгының хокукый актлары

Район башлыгы үз вәкаләтләре чикләрендә, законнарда, әлеге Уставта, район Советы карарлары белән билгеләнгән, жирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм район Советы эшчәнлеген оештыру, шулай ук әлеге Уставта кертелгән башка мәсьәләләр, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы федераль закон белән башка федераль законнар буенча хокукый актлар чыгара.

82 нче маддә. Район башкарма комитеты житәкчесенә хокукый актлары

Район башкарма комитеты житәкчесе район Советының законнар, әлегә Устав һәм карарлары белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм жирле үзидарә срганнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән талпырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча карарлар, шулай ук район Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

83 нче маддә. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм аларның үз көченә керүе тәртибе

1. Район Советы карарлары үз көченә керә, кул куйган көннән район башлыгы, әгәр дә башкасы билгеләнмәгән карары белән.

Район Советының салымнар һәм жыемнар турындагы хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Район Советы карарлары кабул итү турында уставын кабул итү яки әлегә Уставка үзгәрешләр кертү үз көченә керә, билгеләнгән тәртиптә федераль закон, әлегә Устав.

2. Район башлыгының, район башкарма комитеты житәкчесенә, жирле үзидарәнең башка вазыйфай затларының хокукый актлары, әгәр актларда башкасы билгеләнмәгән булса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка житкерелгәннән) соң үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, имза салу датасы (район Советы кабул иткән хокукый актлар өчен - шулай ук аны район Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфай затның исеме булырга тиеш.

5. Район бюджеты турында, аның үтәләше турында хисап, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турында, район Советы, район башлыгы, район башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан кабул ителгән башка норматив-хокукый актлар, аларга кул куелганнан соң, муниципаль хокукый актлардан яки аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, аларны тарату федераль закон белән чикләнгән диг. рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Жирле референдумны билгеләү турында, чикләргә үзгәртү, районны үзгәртеп кору, район башлыгын һәм аның урынбасарларын сайлау, район башкарма комитеты житәкчесен һәм аның урынбасарларын билгеләү мәсьәләсе буенча норматив хокукый актлар, законнар нигезендә башка актлар мәжбүри рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

7. Законнар яисә әлегә Устав нигезендә мәжбүри бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиешле норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә жирле үзидарәнең вазыйфай затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

9. Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) юлы белән гамәлгә ашырыла:

- хокукый акт текстын район жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган массакүләм мәгълүмат чараларында яки район территориясендә таратыла торган бүтән массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка массакүләм мәгълүмат чараларында бастырганда әлегә басылуның рәсми булуы турында билге булырга тиеш;

- хокукый акт текстын яки хокукый акт проекттын «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында» «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру;

- Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар» (<http://pravo-minjust.ru>, <http://право-минюст.рф>) хокукый акт текстын яисә хокукый акт проекттын «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру;

- хокукый акт текстын яисе хокукый акт проектын Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Порталы составында Алексеевск муниципаль районы сайтында урнаштыру (<http://alekseevskiy.tatarstan.ru>) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә;

- район халкына хокукый акт текстын үзәкләштерелгән тәртиптә тарату (тарату), шул исәптән махсус басма рәвешендә дә;

- хокукый акт текстын район торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендларның саны һәм аларның урнашу урыннары район Советы тарафыннан раслана һәм район халкы тарафыннан муниципаль хокукый акт тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

10. Муниципаль хокукый актны бастырганда (халыкка житкергәндә) массакуләм мәгълүмат чарасынын чыгу датасы күрсәтелергә тиеш.

11. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән жирле референдумда (гражданнар жыенында) кабул ителгән карарлар хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

ХШ бүлек. РАЙОНДА МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ

85 нче маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу

Районда муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне кертәп, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибе, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, «Муниципаль хезмәт турында» 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексы, район Советы тарафыннан расланган Муниципаль хезмәт турында нигезләмә һәм районның муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

86 нчы маддә. Муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәт вазыйфасы - әлеге Устав нигезендә барлыкка килә торган жирле үзидарә органындагы вазыйфа, район сайлау комиссиясе аппаратындагы вазыйфа, жирле үзидарә органы вәкаләтләренә үтәлешен тәмин итү буенча билгеләнгән бурычлар даирәсе яисә муниципаль вазыйфаны биләүче затлар.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфалары Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестры нигезендә Татарстан Республикасы Законы белән раслана торган муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

3. Жирле үзидарә органының, районның сайлау комиссиясе аппаратының штат расписаниясен төзегәндә һәм раслаганда Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестрында каралган муниципаль хезмәт вазыйфалары исемнәре кулланыла.

87 нче маддә. Муниципаль хезмәт

1. Райондагы муниципаль хезмәт - хезмәт шартнамәсе (контракты) тезү юлы белән биләнә торган муниципаль хезмәт вазыйфаларында даими нигездә гамәлгә ашырыла торган гражданның һөнәри эшчәнлеге.

2. Муниципаль хезмәткәр әчен салым алучы - район башлыгы, жирле үзидарә органы житәкчесе, районның сайлау комиссиясе рәисе яисә яллаучының вәкиле вазыйфаларын башкарырга вәкаләтле башка зат булган яллаучының вәкиле булган район.

3. Райондагы муниципаль хезмәт Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар, Россия Федерациясендә билгеле норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә ашырыла.

ликасының башка норматив хокукый актлары, әлеге Устав, район Советы карары һәм районның башка муниципаль хокукый актлары белән раслана торган район муниципаль хезмәте турындагы нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла. Муниципаль хезмәткәрләргә «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекле хезмәт турында Россия Федерациясе законнарының гамәлдә булуы кагыла.

4. Районда муниципаль хезмәтне финанслау район бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

88 нче маддә. Муниципаль хезмәткәр

1. Муниципаль хезмәткәр - 18 яшкә житкән, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә әлеге Устав билгеләгән тәртиптә башкаручы, Районда муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча район бюджеты акчалары исәбеннән түләнгән торган акчалата карап торган бурыч.

2. Жирле үзидарә органнары, районның сайлау комиссиясе эшчәнлеген техник яктан тәмин итү вазыйфаларын башкаручы затлар муниципаль хезмәт вазыйфаларын башкармыйлар һәм муниципаль хезмәткәрләр булып тормыйлар.

89 нчы маддә. Муниципаль хезмәткә кертем

1. Муниципаль хезмәткә Россия Федерациясе дәүләт телен белгән 18 яшкә житкән һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль хезмәт Вазыйфаларын биләү өчен билгеләнгән квалификация таләпләренә туры килә торган, әлеге статьяның 2, 3 еләшләрендә муниципаль хезмәткә бәйлә чикләүләр буларак күрсәтелгән хәлләр булмаган гражданныр керергә хокуклы.

Муниципаль хезмәткә кергәндә, шулай ук аны үткәндә женесенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфай хәленә, яшәү урынына, дингә мөнәсәбәтегә, инануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына, шулай ук муниципаль хезмәткәрнен һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйлә булмаган башка хәлләргә карап, турыдан-туры яисә читләтеп чикләүләр яисә өстенлекләр билгеләү рөхсәт ителми.

2. Граждан муниципаль хезмәткә алына алмый, ә муниципаль хезмәткәр түбәндәге эчрактарда муниципаль хезмәттә була алмый:

- 1) аны закон көченә кергән судның эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшкә сәләтсез карары дип тану;
- 2) аны муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча вазыйфай бурычларны үтәү мөмкинлеген юкка чыгара торган жезага тарту, законлы көченә кергән суд карары буенча;
- 3) дәүләт һәм федераль законнар тарафыннан саклана торган башка сәлләрне тәшкит итүче белешмәләргә керүне рәсмиләштерү процедурасын узудан баш тарту, әгәр дә граждан дәүләт вазыйфасын биләүгә дөгъва кыла торган муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча вазыйфай бурычларны үтәү яисә муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча мондый белешмәләрне кулланырга бәйлә булса;
- 4) муниципаль хезмәткә керүгә яки аны узуга комачаулаучы һәм медицина оешмасы баяләмәсе белән расланган авыру булу. Диспансерлаштыруны узуга тәртибе, мондый авырулар исемлегә һәм медицина оешмасын тәзү рәвешә Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә;
- 5) әгәр муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү әлеге вазыйфай затка турыдан-туры буйсынуга яисә аңа буйсынуга бәйлә булса, яисә муниципаль хезмәткәр белән, әгәр муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү турыдан-туры буйсынуга яисә аңа буйсынуга бәйлә булса, жирле администрацияне житәкли торган муниципаль берәмлек башлыгы белән яисә муниципаль хезмәткәр белән, әгәр муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү берсенә буйсынуга яисә аларның берсенә контрольдә тотуына бәйлә булса, муниципаль хезмәткәр белән;
- 6) Россия Федерациясе законнарындагы хокукый актларга каршы булу.

булырга, аларга чит ил гражданынын алырга йә Россия Федерациясе гражданынын чит ил дәүләте территориясендә даими яшәу хокукын раслаучы, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил гражданынын чит ил гражданына даими яшәу хокукын раслаучы башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы чит ил гражданы, муниципаль хезмәттә булырга хокуклы;

7) чит дәүләт (чит ил дәүләтләре) гражданы булу-булмау, моңа муниципаль хезмәткәр Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданы булып торган очрақлар керми, аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокуклы;

8) муниципаль хезмәткә кергәндә ялган документлар яисә ялган белешмәләр биерү;

9) «Россия Федерациясе муниципаль хезмәте турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда, «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган белешмәләргә тапшырмау яисә муниципаль хезмәткә кергәндә белә торып дәрәс булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

10) әлеге Уставның 94 маддесендә каралган белешмәләргә тапшырмау;

11) Чакырылыш буенча аны хәрби хезмәт узмаган дип табу, шул законлы нигезләргә ия булмыйча (контракт буенча хәрби хезмәт узган гражданның гайре) - Россия Федерациясенә тиешле субъектының чакырылыш комиссиясенә күрсәтелгән бәйләмәгә шикәят бирү өчен билгеләнгән срок тәмамланган көннән алып 10 ел эчендә, ә күрсәтелгән бәйләмә һәм (яисә) Россия Федерациясенә тиешле субъектының чакырылыш комиссиясе карарына карата гражданның күрсәтелгән бәйләмәсенә карата шикәят белдерелгән булса, - суд карары законлы көчкә кергән көннән алып 10 ел эчендә гражданның күрсәтелгән бәйләмәгә һәм (яисә) карар буенча Россия Федерациясе субъектының тиешле комиссиясе карарына шикәят белдерелмәгән.

3. Граждан контракт буенча район башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына билгеләнә алмый, ә муниципаль хезмәткәр район башлыгы белән очрашуньң якин туганлыгы яисә үзләкләре булган очрақта контракт буенча район башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасын үти алмый (ата-аналар, ир белән хатын, балалар, бертуганнар, апа-сенеңләре, абый-энеләр, әти-әниләр, ир белән хатынның балалары һәм балаларның ир белән хатыннары).

4. Граждан муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү өчен билгеләнгән иң чик яшькә - 65 яшь тулганнан соң муниципаль хезмәткә кабул ителә алмый.

5. Муниципаль хезмәткә кергәндә граждан түбәндәгеләргә тапшыра:

1) муниципаль хезмәткә керү һәм муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү турында үтенеч белән гариза;

2) Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләт биргән федераль башкарма хакимият органы билгеләгән форма буенча үз куллары белән тутырылган һәм имзаланган анкетаны;

3) паспорт;

4) хезмәт кенәгәсен һәм (яисә) хезмәт эшчәнлегенә турында законнарда билгеләнгән тәртиптә расмиләштерелгән белешмәләргә, хезмәт шартнамәсе (контракт) беренче тапкыр төзелгән очрақлардан тыш;

5) мәгариф турында документ;

6) индивидуаль (шәхсиләштерелгән) исәпкә алу системасында, шул исәптән электрон документ рәвешендә теркәлүне раслауы торган документ, моңа хезмәт шартнамәсе (контракт) беренче тапкыр төзелгән очрақлар керми;

7) Россия Федерациясе территориясендә яшәу урыны буенча салым органында физик затны исәпкә кую турында таныклык;

8) хәрби исәпкә алу документлары - запаста торучы гражданның һәм хәрби хезмәткә чакырылырга тиешле затлар өчен;

9) муниципаль хезмәткә керүгә каршы килә торган авыру булмау турында медицина оешмасы бәйләмәсе;

10) муниципаль хезмәткә кергән елдан алдагы елда керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр;

11) федераль законнарда, Россия Федерациясе Президенты указларында һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте карарларында каралган башка документлар

6. Граждан муниципаль хезмәткә билгесез срокка яисә биш елдан да артык булмаган срокка төзелә торган хезмәт шартнамәсе шартларында керә.

7. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, шулай ук әлегә Устав һәм районның муниципаль хезмәте турындагы Нигезләмәдә каралган эчракларда муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфаларын биләү конкурс нигезендә башкарыла.

8. Гражданның муниципаль хезмәткә килүе аны муниципаль хезмәт вазыйфасына билгеләп куя турында яллаучы вәкиленең муниципаль хокукый акты белән рәсмиләштерелә.

9. Муниципаль хезмәт вазыйфасына билгеләнгәндә муниципаль хезмәткәргә хезмәт таныклыгы бирелә, аны биру рәвешә һәм тәртибе райондагы муниципаль хезмәт турындагы нигезләмә белән билгеләнә.

10. Муниципаль хезмәтне узу муниципаль хезмәткәрнең шәхси эшендә чагыла.

11. «Россия Федерациясе муниципаль хезмәте турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль хезмәткә кәргәндә граждан тарафыннан тапшырылган бәләшмәләр «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә тикшерелгә мөмкин. Аерым муниципаль берәмлекләрдә федераль законнар белән муниципаль хезмәткә кәргәндә граждан тарафыннан бирелә торган бәләшмәләргә тикшерүгә өстәмә таләпләр билгеләнергә мөмкин.

12. Әлегә маддәнең 11 өлешендә каралган тикшерү барышында гражданның муниципаль хезмәткә керүенә комачаулаучы хәлләр ачыкланган очракта, күрсәтелгән граждан муниципаль хезмәткә керүдән баш тарту сәбәпләре турында язма рәвештә хәбәр ителә.

13. Күрсәтелгән вазыйфага биләүгә конкурс нәтижеләре буенча район башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына керешкән граждан контракт төзи. Районның башкарма комитеты житәкчесенә контракт буенча вазыйфасын биләү тәртибе һәм контракт буенча күрсәтелгән вазыйфага билгеләнүчә зат белән контрактны төзү һәм өзү тәртибе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә эштыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә. Контрактын типик рәвешә контракт буенча район башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына билгеләп куела торган зат белән контракт рәвешә «Муниципаль хезмәт турында» 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән раслана.

14. Граждан районның контроль-хисап палатасы рәисе, рәис урынбасары һәм аудиторы вазыйфасына билгеләп куела алмый, ә муниципаль хезмәткәр якын туганлык яисә үзлек булган очракта районның контроль-хисап палатасы рәисе, рәис урынбасары һәм аудиторы (ата-аналар, ир белән хатын, балалар, бертуганнар, апа-сәңелләр, абый-әнеләр, әти-әниләр, ир белән хатынның балалары һәм балаларның ир белән хатыннары), район вәкиллеке органы рәисе, район башлыгы, район Башкарма комитеты житәкчесе, район территориясендә урнашкан суд һәм хокук саклау органнары житәкчеләре белән эшли алмый.

90 нчы маддә. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм бурычлары

1. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә хокуклы:

1) аның муниципаль хезмәтнең биләгән вазыйфасы буенча хокукларын һәм бурычларын билгеләүчә документлар, вазыйфаи бурычларын үтәүнең сыйфатын бәяләү критерийлары һәм хезмәт буенча алга китү шартлары белән танышу;

2) вазыйфаи бурычларны башкару өчен кирәкле оештыру-техник шартларны тәмин итү;

3) хезмәт хакы һәм хезмәт законнары, муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт шартнамәсе (контракт) нигезендә башка түләүләр;

4) эш (хезмәт) вакытының нормаль давамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен биру, шулай ук еллык түләүле отпускны тәмин итә торган ял;

5) вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәкле мәгълүматны һәм материалларны билгеләнгән тәртиптә алу, шулай ук жирле үзидарә органы, районның сайлау комиссиясе эшчәнлеген камилләштерү турында тәжәдимнәр кертүгә;

6) муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләүгә конкурста үз инициативасы белән кат-

- 7) Районда муниципаль хезмэт турындагы Нигезләмә нигезендә жирле бюджет акчалары исәбенән өстәмә һөнәри белем алу;
- 8) үзенең шәхси мәгълүматларын яклау;
- 9) үз эшенең барлык материаллары, һөнәри эшчәнлекләре турында чакыртып алулар һәм аларны шәхси эшенә керткәнче башка документлар белән танышу, шулай ук аның язма аңлатмаларын шәхси эшенә беркетеп кую;
- 10) берләшмәсе, һөнәри берлекләр төзү хокукын да керттеп, үз хокукларын, социаль-иқтисади һәм һөнәри мәнфәгатьләрен яклау өчен;
- 11) хезмэт законнары нигезендә индивидуаль хезмэт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, аларның бозуларына карата судка шикаять белдерүне керттеп;
- 12) Россия Федерациясә законнары нигезендә пенсия белән тәмин итү.

2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча район башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән тыш, яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) алдан язма рәвештә башка түләүле эшне башкарырга хокуклы, әгәр дә бу мәнфәгатьләр конфликтна китермәсә һәм, әгәр бу «Россия Федерациясендә муниципаль хезмэт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаса, ул башка түләүле эшне башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә бурычлы:

- 1) Россия Федерациясә Конституциясен, федераль конституциячел законнары, федераль законнары, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасының законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, әлегә Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларнын үтәлешен тәмин итәргә;
- 2) вазыйфай инструкция нигезендә вазыйфай бурычларны башкарырга;
- 3) вазыйфай бурычларын үтәгәндә кешенең һәм гражданның, расага, милләтенә, теленә, дингә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук өешмаларнын хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;
- 4) жирле үзидарә органында, районның сайлау комиссиясә аппаратында билгеләнгән эчке хезмэт тәртібе, вазыйфай инструкция кагыйдәләрен, хезмэт мәгълүматы белән эшләү тәртібен үтәргә;
- 5) вазыйфай бурычларны тиешенчә үтәү өчен кирәкле квалификация дәрәжәсен сакларга;
- 6) дәүләт серен һәм федераль законнар белән саклана торган башка серне тәшкит итүче белешмәләренә, шулай ук вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләренә, шул исәптән гражданның шәхси тормышына һәм сәләметлегенә кагылышлы яисә аларнын намусына һәм абруена кагыла торган белешмәләренә фаш итмәскә;
- 7) дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне, шул исәптән аңа вазыйфай бурычларны башкару өчен бирелгән мөлкәтне сакларга;
- 8) үз гаиләсенең үзе һәм әгъзалары турында Россия Федерациясә законнарында каралган белешмәләренә билгеләнгән тәртіптә тапшырырга;
- 9) Россия Федерациясә гражданлыгы йә чит ил гражданлыгы - Россия Федерациясә халыкара шартнамәсендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокуклы, муниципаль хезмәткәргә бу турыда билгеле булган көнне, әмма Россия Федерациясә гражданлыгы йә чит ил гражданлыгы (подданствосы) юкка чыккан көннән алып биш эш көненнән дә сонга калмыйча, Россия Федерациясә халыкара шартнамәсендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокукы;
- 10) чит дәүләтнең гражданлыгын (подданствосын) сатып алу турында яки чит дәүләт территориясендә гражданның даими яшәү хокукын раслый торган, бу хакта муниципаль хезмәткәргә билгеле булган көндә, әмма чит дәүләт гражданлыгы (подданствосы) алынган көннән алып биш эш көненнән дә сонга калмыйча, гражданның чит ил территориясендә яшәү хокукын яисә граждандан даими яшәү хокукын раслый торган башка документ алганнан сон, яллаучының (эш бирүчегә) вәкиленә (эш бирүчегә) язма рәвештә хәбәр итәргә;

11) «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне үтәргә, йөкләмәләрне үтәмәскә, тыюларны бозмаска;

12) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликттына китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы турында яллаучы (эш бирүче) вәкиленә язма рәвештә хәбәр итәргә һәм мөндый конфликтны булдырмау чараларын күрергә.

4. Муниципаль хезмәткәр үзенә бирелгән хокуксыз йөкләмәне үтәргә хокуксыз. Тиешле житәкчедән муниципаль хезмәткәр фикеренчә, хокуксыз булган йөкләмәне алганда, муниципаль хезмәткәр, йөкләмә биргән житәкчегә, Россия Федерациясенен федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары нигезләмәләре күрсәтелеп, әлеге йөкләмәне үтәгәндә созылырга мөмкин булган муниципаль хокукый актлар нигезләмәләрен күрсәтеп, әлеге йөкләмәнән хокуксызлыгын нигезләүне язма рәвештә тапшырырга тиеш. Әлеге йөкләмәнән житәкчәсе язма рәвештә раслаган очракта, муниципаль хезмәткәр аны үтәүдән баш тартырга тиеш. Муниципаль хезмәткәрнен хокуксыз йөкләмәсен үтәгән һәм әлеге йөкләмәне биргән очракта, житәкчә Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы була.

91 нче маддә. Муниципаль хезмәт белән бәйлә тыюлар

1. Муниципаль хезмәт узуга бәйлә рәвештә муниципаль хезмәткәргә түбәндәгеләр тыела:

1) муниципаль хезмәт вазыйфасын түбәндәге очракларда биләргә:

а) Россия Федерациясә дәүләт вазыйфасына йә Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфасына сайлау яисә билгеләп кую, шулай ук дәүләт хезмәте вазыйфасына билгеләнгән очракта;

б) муниципаль вазыйфага сайлану яисә билгеләп кую;

в) һөнәри берлек органында түләүле сайланулы вазыйфага сайлану, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлаулы органында, районның сайлау комиссиясә аппаратында;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясә аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жылышында, күчәмсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясә аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милекчеләр ширкәтенен гомуми жылышында катнашу (конференция), яллаучы вәкиле рәхсәте белән) катнашу, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә;

в) «Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советы» ассоциациясендә, башка муниципаль берәмлекләренән берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек муниципаль берәмлекне гамәлгә куючы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешма идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә түләүсез нигездә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) шәхсэн яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлегә белән шөгьтыләнәргә;

4) жирле үзидарә органында, муниципаль хезмәт вазыйфасын биләгән йә федераль законнарда белгеләнгән чикләүләр белән билгеләнгән чикләүләрне үтәргә, йөкләмәләрне үтәмәскә, тыюларны бозмаска;

- 5) вазыйфай торышына бэйле рәвештә яисә вазыйфай бурычларын үтәүгә бэйле рәвештә физик һәм юридик затлардан бүләкләү (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссудалар, хезмәтләр, күнел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләү) алырга. Беркетмә чараларына, хезмәт командировкаларына һәм башка рәсми чараларга бэйле рәвештә муниципаль хезмәткәргә алынган бүләкләр муниципаль милек дип таныла һәм муниципаль хезмәткәргә акт буенча жирле үзидарә органына, район сайлау комиссиясенә тапшырыла, анда ул муниципаль хезмәт вазыйфасын биләп тора, моңа Россия Федерациясе Граждан кодексында билгеләнгән этрактлар керми. Беркетмә чарасына, хезмәт командировкасына яисә башка рәсми чарага бэйле рәвештә алган 6 бүлек тапшырган муниципаль хезмәткәр аны Россия Федерациясе норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә сатып алырга мөмкин;
- 6) физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән командировкаларга чыгарга, моңа жирле үзидарә органы, районның сайлау комиссиясе жирле үзидарә органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең сайлау комиссияләре белән килешүләр буенча, шулай ук чит дәүләтләрнең дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары, халыкара һәм чит ил коммерциягә карамаган оешмалары белән үзара нигездә башкарыла торган командировкаларга керми;
- 7) вазыйфай бурычларны үтәүгә бэйле булмаган максатларда матди-техник, финанс һәм башка тәэмин итү чараларыннан, башка муниципаль мөлкәттән файдалану;
- 8) муниципаль хезмәт белән бэйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы мәгълүматларга яисә вазыйфай бурычларын үтәүгә бэйле рәвештә аңа мәгълүм булган хезмәт мәгълүматына федераль законнар нигезендә кертелгән белешмәләрне фаш итәргә яисә кулланьрга;
- 9) жирле үзидарә органы, районның сайлау комиссиясе һәм аларның житекчеләре эшчәнлегенә карата, әгәр бу аның вазыйфай бурычларына кермәсә, гавами әйтелмәләрне, фикер алышуларны һәм бәяләүне, шул исәптән массакуләм мәгълүмат чараларында, жибәрергә;
- 10) район башлыгының язмача рөхсәтеннән башка, күрсәтелгән оешмалар һәм берләшмәләр белән хезмәттәшлек керсә, чит дәүләтләрнең, халыкара оешмаларның, шулай ук сәяси партияләрнең, башка ижтимагый берләшмәләрнең һәм дини берләшмәләрнең мактаулы һәм махсус исемнәрен (фәнни берләшмәләрдән тыш) кабул итәргә;
- 11) сайлау алды агитациясе өчен, шулай ук референдум мәсьәләләре буенча агитация алып бару өчен вазыйфай нигезләмәнең өстенлекләреннән файдалану;
- 12) сәяси партияләр, дини һәм башка ижтимагый берләшмәләр мәнфәгатьләрендә үз вазыйфай хәлеңнән файдаланырга, шулай ук күрсәтелгән берләшмәләргә муниципаль хезмәткәр буларак гавами рәвештә мөнәсәбәт белдерергә;
- 13) жирле үзидарә органнарында, башка муниципаль органнарда сәяси партияләр, дини һәм башка ижтимагый берләшмәләр структурасын (һөнәри берлекләрдән, шулай ук ижтимагый үзидарәнен ветераннар һәм башка органнарыннан тыш) тәзергә яисә күрсәтелгән структураларны тәзергә ярдәм итәргә;
- 14) хезмәт бәхәсен жайга салу максатларында вазыйфай бурычларны үтәүгә туктатырга;
- 15) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзетү советлары, коммерциячел булмаган хәкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчеләре составына керергә;
- 16) яллаучы вәкиленең (эш бирүченең) бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән финанслана торган түләүле эшчәнлек язма рөхсәтеннән башка гына шөгылләнәргә, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса.

2. Граждан муниципаль хезмәттән эштән чыгарылганнан соң, вазыйфай бурычларын үтәүгә бэйле рәвештә аңа мәгълүм булган конфиденциаль характердагы белешмәләрне яисә хезмәт мәгълүматын оешма яисә физик затлар мәнфәгатьләрендә фаш итәргә яисә кулланьрга хокукты түгел.

3. Муниципаль хезмәт вазыйфасын Россия Федерациясе норматив хокукый актларында билгеләнгән вазыйфалар исемлегенә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфалары буларак тапшырырга мөмкин.

рында федераль законнарда каралган очракларда оешманың гражданлык-хокукый шартнамәсе шартларында эшне биләргә һәм (яисә) үтәргә хокуксыз, әгәр муниципаль (административ) идарәнен аерым функцияләре муниципаль хезмәткәрнен вазыйфай (хезмәт) бурычларына кәргән булса, муниципаль хезмәткәрләрнен хезмәт тәртибе таләпләрен үтәү һәм Россия Федерациясе норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә мәнфәгатләр конфликтын жайга салу буенча тиешле комиссия ризалыгыннан башка, әлеге оешмада гражданлык-хокукый шартнамә шартларында эш башкарырга хокуклы түгел.

4. Жирле үзидарә органы, районның сайлау комиссиясе аппараты житәкчесе булган муниципаль хезмәткәр, күрсәтелгән муниципаль хезмәткәрнен мәнфәгатләр конфликтын тәшереп калдыру максатларында әлеге жирле үзидарә органының сайланулы профсоюз органында, район сайлау комиссиясе аппаратында алар тиешле вазыйфаны биләгән чорда муниципаль хезмәткәрләр мәнфәгатләрнен тәкъдим итә алмыйлар.

92 нче маддә. Муниципаль хезмәткәрнен коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашуы

1. Муниципаль хезмәткәрнен коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнен сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, съездда (конференциядә) яисә башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез мелкәт милекчеләре ширкәтенен гомуми жыелышында катнашудан тыш) катнашуы әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә яллаучы вәкиленен рәхсәте белән гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль хезмәткәрнен коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашуы мәнфәгатләр конфликтына яисә мәнфәгатләр конфликтны барлыкка килү мөмкинлеген китермәскә тиеш.

3. Коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашуга рәхсәт бирү турында муниципаль хезмәткәрнен гаризасы (әлеге статьяда алга таба - гариза) «Муниципаль хезмәт турында» Татарстан Республикасы кодексы белән муниципаль хезмәткәрнен яллаучысы вәкиле есемәнә расланган форма буенча язма рәвештә тезелә.

4. Гариза жирле үзидарә органының, муниципаль берәмлекнен сайлау комиссиясе аппаратының (әлеге статьяда алга таба - кадрлар хезмәте) кадрлар хезмәтенә (кадрлар эшен гамәлгә ашыру өчен жаваплы вазыйфай затка) коммерциячел булмаган оешма идарәсендә планлаштырылган түләүсез нигездә катнашу башланганчы тапшырыла.

5. Гаризаны теркәү «Муниципаль хезмәт турында» Татарстан Республикасы кодексы белән расланган рәвештә алып барыла торган гаризаларны теркәү журналына кәргән көнне кадрлар хезмәте тарафыннан гамәлгә ашырыла. Гаризаларны теркәү журналының кәгазьләре кадрлар хезмәте мөһере яисә жирле үзидарә органы, муниципаль берәмлекнен сайлау комиссиясе мөһере белән номерланган, тегелгән һәм беркетелгән булырга тиеш.

6. Гаризаны теркәү датасын, номерын, фамилиясен, инициалларын һәм әлеге гаризаны теркәгән кадрлар хезмәте затының вазыйфасын күрсәтеп, теркәлү турында тамга куелган гариза муниципаль хезмәткәргә гаризаны теркәү журналында аның имзасын куеп тапшырыла.

7. Кадрлар хезмәте муниципаль хезмәткәрнен коммерциячел булмаган оешма идарәсендә түләүсез нигездә катнашу мөмкинлегә йә мөмкинлегә булмау турында гаризаны алдан карый һәм аңа мотивлаштырылган бәяләмә әзерли (алга таба - дәлилленгән йсмгак). Кадрлар хезмәте дәлилленгән бәяләмәне әзерләгәндә гариза биргән муниципаль хезмәткәрнен ризалыгы белән аның белән әңгәмәләр уздырырга һәм аннан язма аңлатмалар алырга мөмкин.

8. Дәлилленгән бәяләмәдә түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) коммерциягә карамаган оешмага карата кадрлар, оештыру-техник, финанс, матди-техник яисә башка мәсьәләләр, шул исәптән әлеге коммерциягә карамаган оешма билгеле бер эшчәнлек төрен һәм (яисә) аерым гамәлләрне гамәлгә ашыруга рәхсәт бирүгә бәйле карарлар кабул итү буенча муниципаль хезмәткәрнен вәкаләтләрнен анализлау;

2) коммерциячел булмаган оешма идарәсендә түләүсез нигездә катнашу шартларына шундыйлар:

9. Гариза һәм дәлилленгән бәяләмә гаризаны теркәгәннән соң жиде эш көне эчендә яллаучы вәкиленә жиберелә.

10. Гаризаны карау һәм дәлилленгән бәяләмә нәтижеләре буенча яллаучының вәкиле түбәндәге карарларның берсен чыгара:

1) муниципаль хезмәткәргә ксмммерциячел булмаган оешма идарәсендә түләүсез нигездә катнашуны рөхсәт итәргә;

2) муниципаль хезмәткәргә ксмммерциячел булмаган оешма идарәсендә түләүсез нигездә катнашуны рөхсәт итмәскә;

3) гариза һәм жирле үзидарә органында, муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибе таләпләрен үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтларын жайга салу буенча комиссия аппаратында оештырылган жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе аппаратында карау өчен дәлилленгән бәяләмә жиберергә, яисә муниципаль хезмәткәрнең коммерциягә карамаган оешма идарәсендә түләүсез нигездә катнашкан счракта мәнфәгатьләр конфликтты барлыкка килү мөмкинлегенә булмау.

11. Әлеге маддәнең 10 өлешендәге 2 пунктында каралган карарны кабул итү өчен муниципаль хезмәткәрнең коммерциячел булмаган оешма идарәсендә түләүсез нигездә катнашкан очракта мәнфәгатьләр конфликтты барлыкка килү мөмкинлегенә булу нигез була.

12. Әлеге маддәнең 10 өлешендәге 3 пунктында каралган очракта, муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибе таләпләрен үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтларын жайга салу комиссиясе гаризаны һәм аларны яллаучы вәкиле тарафыннан күрсәтелгән комиссиягә жиберелгән көннән алып жиде көн эчендә дәлилленгән бәяләмәне карый. Гаризаны карау һәм дәлилленгән бәяләмә нәтижеләре буенча муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибе таләпләрен үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтларын жайга салу комиссиясе муниципаль хезмәткәрнең коммерциячел булмаган оешма идарәсендә түләүсез нигездә катнашкан очракта мәнфәгатьләр конфликтты булу йә барлыкка килү мөмкинлегенә булмау турында карар кабул итә.

13. Әлеге маддәнең 12 өлешендә каралган карар кабул ителгән көннән алып өч эш көне эчендә яллаучы вәкиле муниципаль хезмәткәргә коммерциячел булмаган оешма идарәсендә түләүсез нигездә катнашуны рөхсәт итәргә яисә рөхсәт итмәскә дигән карар кабул итә.

14. Эшкә алуучының вәкиле әлеге маддәнең 10 өлешендәге 1 һәм 2 пунктларында йә 13 өлешендә каралган карарларның берсен кабул иткән көннән алып өч эш көне эчендә кадрлар хезмәте муниципаль хезмәткәргә, гаризаларны теркәү журналында муниципаль хезмәткәрнең имзасын язып, кабул ителгән карар турында язма рәвештә хәбәр итә йә муниципаль хезмәткәргә, гаризаларны теркәү журналында шушы хакта хәбәр итеп, яллаучының вәкиле кабул иткән карар турындагы мәълүматны почта элемтәсе аша жиберә.

15. Гаризаны (алар булган очракта) карау белән бәйлә гаризалар, дәлилленгән бәяләмә һәм башка материаллар муниципаль хезмәткәрнең шәхси эшенә теркәлә.

93 нче маддә. Муниципаль хезмәткәрнең хезмәт тәртибенә таләпләр

1. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә бурычлы:

1) вазыйфай бурычларны намус белән, югары һөнәри дәрәжәдә башкарырга;

2) барлык физик һәм юридик затларга һәм оешмаларга тигез, берсүзсез мөнәсәбәт тәмин итәргә, һинди дә булса ижтимагый яисә дини берләшмәләргә, һөнәри яисә ссциаль тәркемнәргә, гражданнырга һәм оешмаларга өстенлек бирмәскә һәм мондый берләшмәләргә, тәркемнәргә, оешмаларга һәм гражданнырга карата ялгышлык эшләмәскә;

3) вазыйфай бурычларны намус белән үтәүгә тоткарлык ясый торган һинди дә булса шәхси, мөлкәти (финанс) һәм башка мәнфәгатьләр йогынтысына бәйлә гамәлләр кылмаска;

4) сәяси партияләр, башка ижтимагый һәм дини берләшмәләр һәм башка оешмалар карарларының һөнәри хезмәт эшчәнлегенә йогынты ясау мөмкинлеген юкка чыгара торган нейтральлек тоту;

5) гражданныр белән эш итүдә төзәтмәләр күрсәтергә;

6) Россия Федерациясе халыкларының әхлакый горейф-гадәтләренә һәм традицияләренә хөрмәт күрсәтү;

- 7) терле этник һәм социаль тәркемнәрнең, шулай ук конфессияләрнең мәдәни һәм башка үзенчәлекләрен исәпкә алырга;
- 8) милләтара һәм динара татулыкка ярдәм итәргә;
- 9) аның муниципаль орган абруена яисә абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләргә юл куймаска.

2. Житәкче булган муниципаль хезмәткәр муниципаль хезмәткәрләргә сәясәт партияләре, башка иҗтимагый һәм дини берләшмәләр эшчәнлегендә катнашуга мәжбүр итү очракларына юл куймаска тиеш.

94 нче маддә. Керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләр тапшыру

1. Күрсәтелгән вазыйфаларны биләүче муниципаль хезмәткәрләр тиешле исемлеккә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләүгә дөгъва кылучы гражданныр яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) үзләренә керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук хатынының (иренәң) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырырга тиеш. Күрсәтелгән белешмәләр Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәткәрләре керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыру өчен билгеләнгән тәртиптә, срокларда һәм форма буенча тапшырыла.

2. Тиешле исемлеккә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәр үзенә чыгымнары, шулай ук хатынының (иренәң) һәм балигъ булмаган балаларының чыгымнары турында белешмәләргә Россия Федерациясе субъектлары дәүләт граждан хезмәткәрләре керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыру өчен билгеләнгән тәртиптә һәм формада тапшырырга тиеш.

3. Муниципаль хезмәткәрнең, аның хатынының (иренәң) һәм балигъ булмаган балаларының чыгымнарын тикшереп тору аларның керемнәренә «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының, Россия Федерациясе Президентының норматив хокукый актларында, Татарстан Республикасы законнарында һәм башка норматив хокукый актларында, муниципаль хокукый актларда каралган тәртиптә гәмәлтә ашырыла.

4. Муниципаль хезмәткәрләргә үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренәң) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, мондый белешмәләргә мәжбүри тапшыру йә белә торып дәрәс булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру муниципаль хезмәткәрне муниципаль хезмәттән азат итүгә китерә торган хокук бозу булып тора.

5. Контракт буенча башкарма комитет житәкчесе вазыйфасын биләүгә дөгъва кылучы гражданныр һәм әлегә вазыйфаны биләүче зат үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук хатынының (иренәң) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентна белешмәләр тапшыра.

6. Килешү буенча башкарма комитет житәкчесе вазыйфасын биләүче зат тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турындагы белешмәләр Алексеевск муниципаль районының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге мәгълүмат сайтында урнаштырыла һәм (яисә) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларына бастырып чыгару өчен бирелә.

7. Әлегә маддәнең 5 өлеше нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләргә дәрәсләгән һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентна керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыру өчен билгеләнгән тәртиптә тапшырыла.

8. Әлеге маддәнен 7 өлеше нигезендә гамәлгә ашырылган тикшерү нәтижәсендә башкарма комитет житекчесе вазыйфасын контракт буенча, чикләүләрне, тыюларны, вазифаларны үтәмәү фактларын ачыклаганда «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның чыгымнарынын һәм башка затларның аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән вазыйфаларны үтәмәү очраklары ачыкланды, «Аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертәмләр) ачуны һәм аларны саклауны, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчалата аччаларны һәм кыйммәтләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән Татарстан Республикасы Президенты район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата башка җаваплылык чарасын куллану турында гариза белән мөрәҗәгать итә, вәкаләтле вәкил тиешле карар кабул итәргә, яки судка мөрәҗәгать итәргә тиеш.

95 нче маддә. «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә мәгълүмат урнаштыру турында белешмәләр тапшыру

1. «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүне дөгьвалаучы граждан, муниципаль хезмәткәр һәркем файдалана алырлык мәгълүматны, шулай ук аларны идентификацияләү мөмкинлеген бирә торган мәгълүматларны урнаштырган сайтларның адреслары һәм (яисә) сайтларның битләре турында белешмәләрне яллаучы вәкиленә түбәндәгеләр тапшыралар:

- 1) муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүне дөгьвалаучы граждан - муниципаль хезмәткә кәргән елдан алдагы өч календарь елда хезмәткә кәргәндә;
- 2) муниципаль хезмәткәр - күрсәтелгән мәгълүматны тапшыру елыннан алдагы календарь ел өчен ел сәен, муниципаль хезмәткәрнең вазыйфай бурычларына үтәү кысаларында һәркем өчен мөмкин булган мәгълүматны урнаштыру очраklарынан тыш.

2. Әлеге маддәнен 1 өлешендә күрсәтелгән белешмәләр муниципаль хезмәткә кәргәндә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүне дөгьвалаучы гражданның тарафыннан, ә муниципаль хезмәткәрләр тарафыннан - хисап елыннан соң килүче елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча тапшырыла. Әлеге маддәнен 1 өлешендә күрсәтелгән белешмәләр Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән рәвештә тапшырыла.

3. Эшкә алучының вәкиле карары буенча, вәкаләтле муниципаль хезмәткәрләр муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә дөгьва кылучылар һәм муниципаль хезмәткәрләр тарафыннан «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылган һәркем файдалана алырлык мәгълүматны эшкәртә, шулай ук әлеге маддәнен 1 өлешендә каралган белешмәләрнең дөрәслеген һәм тулылыгын тикшерә.

96 нчы маддә. Муниципаль хезмәткәрне бүләкләү

1. Муниципаль хезмәткәрләргә үз вазыйфай бурычларын намуслы һәм нәтиҗәле үтәгән, намуслы хезмәт иткән, аеруча мөһим биремнәрне үтәгән һәм аңа карата булган кыенлыklар өчен түбәндәге төр бүләкләүләр кулланылырга мөмкин:

- 1) рәхмәт белдерү;
- 2) бер мәртәбә акчалата бүләкләү;
- 3) кыйммәтле бүләк белән бүләкләү;
- 4) районның муниципаль хокукый актлары нигезендә районның муниципаль бүләкләре белән бүләкләү;
- 5) законнар нигезендә дәүләт бүләкләре белән бүләкләү;
- 6) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә районның муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка төр бүләкләүләр.

2. Әлеге маддәнен 1 өлешендә каралган бүләкләүләрне куллану тәртибе һәм шартлары

97 нче маддә. Муниципаль хезмәткәрнен дисциплина жаваплылыгы

1. Дисциплинар гамәл кылган өчен - муниципаль хезмәткәрләргә аның өстенә йөкләнгән хезмәт бурычларын үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен - яллаучы вәкиле түбәндәге дисциплинар түләтүләр куллавырга хокуклы:

– кисәтү;

– шелтә;

– муниципаль хезмәтгән тиешле нигезләрдә эштән азат итү.

2. Дисциплинар гаеп эшләгән муниципаль хезмәткәр вакытлыча (ләкин бер айдан да артык түгел), аның дисциплинар жаваплылыгы турындагы мәсьәләне хәл итүгә кадәр, хезмәт бурычларын үтәүдән акчалата түләүне саклап калу белән читләштерелергә мөмкин. Муниципаль хезмәткәрне вазыйфай бурычларын үтәүдән читләштерү бу очракта муниципаль хокукый акт белән башкарыла.

3. Дисциплинар түләтүләрне куллану һәм бетерү тәртибе хезмәт законнары белән билгеләнә, моңа «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очраklar керми.

98 нче маддә. Муниципаль хезмәткәр өчен гарантияләр

1. Муниципаль хезмәткәргә түбәндәгеләр гарантияләнә:

1) вазыйфай инструкция нигезендә аның вазыйфай бурычларын үтәвен тәмин итә торган эш шартлары;

2) үз вакытында һәм тулы күләмдә акчалата түләү алуга хокук;

3) эш (хезмәт) вакытының нормаль давамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бейрәм көннәрен берү, шулай ук еллык түләүле отпускны тәмин итә торган ял;

4) муниципаль хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына медицина хезмәте күрсәтү, шул исәптән муниципаль хезмәткәр пенсиягә чыкканнан соң;

5) тиешле еллар эшләгән өчен һәм инвалидлыкка бәйле рәвештә пенсия белән тәмин итү, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең гаилә әгъзаларын үз вазыйфай бурычларын үтәүгә һәм аңа бәйле рәвештә килгән очракта пенсия белән тәмин итү;

6) вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрнең сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китерү очрагына мәжбүри дәүләт иминләштерүе;

7) муниципаль хезмәткәр муниципаль хезмәт узган вакытта яисә аны туктатканнан соң абыру очрагында яисә хезмәткә сәләтне югалткан очракта, әмма ул вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә барлыкка килгән мәжбүри дәүләт социаль иминиятләштерүе;

8) федераль законнарда билгеләнгән очраklarда, тәртиптә һәм шартларда муниципаль хезмәткәрне һәм аның гаилә әгъзаларын көчләүдән, янаулардан, башка хокук булмаган гамәлләрдән яклау;

9) законнарда билгеләнгән очраklarда район бюджеты акчалары исәбенән өстәмә һөнәри белем алу, районның муниципаль хезмәтә турында нигезләмәдә каралган очраklarда акчалата түләү сакланып кала;

10) Россия Федерациясе Хезмәт кодексында, муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында, районның муниципаль хокукый актларында каралган гарантияләрдән тыш, пенсиягә чыгуга бәйле рәвештә бер мәртәбә бүләкләү өстәмә гарантияләнә. Күрсәтелгән гарантияне түләү шартлары, күләме һәм тәртибе район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль хезмәткәргә районның муниципаль хезмәтә турындагы законнары, Нигезләмә нигезендә чыгымнар түләү һәм хезмәт командировкалары, муниципаль хезмәткә кабул итүгә, муниципаль хезмәтнең башка вазыйфасына күчерелүгә, муниципаль хезмәткә башка жирлеккә кулланырга бәйле рәвештә башка компенсацияләр бирелә, шулай ук моның белән бәйле транспорт чыгымнары һәм торақ өчен түләү чыгымнары кире кайтарыла.

3. Муниципаль хезмәткәргә муниципаль хезмәтне үтү шартларына карап хезмәт транспорты бирелә, яисә хезмәт максатларында шәхси транспорттан файдаланырга бәйле чыгымнар

районның муниципаль хезмәте турында нигезләмәдә билгеләнгән очрактарда һәм тәртиптә кайтарыла.

4. Жирле үзидарә органы, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе бетерелүгә йә жирле үзидарә органы, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе хезмәткәрләре штаты кыскаруга бәйлә рәвештә муниципаль хезмәткәр белән хезмәт килешүе өзәлгәндә муниципаль хезмәткәргә оешма бетерелүгә йә оешма хезмәткәрләре штаты кыскартылуға бәйлә рәвештә хезмәткәрләр өчән хезмәт законнары белән билгеләнгән гарантияләр бирелә.

5. Муниципаль хезмәткәрләр өчән гарантияләр бирүгә бәйлә чыгымнар, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында башкасы каралмаган булса, район бюджеты исәбеннән башкарыла.

99 нче маддә. Муниципаль хезмәткәрнең акчалата кереме

1. Муниципаль хезмәткәрнең акчалата кереме муниципаль хезмәт вазыйфасы (алга таба - вазыйфай оклад) нигезендә муниципаль хезмәткәрнең вазыйфай окладыннан, шулай ук Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә торган айлык һәм башка өстәмә түләүләрдән тора.

2. Вазыйфай оклад күләме, шулай ук айлык һәм башка өстәмә түләүләр күләме һәм аларны гамәлгә ашыру тәртибе Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә район Советы карарлары белән билгеләнә.

XIV бүлек. РАЙОННЫҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

100 нче маддә. Районның икътисадый нигезе

Районның икътисадый нигезен районның муниципаль милкендәге мөлкәт, район бюджеты акчалары, шулай ук районның мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

101 нче маддә. Районның муниципаль мөлкәте

1. Район милкендә билгеләнгән милек булырга мөмкин:

1) әлегә Уставта билгеләнгән муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү өчән;

2) район жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчән, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очрактарда, шулай ук район жирле үзидарә органнарының федераль законда каралган тәртиптә аларга тапшырылган аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчән билгеләнгән мөлкәт;

3) район Советының норматив хокукый актлары нигезендә районның жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә органнары вазыйфай затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәэмин итү өчән;

4) хәл итү хокукы федераль законнар белән жирле үзидарә органнарына бирелгән һәм жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итү өчән;

5) әлегә Уставның 7 маддәсе нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчән.

2. Районда әлегә маддәнең 1 өлеше таләпләренә туры килми торган милеккә милек хокукы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән мөлкәт янадан профильләштереләргә (милекнен максатчан билгеләнәшә үзгәртеләргә) йә читләштереләргә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

102 нче маддә. Районның муниципаль милкенә ия булу, файдалану һәм эш итү

1. Районның жирле үзидарә органнары, әлегә Уставта билгеләнгән Вәкаләтләргә чикләүне исәпкә алып, район исәменнән, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган район жирле үзидарә органнарының норматив хокукый

актлары нигезендә, муниципаль милеккә мөстәкыйль ияләр, аннан файдаланалар һәм алар белән эш итәләр.

2. Районның жирле үзидарә органнары муниципаль милекне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләреннән жирле үзидарә органнарына вакытлыча яки даими файдалануга тапшырырга, тартып алырга, федераль законнар нигезендә башка алыш-бирешләр башкарырга хокукты.

3. Муниципаль милекне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары белән билгеләнә. Муниципаль милекне кулландан кәргән керемнәр жирле бюджетларга керә.

103 нче маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Район әлеге Уставта билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне төзәргә, үзгәртеп корырга һәм юкка чыгарырга, хужалык жәмгыятьләрен, шул исәптән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципальара жәмгыятьләренә булдыруда катнашырга хокукты. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле жирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр эшчәнлегенә максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, әлеге предприятие һәм учреждение житәкчеләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлегә турында хисапларны әлеге Уставта һәм муниципаль хокукый актларда каралган тәртиптә тыңлый.

3. Районның жирле үзидарә органнары район исемнән муниципаль бюджет учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидия рәвешендә җавап бирәләр һәм аларның федераль законда билгеләнгән очрактарда һәм тәртиптә үтәләшен тәэмин итәләр.

4. Районның Мәлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы Россия Федерациясе Хәкүмәте вәкаләт биргән федераль башкарма хакимият органы билгеләгән тәртиптә муниципаль милек реестрын алып бара.

104 нче маддә. Районның жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Район жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, законнарда башкача билгеләнмәгән булса, килешү нигезендә төзелә.

XV бүлек. РАЙОННЫҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

105 нче маддә. Район бюджеты

1. Районның үз бюджеты бар.

2. Район бюджеты район Советының норматив хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Район бюджетында жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юнәлтелүче керемнәр һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан аларга федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбенә район бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Районның жирле үзидарә органнары федераль законнарда һәм алар нигезендә кабул ителә торган Россия Федерациясенән башка норматив хокукый актларда билгеләнгән

тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына район бюджеты үтәләше турында хисап тапшыра.

106 нчы маддә. Районда бюджет процессы

1. Район бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен контрольдә тоту районның жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль гамәлгә ашырыла. Район бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Район бюджеты проекты, район Советы карары, район бюджетын раслау турында, аның үтәләше турында еллык хисап, район бюджеты үтәләше барышы һәм жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында квартал саен, аларны тотуга факттагы чыгымнар күрсәтеп, рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

3. Чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен үзгәртүгә китерә торган жирле салымнар турындагы хокукый актларга, район Советының хокукый актларына үзгәрешләр кертү турында район Советының хокукый актларына үзгәрешләр кертү турында чираттагы финанс елында һәм план чорында район советына чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турында карар проекты кертелгәнчегә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Район бюджеты проекты өч елга (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм раслана.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проекты, районның чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында, районның социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проекты район башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлегә Уставта кабул ителгән таләпләр нигезендә төзелә.

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектының төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган нигезләмәләре;

Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасы;

бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

Россия Федерациясе таможня-тариф сәясәтенең төп юнәлешләре;

социаль-икътисади үсеш фаразы;

озак вакытлы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразына үзгәрешләр кертү проекты);

дәүләт (муниципаль) программалары (дәүләт (муниципаль) программалары проектлары, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектлары).

8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренә гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты керә.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарда, әгәр алар Россия Федерациясе бюджет законнарында билгеләнмәгән булса, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәренә бүлү нормативлары булырга тиеш.

10. Район бюджеты турындагы карар белән билгеләнә:

район бюджеты керемнәренә баш администраторлары исемлеге;

район бюджеты кытлыгының финанслау чыганақларының баш администраторлары исемлеге;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасында бюджетлар чыгымнарының классификациясе бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү;

тавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренән гомуми күләме;

Чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетара трансфертлар күләме;

план чорының беренче елына район бюджетының шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме план чорының икенче елына район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 2,5 проценты күләмендә, план чорының икенче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 5 проценты күләмендә;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 мaddесендә билгеләнгән район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның иң югары чиге (шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтә);

район бюджетының Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм район Советының хокукый актлары белән билгеләнгән башка күрсәткечләре.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карар проекты расланган бюджетның планлы чор параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзәле торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслый.

Район бюджетының план чорының параметрларын төгәлләштерү күздә тотыла:

1) чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында карар проектының карау предметы булган күрсәткечләрнең төгәлләкләрен раслау;

2) район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыру яисә киметү йә анә район бюджетының өстәмә максатчан статьялары һәм (яки) чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кергү.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта район Советына тапшырыла:

Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләре.

агымдагы финанс елының узган чорында районның социаль-икътисади үсешенә яқынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында районның социаль-икътисади үсешенә көтелгән нәтижәләре;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-икътисади үсешә фаразы;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның берләштерелгән бюджетының төп характеристикалары (керемнәр, чыгымнар, бюджет дефицетының гомуми күләме) фаразы;

район бюджеты проектына аңлатма язубы;

бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәт-хисат;

Чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы азагына муниципаль бурычның иң югары чиге;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программасы проекты;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль гарантияләр программалары проектлары;

агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;

район Советы, районның контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән бюджет сметалары проектлары күрсәтелгән бюджет сметаларына карата районның финанс бюджетна

пунктлар арасында гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, күперләрне һәм башка транспорт инженерлык корылымаларын карап тоту һәм төзү;

район цикләрендә халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

район территориясендә (Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган исемлеккә кертелгән жирлекләрнең территорияләреннән тыш) беренчел медик-санитар ярдәм күрсәтү, амбулатор-поликлиника, стационар-поликлиника һәм хастаханә учреждениеләрендә, ашыгыч медицина ярдәме (санитар-авиациядән тыш), беренчел медик-санитар ярдәм күрсәтү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы карамагындагы медицина учреждениеләрендә халык медицина ярдәме белән тәэмин ителә торган территорияләр исемлегенә кертелгән жирлекләрнең территорияләре, йөклелек чорында, бала туганнан соң һәм вакытында хатын-кызларга медицина ярдәме күрсәтү;

көнкүреш һәм сәнгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү сәгмалары;

жирлекләрнең архив фондларын саклауны да кертеп, муниципаль архивны Формалаштыру һәм аның эчтәлегә.

2. Күрсәтелгән бюджетара субсидияләр күләме район Советы карары белән һәм жирлекләрнең вәкиллекле органнары карарлары белән районның барлык тиешле жирлекләре өчен бер кешегә яисә муниципаль хезмәт күрсәтүләрдән файдаланучыга карата норматив буенча раслана.

3. Район бюджетына бюджетара субсидияләр күчерү өлешендә жирлекнең жирле үзидарә органы тарафыннан район бюджеты турындагы карар үтәлмәгән счракта, бюджетара субсидияләр суммасы федераль салымнардан һәм жыемнардан, махсус салым режимнарында каралган салымнардан, жирле бюджетка күчерелергә тиешле региональ һәм жирле салымнардан, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләрне үтәп, район бюджет һәм финанс департаменты тарафыннан билгеләнә торган тертигте түләттерелә.

108 нче маддә. Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу

1. Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу контракт системасы турында Россия Федерациясе законнары нигезендә дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

109 нчы маддә. Район гражданнының үзара салым акчасы

1. Гражданнының үзара салым акчасы астында гражданнының жирле әһемияттәгә конкрет мәсьәләләренә хәл итү өчен башкарыла торган бер тапкыр бирелә торган түләүләре аңлашыла. Гражданнының үзара салым түләүләре күләме абсолют зурлыкта район халкы өчен тигез билгеләнә, алар саны район халкының гомуми саныннан 30 проценттан артмый һәм алар өчен түләүләр күләме киметелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән түләүләренә кергү һәм куллану мәсьәләләре жирле референдумда хәл ителә, ә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 маддәсендәгә 1 өлешенә 4 һәм 4.1 пунктларында каралган очракларда гражданнын жыенында хәл ителә.

110 нче маддә. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс ягынан һәм башкача тәэмин итү

1. Әлеге Уставта каралган инициативалы проектларны гамәлгә ашыруны финанс ягынан

тәэмин итү максатларында бирелгән инициативалы түләүләр һәм (яисә) бюджетара трансфертларны исәпкә алып, формалаштырыла торган бюджет ассигнованиеләре булып тора.

2. Инициативалы түләүләр астында гражданнарның, шәхси эшкуарларның һәм Россия Федерациясә законнары нигезендә юридик затларның ирекле нигездә түленә торган һәм конкрет инициативалы проектларны гамәлгә ашыру максатларында Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетка күчәрелә торган акчалары аңлашыла.

3. Әгәр дә инициатив проект тормышка ашырылмаган булса, инициативалы түләүләр аларны район бюджетына күчәрүчә затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиеш. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру нәтижеләре буенча инициативалы проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициативалы түләүләрнең калдыгы барлыкка килгән очракта, әлетә түләүләр аларны район бюджетына күчәрүчә гамәлгә ашыручы затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиеш.

Район бюджетына күчәрүчә гамәлгә ашыручы затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициативалы түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

4. Инициативалы проектларны тормышка ашыру, шулай ук, кызыксынган затларның ирекле милек һәм (яки) хезмәт катнашуы рәвешендә дә тәэмин ителергә мөмкин.

111 нче маддә. Муниципаль бурыч алулар (муниципаль бурыч)

1. Район Район бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен түләү максатларында муниципаль эчкә бурыч алулар башкарырга хокукты.

2. Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукы район исемнән Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә район башкарма комитетына карый.

3. Агымдагы финанс елы башына район бюджеты акчаларының калган өлешләре агымдагы финанс елында район бюджеты турындагы карар белән район бюджеты кытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы сыйфатында каралган акчаларның күләменән артып киткән күләмдә касса өзелкеләрен каплауга юнәлдерелергә мөмкин.

112 нче маддә. Жирле бюджет үтәлеше

1. Районның жирле бюджетын үтәү Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

2. Район бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Район бюджеты үтәлешенә касса хезмәтә күрсәтү, район бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Район бюджетын үтәү районның жыелма бюджет язмасы һәм районның касса планы нигезендә эштырыла.

113 нче маддә. Бюджет хисабы. Район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Районның бюджет хисапчылыгы еллык булып тора.

2. Районның бюджет хисапчылыгы районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисапчылыгы нигезендә төзелә һәм район башкарма комитетына тапшырыла.

3. Еллык хисап үтәлеше турында район Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Еллык отчет үтәлеше турында район бюджеты, аны район Советына тәкъдим иткәнчә, тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларын баш бүлүченең (бүлүчеләрнең) бюджет хисапчылыгын тышкы тикшерүчә һәм район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап буенча бәяләмә әзерләүчә үз эченә ала.

Район бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү Россия Федерациясә

тының элге Устав һәм муниципаль норматив хокукый актында билгеләнгән тәртиптә район Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла. Район составына керүче жирлекнең вәкилләк органь мөрәжәгатә буенча, жирлек бюджеты үтәләше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарылырга мөмкин.

5. Район башкарма комитеты район бюджеты үтәләше турындагы хисапны, аның буенча бәяләмә эзерләү өчен, агымдагы финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча тапшыра. Район бюджеты үтәләше турында еллык хисап буенча бәяләмә эзерләү 1 айдан да артмаган вакытка, бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү күрсәткечләре нигезендә башкарыла.

Район бюджетының үтәләше турында еллык хисапка Бәяләмә районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан бер үк вакытта район башкарма комитетына юллама белән тапшырыла.

6. Ел саен, агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча, район башкарма комитеты район Советына хисап финанс елы өчен район бюджеты үтәләше турында еллык отчет, район бюджеты үтәләше турында район Советы карары проекты, район бюджеты үтәләше турында башка бюджет хисаплылыгы, районның берләштерелгән бюджеты үтәләше турында бюджет хисаплылыгы һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар кушып тапшыра.

7. Район бюджеты үтәләше турындагы еллык хисапны карау нәтижеләре буенча район Советы район бюджеты үтәләше турында еллык хисапны раслау яки кире кагу турында карар кабул итә.

Район Советы тарафыннан район бюджеты үтәләше турындагы еллык хисап кире кагылган очракта, ул мөгълүматларны дөрес булмаган яки тулы булмаган чагылдыру фактларын бетерү һәм 1 айдан артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

8. Район бюджеты үтәләше турындагы карар белән хисап финанс елы өчен район бюджеты үтәләше турындагы хисап раслана, анда район бюджеты керемнәренә, чыгымнарының һәм дефицитының гомуми суммасы күрсәтелә. Район Советының хисап финанс елында район бюджеты үтәләше турындагы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча район бюджеты керемнәре;
 бюджет керемнәренә карый торган муниципаль идарә секторының керем төрләре, керем подвидлары кодлары, операцияләр классификациясе буенча район бюджеты керемнәре;
 район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча район бюджеты чыгымнарын;

бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчеләре буенча район бюджеты чыгымнары;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганакалары төркемнәр, төркемчеләр, мәкаләләр, төрләре кодлары буенча район бюджеты кытлыгын финанслау;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганакаларына карый торган дәүләт идарәсе секторының операцияләрен классификацияләү.

Район бюджетын үтәү турындагы карар белән шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законында, район Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

114 нче маддә. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләргән жайга сала торган хокукый актлар, Алексеевск муниципаль районы бюджетыннан физик затларга бүтән түлүүләр буенча гавами норматив йөкләмәләр һәм йөкләмәләр, шулай ук муниципаль контрактлар, шартнамәләр (киләшүләр) шартларын үтәүне тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм алга таба бүленә.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле Ком-

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле Алексеевск районы Финанс-бюджет палатасының органнары (вазыйфай затлары) булган муниципаль финанс тикшерүе органнарының контроль эшчәнлегә булып тора.

4. Беренчел контроль жирле бюджет үтәлеше барышында бюджет бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатларында гамәлгә ашырыла.

5. Алга таба контроль район бюджетының үтәлеше нәтижәләре буенча, аның үтәлешенә законлылыгын, исәп-хисапның дөрөсләгән билгеләү максатыннан башкарыла.

XVI бүлек. РАЙОН УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

115 нче маддә. Район Уставы проектының эзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Район Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары проекты район Советына район башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты житәкчесе, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициативалы төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Эзерләү ечен проект Уставы, карар проекты үзгәрешләр кертү турында әлеге Уставына район Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Район Уставы проекты, район Советы карары проекты үзгәрешләр кертү турында Уставына үзгәрешләр кертү турында, аларны карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, район Советы тарафыннан, күрсәтелгән Устав проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибен, район Советының күрсәтелгән карары проекты буенча, шулай ук гражданның аның фикер алышуында катнашу тәртибен район Советы тарафыннан бер үк вакытта бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш. Район Уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибен, шулай ук әлеге үзгәрешләр район Уставын Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарда туры китерү максатларында кертелгән очракта, гражданның аның фикер алышуында катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

4. Район Уставы проекты буенча, район Советы карары әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында, аларны карау алдыннан район Советы сессиясендә ачык тыңлаулар үткөрелә, моннан тыш, әлеге Уставка үзгәрешләр кертелә бары тик уставта беркетелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә һәм аларны хәл итү буенча вәкаләтләренә Россия Федерациясе Конституциясенә һәм федераль законнарда туры китерү максатларында гына кертелә.

5. Район Уставын федераль закон, Татарстан Республикасы законы белән тәңгәлләштерү әлеге закон актларында билгеләнгән срокта гамәлгә ашырыла. Федераль закон, Татарстан Республикасы законы белән күрсәтелгән срок билгеләнмәгән очракта, район Уставын федераль закон, Татарстан Республикасы законы белән тәңгәлләштерү срогы тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы Законы үз көченә керү датасын, рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, гражданны тәкъдимнәренә исәпкә алу, район Советы утырышлары вакытын исәпкә алып билгеләнә, мондый муниципаль хокукый актың дәүләт теркәвенә алу һәм рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) сроктары, һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

6. Район Уставын яңа редакциядә район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән бәян итү рөхсәт ителми. Бу очракта районның яңа Уставы кабул ителә, ә әлек гамәлдәге Устав һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар кабул ителә, районның яңа Уставы үз көченә кәргән көннән үз көчен югалткан дип таныла.

116 нчы маддә. Район Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Район Уставы прсектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты район Советы тарафыннан ике укылышта район Советы Регламенты нигезендә башкарыла.

2. Район Уставы прсектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектын беренче укылышта кабул иткәннән соң әлеге проект төзәтмәләр кертү өчен район башлығы тарафыннан хокук чыгару инициативасы хокукына ия субъектларга жиберелә.

3. Уставы, район Советы карары үзгәрешләр кертү турында район Советы кабул ителә өчтән икесе тавыш белән билгеләнгән саныннан район Советы депутатлары. Район башлығы тавышы исәпкә алына каршындагы кабул итү Уставы, район Советы карары үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Уставына, район Советы депутаты тавышы.

117 нче маддә. Район Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар

1. Район Уставы, район Советы карары әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар кабул ителгәннән соң, район башлығы тарафыннан муниципаль берәмлекләренң уставларын теркәү өлкәсендә федераль закон белән билгеләнгән тертиптә дәүләт теркәвенә алу өчен вәкаләтле федераль башкарма хакимият органынын территориаль органына жиберелә.

2. Район Уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында район Советы карары, алар дәүләт теркәвеннән соң рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) рәсми басылып чыкканнан соң, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Порталы составындагы Алексеевск муниципаль районы сайтында (<http://alekseevskiy.tatarstan.ru>) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, «Заря» һәм/яисә «Тан» газеталарында хокукый акт текстын бастырып чыгарганнан соң үз көченә керә. Район башлығы муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан кәргән кәннән алып жиде кән эчендә район Уставына теркәлгән уставларны, муниципаль хокукый акты бастырып чыгарырга (халыкка житкерелергә) тиеш. Район уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар, аларны дәүләт теркәвенә алганнан соң, Россия Федерациясе Юстиция министрлыгы порталында «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар» (<http://pravo-minjust.ru>, <http://хокук-минюст.рф>) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә график сурәтләр рәвешендә муниципаль берәмлекләр уставларының дәүләт реестрына кертелергә тиеш.

Район Уставына кертелгән һәм жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр (район Уставын федераль законнарга туры китерү очрактарыннан тыш), район Уставын федераль законнарга туры китерү очрактарыннан тыш, шулай ук вәкаләтләр, вәкаләтләр, вәкаләтләрне үзгәртү, район башлығын сайлау тәртибеннән тыш) район Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, әлеге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акты кабул иткән район Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, ә район Советы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 4 өлешендәге 1 пункты һәм 35 маддәсендәге 5 өлешенң 1 пункты нигезендә - күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актка кул куйган район башлығы вәкаләтләре срогы тәмамланганнан соң.

3. Район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертелә муниципаль хокукый акт, ул рәсмиләштерелергә мөмкин:

1) район Советы карары белән район башлығы - район Советы рәисе имзалаган;

2) район Советы тарафыннан кабул ителгән һәм район башлығы имзалаган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта район Советының (гражданнар жыены) аны кабул итү турында карар реквизитлары бирелә. Кертү район Советының мондый карарына (гражданнар жыены) күчмә нигезләмәләр һәм (яки) нормалары үз көченә керү турында карары.

Совет рәисе,
муниципаль район башлыгы

С.А.Демидов